

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”

ID Nr. RD PAD 2014/31

- 1. pielikums. Normatīvo aktu izvērtējums**
- 2. pielikums. Plānošanas dokumentu apkopojums**
- 3. pielikums. Saistošo pētījumu apkopojums**

Pasūtītājs:

juridiskā adrese
reģistrācijas Nr.
tālrunis
fakss
e-pasts

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments

Amatu ielā 4, Rīga, LV-1050
90000056484
67105816
67012922
pad@riga.lv

Izpildītājs:

juridiskā adrese
reģistrācijas Nr.
tālrunis
fakss
e-pasts

SIA „Grupa 93”

Kr. Barona iela 3-4. Rīga, LV 1050, Latvija
50103129191
67217043
67217045
info@grupa93.lv

Rīga, 2014.gada oktobris

SATURS

Ievads	5
1. Normatīvie akti un standarti	6
2. Plānošanas dokumenti	7
2.1. Starptautiskā līmeņa plānošanas dokumenti	7
2.2. Nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti	10
2.2.1. Ilgtermiņa konceptuālais dokuments – Latvijas izaugsmes modelis.....	10
2.2.2. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.....	10
2.2.3. Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam	10
2.3. Nozaru politikas plānošanas dokumenti	11
2.3.1. Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam	11
2.3.2. Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010.-2015.gadam.....	12
2.4. Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti.....	12
2.4.1. Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030.....	12
2.4.2. Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014 – 2020.....	13
2.5. Vietējā līmeņa plānošanas dokumenti	13
2.5.1. Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.	13
2.5.2. Rīgas pilsētas attīstības programmai 2014.-2020.gadam..	16
2.5.3. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums (ar grozījumiem)	23
3. Saistošie pētījumi	33
3.1. Publiskās ārtelpas pētījumi.....	33
3.1.1. Public Spaces & Public Life – in Riga City Centre. (2001)	33
3.1.2. Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas analīze (2009)	35
3.1.3. Eiropas Savienības fondu URBACT II programmas līdzfinansētasi projekts “Pilsētvides ilgtspējīga atjaunošana” (2014.).....	37
3.2. Pētījumi transporta jomā	40
3.2.1. Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāns. Gala ziņojums (2010)	40
3.2.2. Izpēte par velojoslu ierīkošanas iespējām Rīgas pilsētas centrālajā daļā dzelzceļa loka ietvaros (2013).....	43
3.2.3. Rīgas pilsētas un tās apkaimju veloattīstības koncepcijas papildināšana un pārstrādāšana par velojoslu ieviešanu Rīgas vēsturiskā centra ielās (2014).....	44
3.2.4. Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā (2013).....	44
3.2.5. Rīgas domes autonomvietņu politikas un attīstības koncepcijas izstrāde. Stāvparku sistēmas sadaļas attīstības plāns (2014)	46
3.3. Pētījumi apstādījumu jomā	47
3.3.1. Dabas pamatnes izpēte un precizēšana Rīgas vēsturiskajā centrā (2013)	47

3.3.2.	Rīgas vēsturiskā centra publiskās telpas inventarizācija un analīze (2003)	49
3.3.3.	Ielu, laukumu, pagalmu segumu analīze (2003).....	50
3.3.4.	Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma sistēmas vadlīnijas (2009)	51
3.3.5.	Ēku pirmo stāvu izmantošanas un fasāžu raksturojuma izpēte Rīgas centra daļā. (2013)	54
3.3.6.	Ielu tirdzniecības vietu izvietojums (2013).....	54
3.4.	Pētījumi sabiedrības viedokļa izzināšanai	55
3.4.1.	Iedzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013).....	55
3.4.2.	Pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību” (2013)	56
1.1.	pielikums. Normatīvo aktu apkopojums	59
1.1.1.	Publiskās ārtelpas jēdziens un klasifikācija	59
1.1.2.	Sabiedrības tiesības uz publisko ārtelpu.....	60
1.1.3.	Pienākumi un tiesības publiskās ārtelpas veidošanā un nodrošināšanā	62
1.1.4.	Prasības publiskās ārtelpas plānošanai	64
1.1.5.	Plānojumu saturs.....	66
1.1.6.	Prasības plānojumu risinājumiem publiskās ārtelpas veidošanā	69
1.1.7.	Publiskās ārtelpas ierīkošana un apsaimniekošana.....	79
1.1.8.	Būvniecības normas.....	82
1.1.9.	Normatīvie akti Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas saglabāšanai un veidošanai.....	85
1.1.10.	Standarti: vadlīnijas	86

Izmantotie saīsinājumi

DU – Pakalpojuma Tehniskās specifikācijas Darba uzdevumi

PA – publiskā ārtelpa

RDPAD – Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments

RTP – Rīgas teritorijas plānojums

RVC – Rīgas vēsturiskais centrs

RVC AZ – Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības zona

RVC AZ TP – Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums

TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

TmP – tematiskais plānojums

TS – Pakalpojuma tehniskā specifikācija

VSI – velosatiksmes infrastruktūra

Ievads

Šajā sējumā iekļauts pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” izstrādes ietvaros veiktais Stratēģiskā ietvara novērtējums, t.i. ar publiskās ārtelpas jautājumiem saistīto normatīvo aktu, plānošanas situācijas (t.sk. nacionāla, reģionāla un vietējā līmeņa dokumenti, kā arī publiskai ārtelpai saistošo nozaru politikas un plānošanas dokumenti) un līdzšinējā laikā izstrādāto RVC AZ teritorijai saistošo pētījumu analīze.

Sējums strukturēts 3 nodaļās: „Normatīvie akti un standarti”, „Plānošanas dokumenti”, „Saistošie pētījumi”. Normatīvo aktu un standartu pārskats (tabulas) pievienota 1.1.pielikumā.

Publiskās ārtelpas jēdziens

Publiskās ārtelpas sistēma ir vērtējama kā sarežģīta struktūra, kas sastāv no vairākiem savstarpēji saistītiem elementiem un dažādu aspektu mijiedarbības. Attīstības iespējas nosaka virkne faktoru, sākot no starptautiskā un nacionālā līmenī definētas politikas un normatīvo aktu regulējuma, beidzot ar konkrēto vietu un teritorijas īpašumpiederību un apsaimniekošanu.

Attieksme pret publiskās ārtelpas jautājumu nozīmību starptautiskā līmenī ir definēti vairākos starptautiskā līmeņa politiku dokumentos, kā “AGENDA 21” (ANO, 1992), Riodežainero konvencija (1992), Olborgas harta (1994), Leipcigas harta (2007), Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta (2013), Eiropas Ainavu konvencija (2000).

Attiecībā uz izpratni par publiskās ārtelpas jēdzienu, kā viena no visaptverošākajām publiskās ārtelpas definīcijām ir uzskatāma UNESCO “Good Urban Practices for Migrants Inclusion” atrodamā, kas specifiski pievēršas tieši sociāli dažādu sabiedrības grupu, tautību un rasu savstarpējai integrācijai pilsētvidē. Publiskā ārtelpa šī dokumenta telpiskās iekļaušanas un pieejamības kontekstā definēta kā:

*„**publiskā ārtelpa** jēdzieniski attiecināma uz teritoriju vai konkrētu vietu, kas ir atvērta un pieejama visiem cilvēkiem, neskatoties uz dzimumu, rasi, etnisko piederību, vecumu vai sociāl-ekonomisko līmeni. Publiskā ārtelpa ir tādas cilvēku pulcēšanās vietas, kā, piemēram, pilsētas laukumi, skvēri un parki. Pieskaitāmas arī savienojumu telpas jeb ietves, ielas un ielu telpa kopumā. 21.gs. kontekstā arī interneta vide, virtuālie risinājumi un sociālie mediji uzskatāmi par integrāliem publiskās ārtelpas elementiem, kas atvieglo komunikāciju un sociālo interakciju.”*

Latvijas normatīvo aktu vidē publiskā ārtelpas jēdziens ir definēts Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”:

*„**publiskā ārtelpa** – sabiedrībai pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ielas, bulvāri, laukumi, parki, dārzi, skvēri, pagalmi, krastmalas, pasāžas, promenādes un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai neatkarīgi no to īpašuma piederības”.*

Līdzīgs definējums ir noteikts Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 1.panta 4.daļā:

*„**publiskā ārtelpa** — ielas, bulvāri, laukumi, parki, skvēri, krastmalas, kvartālu telpa, pagalmi, kas bez ierobežojumiem pieejami sabiedrībai neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas”.*

1. Normatīvie akti un standarti

Latvijas normatīvo aktu prasības lielākoties attiecas uz noteiktiem publiskās ārtelpas veidošanas aspektiem un konkrētiem tās elementiem, t.i., nav normatīvo aktu par publiskās ārtelpas kā vienotas sistēmas veidošanu. Normatīvie akti analizēti divos griezumos: grupējot tos atbilstoši ārtelpas elementiem un regulētajām sfērām.

Skatītas prasības, kas attiecas uz nozīmīgākajiem publiskās ārtelpas struktūras elementiem, t.i.:

- ielas (ielu tīkls, plānojums, profili, apstādījumi, u.tml.);
- parki, skvēri, dārzi;
- laukumi;
- publiski pieejami pagalmi;
- krastmalas.

Normatīvie akti grupēti, atbilstoši tajos skatītajiem publiskās ārtelpas veidošanas aspektiem:

- publiskās ārtelpas jēdziens;
- sabiedrības tiesības uz publisko ārtelpu, teritoriju publiskā pieejamība;
- personu (pašvaldība, valsts, citas puses) pienākumi un tiesības publiskās ārtelpas veidošanā un nodrošināšanā;
- prasības plānošanai (pamatā – tehniski jautājumi);
- prasības teritoriju apsaimniekošanai;
- prasības projektēšanai (iedalāmas vairākās jomās; pamatā – tehniski jautājumi);
- specifiskas prasības (prasības, kas attiecas uz Rīgas vēsturisko centru).

Skatīti ārējie normatīvie akti, atbilstoši to hierarhijai:

- Satversme;
- likumi;
- Ministru kabineta noteikumi;
- pašvaldības saistošie noteikumi¹.

Analizējot tehniskās prasības publiskās ārtelpas veidošanai un kvalitātei, izskatīti arī dokumenti ar rekomendējošu raksturu - Latvijas valsts standarti, vadlīnijas un rekomendācijas konkrētās jomās.

Normatīvu apkopojums pievienots 1.pielikumā.

Secinājumi

Attiecībā uz normatīvajiem aktiem Latvijas mērogā var secināt, ka nepastāv regulējums par publiskās ārtelpas kā vienotas sistēmas veidošanu, kā arī normatīvā aktu līmenī nepastāv skaidri noteikti standarti attiecībā uz publiskās ārtelpas, tās struktūras elementu kvantitātes, pieejamības un pārklājuma nodrošināšanu. Ir definētas prasības (vai prasību kopums) attiecībā uz atsevišķiem kvalitātes aspektiem, bet to nevar uzskatīt par pietiekami kompleksu pieeju PA attīstības nodrošināšanai.

2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (*tālāk tekstā VAN*) ir centieni atspoguļot publiskās ārtelpas plānošanas vispārējos pamatprincipus un nosacījumus, taču ietvertētās prasības ir vērtējamās pārsvarā kā tehniskas un fragmentētas. Definētie nosacījumi un prasības neaptver visus publiskās ārtelpas aspektus, tostarp

---

¹ Rīgas domes 2006.gada 7.februāra saistošie noteikumi Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” šajā sadaļā nav skatīti, tie ir analizēti atsevišķi, plānošanas situācijas ietvaros.

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” nav definēta tās elementu klasifikācijas sistēmas, trūkst vairāku jēdzienu definīcijas (piemēram, skvērs, promenāde, bulvāris u.tml.).

Attiecībā uz standartiem pilsētplānošanas jomā Latvijā kopumā tādu ir maz. Transporta jomā, kas ir ļoti nozīmīgs publiskās ārtelpas aspekts, piemēram, satiksmes plūsmu izpētēm un prognozēm izmanto ārvalstu standartus un metodikas. Arī pilsētu ielu plānošanai un projektēšanai valstī vienoti standarti līdzšinējā laikā nav izstrādāti.

Attīstoties normatīvajiem aktiem, atsevišķi regulējumi samazinās – piemēram, parku veidošanas nosacījumi pilsētās Ministru kabineta noteikumu līmenī vairs netiek regulēti. Saskaņā ar Meža likumu ir pieņemti Ministru kabineta 2013.gada 5.marta noteikumi Nr.123 “Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā un to apsaimniekošanu”.

Pašreizējā normatīvo aktu regulējuma ietvaros, Tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros ir nodrošinātas visnotaļ plašas iespējas izmantot intergrētu pieeju un definēt kompleksus risinājumus PA attīstības sekmēšanai, iekļaujot gan konkrētai teritorijai – šajā gadījumā Rīgas centram, tā mērogam, lomai un nozīmībai pilsētā pamatotus publiskās ārtelpas attīstības mērķus, risinājumus telpiskā un laika griezumā, prioritātes, izvirzīt kvalitātes standartus, nedefinēt tematiskā plānojuma ieviešanas mehānismu, iesaistīto pušu pienākumu un atbildību sadalījumu.

2. Plānošanas dokumenti

Pārskats par plānošanas dokumentiem ir strukturēts, ievērojot plānošanas līmeņu savstarpējo integritāti un hierarhiju (no nacionālā, līdz reģionālam un vietējam līmenim). Apskatīti tie dokumenti, kuri, skarot PA jautājumus, ir saistoši un būtiski svarīgi Rīgas pilsētvides ilgtspējīgai un harmoniskai attīstībai.

Ņemot vērā, ka būtisku PA dimensiju veido tajā integrētie transporta, satiksmes un mobilitātes risinājumi, tūrisma jomas attīstības aspekts, šī projekta kontekstā izceļamas un attiecināmas arī tās iestrādes, kas ir saistītas ar energoefektīvu un videi draudzīgu transporta politiku, apskatīti arī transporta un tūrisma nozaru politikas plānošanas dokumenti.

Pārskatā ietverti dokumentos definētie attīstības mērķi, vadlīnijas un prioritātes, ko nosaka katrs no dokumentiem atbilstoši to specifikai. Katra apakšnodaļa ir veltīta, koncentrējoties uz kritisko saturu un izceltu tās sadaļas, kas attiecas /vai var būt attiecināmas uz PA attīstības jautājumiem. Sadaļas beigās tiek sniegti secinājumi ar mērķi izprast plānošanas dokumentu kopsakarības.

2.1. Starptautiskā līmeņa plānošanas dokumenti

Pētījuma ietvara izvērtējumā ņemti vērā šādi starptautiska mēroga politikas un plānošanas dokumenti²:

- “AGENDA 21”. ANO, 1992;
- Riodežainero konvencija, 1992;
- Olborgas harta, 1994;
- Eiropas Ainavu konvencija, 2000;
- Leipcigas harta, 2007;
- Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta, 2013.

² Starptautiska līmeņa normatīvo aktu un plānošanas dokumentu pārskats ir iekļauts pētījumā “Vadlīniju izstrāde apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojuma nodrošināšanai Rīgā”. Izstrādātājs SIA „Ainavu projektēšanas darbnīca ALPS” pamatojoties uz RDPAD pasūtījumu, pieejams http://www.sus.lv/sites/default/files/media/faili/i_sejums_1.pielikums_planosanas_dokumentu_analize.pdf

“AGENDA 21”. ANO, 1992.g.

Dokumenta mērķis

Starptautiski vienots visaptverošs rīcības plāns globālo problēmu risināšanai, ilgtspējīgas attīstības definīcija un principi, atbilstoši kam katrā valstī īstenojami pasākumi visu līmeņu plānošanā un likumdošanā.

Nozīmīgākie satura punkti

- Rīcības plānā Agenda 21 uzsvērts, ka sociālā, ekonomiskā un vides attīstība ir neatdalāmi procesi. - Agenda 21 tiek uzskatīts, ka ilgtspējīgā attīstība ir veids, kā samazināt gan nabadzību, gan vides degradāciju, pamatoti ir nepieciešams radīt apstākļus ilgtspējīgai attīstībai. Pamatots, ka jāsniedz palīdzība trūcīgām valstīm, lai tām būtu pieejami ilgtspējīgai attīstībai nepieciešamie resursi, jāsamazina resursu patēriņš bagātajās valstīs, jārada ilgtspējīga pilsētvide.
- Uzsvērts, ka valdībām nepieciešama ciešāka sadarbība ar nevalstiskām organizācijām, veidojot nacionālās programmas un panākot globālo demokratizāciju.

Riodežainero konvencija, 1992.g.

Dokumenta mērķis

saglabāt bioloģisko daudzveidību, nodrošināt sugu ilgtspējīgu izmantošanu tautsaimniecībā, un visām valstīm nodrošināt vienlīdzīgas iespējas pasaules ģenētisko resursu izmantošanā.

Nozīmīgākie satura punkti

Pieņemot konvenciju, valstis apņemas ilgtspējīgi izmantot dabiskos resursus, saglabājot to bioloģisko daudzveidību. Lai to nodrošinātu, jāizstrādā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nacionālā stratēģija un rīcības programmas, kas jāintegrē visos nacionālos, tautsaimniecības sektoru un teritoriālos plānos. Konvencijā nosprausti arī vairāki uzdevumi:

- Noskaidrot tos bioloģiskās daudzveidības elementus, kuriem nepieciešama aizsardzība, un nodrošināt to monitoringu.
- Izveidot aizsargājamo teritoriju tīklu.
- Atjaunot degradētās ekosistēmas, un sekmēt apdraudēto sugu populāciju atveseļošanu. - Saglabāt kultūrvēsturiskās zināšanas par bioloģisko daudzveidību, piemēram, augu sugu izmantošanu tautas medicīnā.
- Apmācīt svešzemju sugu introdukciju un izplatīšanos.
- Kontrolēt ar biotehnoloģiskajiem procesiem veidoto sugu radīto risku dabiskajām sugām. - Sekmēt sabiedrības līdzdalību vides ietekmes novērtēšanā, it sevišķi, ja projekts apdraud bioloģisko daudzveidību.
- Sekmēt sabiedrības izglītošanu.
- Sagatavot nacionālos ziņojumus

Olborgas harta, 1994.g.

Dokumenta mērķis

Veicināt ilgtspējīgu attīstību pašvaldību līmenī – attīstīt ilgtermiņa rīcības plānus, kā arī uzsākt Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu.

Nozīmīgākie satura punkti

Olborgas hartas prioritārās jomas: sociālais taisnīgums, prasība atkārtoti izmantot un atjaunot pamestas vai neizdevīgas pilsētas teritorijas, veicināt un palielināt bioloģisko daudzveidību, rūpēties par zaļo teritoriju, uzlabot augsnes un gaisa kvalitāti, ilgtspējīgs pilsētas transporta kustības modelis, izvairīšanās no esošo dabas teritoriju urbanizācijas, pilsoņi kā galvenie dalībnieki, sabiedrības iesaiste, kā arī uzņēmumu atbildība par to, lai aizsargātu un saglabātu visiem pieejamus dabas resursus.

Parakstot hartu, pilsētas, apņemas izmantot politiskos, tehniskos instrumentus un līdzekļus, kas atbilst ekosistēmas pieejai pilsētu pārvaldīšanā, izmantot priekšrocības, ko sniedz dažāda veida instrumenti, tādi kā vides datu apkopošana un apstrāde; vides plānošana u.c.

Eiropas Ainavu konvencija, 2000.g.

Dokumenta mērķis

Konvencijas mērķi ir veicināt ainavu aizsardzību, pārvaldību un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā.

Nozīmīgākie satura punkti

Vēloties radīt jaunu instrumentu, kas īpaši domāts Eiropas visu ainavu aizsardzībai, pārvaldībai un plānošanai, ir vienojušās par definīcijām, kas valstīm jāietver likumdošanā, konvencijas darbības jomu, mērķiem, nacionāliem pasākumiem, kas ietver atbildību sadali, vispārīgos un īpašos pasākumus, Eiropas sadarbību un citiem nosacījumiem un saistībām, kam jānodrošina īstenošana. Dokumenta īstenošanai Latvijā, par to atbildīgā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir izstrādājusi vidēja termiņa starpnozaru politikas plānošanas dokumentu – Ainavu politikas pamatnostādnes 2013.-2019. gadam (2013).

Latvijā konvencija ratificēta 2007. gadā, pieņemot likumu „Par Eiropas ainavu konvenciju”

Leipcigas harta, 2007.g.

Dokumenta mērķis

Lai aizsargātu, nostiprinātu un turpmāk attīstītu ES pilsētas, ES par pilsētu attīstību atbildīgie ministri atbalsta ES ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, uzsver, ka pilsētu attīstībā jāņem vērā visi ilgtspējīgas attīstības aspekti, kas ietver ekonomisko labklājību, sociālo līdzsvaru un veselīgu vidi.

Nozīmīgākie satura punkti

Dokumentā Eiropas pilsētas atzītas par neizmērojamu un neatkarīgu ekonomisko, sociālo un kultūras vērtību. Uzsvērts, ka aizvien vairāk ir nepieciešamas holistiskas stratēģijas, saskaņota rīcība, nozaru politiku jomu koordinācija. ES ministru ieteikumos jāvērs uzmanība uz nodaļām par: Augstas kvalitātes sabiedrisko telpu izveidi un nodrošināšanu; Sabiedrisko telpu kvalitātei, pilsētu ainavām, arhitektūrai un pilsētu attīstībai ir ļoti liela nozīme saistībā ar pilsētu iedzīvotāju dzīves apstākļiem. Jāpalielina arhitektūras, infrastruktūras plānošanas un pilsētplānošanas savstarpējā mijiedarbība, lai radītu pievilcīgas, lietotāju vajadzībām paredzētas sabiedriskās telpas un sasniegtu augstus standartus attiecībā uz dzīves vidi – būv kultūru (Baukultur). Valsts pārvaldes iestādēm, reģionālajām un vietējām pašvaldībām, kā arī iedzīvotājiem un uzņēmumiem kopīgi jārada un jā saglabā funkcionālas un labi projektētas pilsētu teritorijas, infrastruktūras un pakalpojumi. Fiziskās vides uzlabošanas stratēģijām: Lai palielinātu ieguldījumu ilgtspēju fiziskās vides uzlabošanā, tie jāiekļauj ilgtermiņa attīstības stratēģijā, kas cita starpā ietver arī turpmākus publiskos un privātos ieguldījumus.

Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta, 2013.g.

Dokumenta mērķis

Vīzija pilsētām un reģioniem – Eiropas teritorijas 21.gadsimtā. Hartas mērķis ir nostiprināt pārliecību, kohēziju un solidaritāti teritorijas plānošanas praksē.

Nozīmīgākie satura punkti

Dokumenta stratēģiskā daļa piedāvā Eiropas pilsētu un reģionu nākotnes redzējumu, reaģējot uz izaicinājumiem, ar kuriem saskaras Eiropa.

Galvenie uzstādījumi:

- Integrētas un savienotas pilsētas un reģioni (teritorijas). Telpiski un laikā integrētas pilsētas un reģioni.
- Sociālā kohēzija un savienojamība. Sociālais līdzsvars, Kultūru daudzveidība, Kopienas iesaiste un pilnvarojumi, Paaudžu saikne, Sociālā identitāte, Ceļošana, transports, mobilitāte un pieejamība, Iespējas un pakalpojumi.

- Ekonomiskā integrācija un savienojamība. Globalizācija un reģionālā specializācija, Konkurences priekšrocības, Tīklotas pilsētas un reģioni – teritorijas, Metropoles dimensija, Attālāku lauku un salu kopienas.

- Vides savienojamība. Ilgtspējīga attīstība, Veselīgs dzīvesveids un dzīvesvides kvalitāte, Ekosistēmas, Ainavas, Dabas un brīvdabas mantojums, Enerģija.

- Telpiskā sintēze. Telpiskās saiknes, Eiropas telpiskā plānošana, Pieeja telpiskajām saiknēm.

2.2. Nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti

2.2.1. Ilgtermiņa konceptuālais dokuments – Latvijas izaugsmes modelis³

Šis konceptuālais dokuments nosaka uz cilvēku centrētu Latvijas izaugsmes modeli. Galvenais izaugsmes resurss ir iedzīvotāju zināšanas un gudrība, to prasmīga izmantošana; resursa attīstībai, vairošanai un modernizācijai nepieciešamas tūlītējas investīcijas. Par izaugsmes mērķi ir izvirzīta ikviena cilvēka dažādu dzīves kvalitātes aspektu paaugstināšana, un tas sasniedzams, aktīvi izmantojot valsts iedzīvotāju uzkrāto zināšanu potenciālu.

Izaugsmes scenārija īstenošana iespējama, panākot visu valsts iedzīvotāju motivāciju, vienotību un sadarbību izvirzītā mērķa sasniegšanai, nostiprinot sabiedrībā pārliecību par izaugsmes iespējām un perspektīvām. Šim nolūkam izaugsmes modelī priekšplānā tiek izvirzīts cilvēks, Latvijas iedzīvotājs, par prioritārām noteiktas indivīda intereses, vēlmes un darbības, modeļa pamatā kopumā liekot uz cilvēku centrētu pieeju. Šis dokuments nosaka integrētu Latvijas izaugsmes modeli turpmākajiem 20–30 gadiem globālās attīstības kontekstā.

2.2.2. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

LR Saeima, 2010. Izstrādātājs – Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija

Transports ir lielākais gaisa piesārņotājs pilsētās – Eiropā tas veido 40% no pilsētu CO, NOx un CO2 izmešu daudzuma⁴. Arī Latvijā jāīsteno pasākumi gaisa kvalitātes uzlabošanai, īpaši lielajās pilsētās. Lai samazinātos privātā autotransporta izmantošanas īpatsvars, primāri jāuzlabo sabiedriskā transporta kvalitāte un pieejamība, kā arī jāpalielina sabiedriskā transporta popularitāte sabiedrībā. Vienlaikus ar sabiedriskā transporta plūsmu un pakalpojumu palielināšanos un iespējamiem personīgā transporta lietošanas ierobežojumiem ir jāveido gājējiem un velosipēdistiem piemērota vide un infrastruktūra.

Lielajās pilsētās un to aglomerācijās jāsamazina privātā autotransporta izmantošanas intensitāte, jāveicina sabiedriskā transporta un velotransporta izmantošana. To centros jānosaka zemu emisiju zonas gaisa kvalitātes normatīvu sasniegšanai. Jāīsteno pilotprojekti par daļēju vai pilnīgu autotransporta kustības ierobežošanu pilsētas daļās, par gājēju ielu veidošanu un integrētu veloceļu tīklu. Ja pilotprojekts saņem sabiedrības atzinību, konkrētas pilsētas teritorijas var pilnībā atvēlēt gājēju un velosipēdistu vajadzībām, slēdzot tās autotransporta kustībai.

2.2.3. Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

Pārresoru koordinācijas centrs, 2012. Apstiprināts ar 2012.gada 20.decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu.

³ http://helios-web.saeima.lv/bi8/lasa?dd=LM0815_0#b

⁴ Eiropas Komisija (2006b). EK paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam. Eiropas dinamisma saglabāšana – ilgtspējīga attīstība mūsu kontinentā EK 2001. g. Transporta baltās grāmatas vidusposma pārskats. COM (2006) 314 galīgā redakcija. SEC(2006) 768.

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”
 "Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam" (NAP2020) ir hierarhiski augstākais nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokuments. NAP2020 ir cieši saistīts ar "Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam" (Latvija2030) un "Nacionālo reformu programmu stratēģijas "ES2020" īstenošanai" (NRP).

Ministru kabineta apstiprinātais vadmotīvs "Ekonomikas izrāviens" un trīs prioritātes – "Tautas saimniecības izaugsme", "Cilvēka drošumspēja" un "Izaugsmi atbalstošas teritorijas" – veido savstarpēji iedarbīgu un vienotu sistēmu, kas atbilst gan ilgtspējīgas plānošanas pieejai, gan arī Latvija2030 un NRP noteiktajai struktūrai. Visas trīs prioritātes atbalsta viena otru, un, tikai realizējot tās savstarpējā saitē, ir iespējams panākt Ministru kabineta izvirzīto NAP2020 vadmotīvu – "Ekonomikas izrāviens".

1.tabula. NAP2020 struktūra

Cilvēka drošumspēja	Tautas saimniecības izaugsme	Izaugsmi atbalstošas teritorijas
Cienīgs darbs	Izcila uzņēmēdarbības vide	Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana
Kompetenču attīstība	Energoefektivitāte un enerģijas ražošana	Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana
Vesels un darbaspējīgs cilvēks	Augstvērtīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi	Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai
Stabili pamati tautas ataudzei	Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība	
Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederības Latvijas pamats		

Lai arī NAP2020 dokumentā nav izcelti prioritārie rīcības virzieni, kas būtu tieši saistīti ar publiskās ārtelpas infrastruktūras attīstību, integrēti aplūkojot visas definētās prioritātes un rīcības virzienus, ir skaidrs, ka tuvāko septiņu gadu laikā Latvijas attīstība tiks fokusēta ilgtspējas, efektivitātes un izaugsmes dimensijās.

Šāda vienota pieeja paredz veidot tādus stratēģiskos risinājumus, kuri ir pašpietiekami un resursus ģenerējoši. Publiskās ārtelpas kontekstā obligāti integrējama, piemēram, velosipēdu izmantošana ikdienā, to industrijas, ražošanas un infrastruktūras attīstīšana uzskatāma par būtisku sastāvdaļu, lai padarītu daudzveidīgāku ekonomiku, stimulētu jaunu Latvijas un Rīgas “veiksmes stāstu” rašanos, kā arī veicinātu dabai draudzīga dzīves stila pieņemšanu. Velosatiksmes infrastruktūras izveide un uzturēšana rada priekšnoteikumus veselu un darbaspējīgu cilvēku sabiedrībai, kas ir fundamentāls pamats Rīgas kā pilsētas **drošumspējai**.

2.3. Nozaru politikas plānošanas dokumenti

2.3.1. Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam

Ministru kabineta 2013.gada 27.decembra rīkojums Nr.683, Rīga, 2013.

Atbilstoši Latvijas Nacionālajam attīstības plānam 2014.-2020.gadam noteiktajam vadmotīvam „Ekonomikas izrāviens” un prioritātēm – „Tautas saimniecības izaugsme”, „Cilvēka drošumspēja” un „Izaugsmi atbalstošas teritorijas”, transporta politikas mērķis ir konkurētspējīga, ilgtspējīga,

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” komodāla transporta sistēma, kas nodrošina augstas kvalitātes mobilitāti, efektīvi izmantojot resursus, t.sk. ES fondus.

Ilgspējīgas transporta sistēmas vīzija:

- kvalitatīva transporta infrastruktūra (labi ceļi, elektrificēts dzelzceļš, ērta TEN-T sasaiste ar pilsētām, lidosta „Rīga” kā centrālais gaisa satiksmes centrs reģionā),
- augsts satiksmes drošības līmenis,
- transporta un loģistikas pakalpojumi, kas rada priekšnosacījumus citu nozaru attīstībai, nodrošina darbavietas un ievērojamu piensumu pakalpojumu eksporta apjoma pieaugumā,
- pieejams sabiedriskais transports, kas nodrošina sasniedzamību visā Latvijas teritorijā (ērta, vienota sabiedriskā transporta sistēma, panākot autobusu un dzelzceļa pārvadājumu savstarpēju saskaņotību).

Definēts, ka ceļu satiksmes drošības jomā būs jāturpina intensīvi realizēt pasākumi, kas fiziski atdala dažādas ceļu satiksmes dalībnieku grupas, piemēram, tālāk attīstot velosipēdistu/gājēju celiņu tīklu u.c., kā arī jāveic satiksmes organizācijas un satiksmes drošības uzlabošanas pasākumi – jārada droša un mobila vide visiem ceļu satiksmes dalībniekiem.

2.3.2. Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010.-2015.gadam

Tūrisma attīstības valsts aģentūra. Rīga, 2010.

Pasaulē un Eiropā tūrisma nozare piedzīvo nozīmīgas izmaiņas: pieaug tūrisma produktu piedāvājuma dažādība un skaits, parādās jauni tūrisma galamērķi un mainās ceļotāju uzvedība, palielinās e-komercijas pielietojums tūrismā, kā arī ceļotāju vēlmēm pielāgotu tūrisma produktu skaits, līdz ar to arī Latvijai un Rīgai ir nepieciešams meklēt jaunus risinājumus sava tūrisma produkta attīstīšanai un mārketingam.

Dokumentā ir definētas vairākas būtiskas problēmas:

- Latvijas kā tūrisma galamērķa atpazīstamība un konkurētspēja starptautiskajā tirgū joprojām ir zema;
- Tūrisma maksājumu bilances rādītāji ir negatīvi - Latvijas iedzīvotāju izdevumi ārvalstīs pārsniedz ārvalstu ceļotāju izdevumus Latvijā;
- Esošais tūrisma piedāvājums neveicina uzturēšanās laika palielināšanos Latvijā (pašlaik tikai 1.4 dienas), līdz ar to arī ārvalstu ceļotāju tēriņu palielināšanos.

2.4. Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti

2.4.1. Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030.

Rīgas plānošanas reģions. Rīga, 2014. (projekta stadija uz 05.09.2014.)

Reģiona Stratēģijai pašsaprotami ir jānes ilgtspējīgas attīstības redzējums. Līdzšinējās Rīgas reģiona Stratēģijas to puda vispārējo principu valodā. Šoreiz šis dokuments veidots ar mērķtiecīgu un konkrētu ilgtspējīgas attīstības uzstādījumu. Ar publiskās ārtelpas attīstību un harmonisku veidošanu saistītās rīcības, mērķi un politikas ir uzskaitītas zemāk.

Stratēģiskais mērķis Nr.3 “Ekoloģiski tolerant dzīves veids un vietas” pēc būtības un tajā ietvertās 7 prioritātes “Ilgspējīga dzīves vide” rīcības virziens RV 7.5. paredz **cilvēcīgu, funkcionālu un vajadzībās daudzveidīgu mājokļu un publisko ārtelpu tīklu stiprināšanu**. Šāds rīcības virziens tieši sasaucas ar šī projekta vienu no būtiskākajām dimensijām – vienota publiskās ārtelpas tīklojuma izveidi.

2.4.2. Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014 – 2020.

Rīgas plānošanas reģions. Rīga, 2014., projekta stadija uz 10.09.2014.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programmas 2014.-2020.gadam izstrādē ir ņemti vērā arī Eiropas un Baltijas jūras reģiona attīstības plānošanas dokumenti, kā arī nacionālā mēroga ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

Programmas stratēģiskajā daļā tiek iztirzāta stratēģiskā mērķa Nr.3 “Ekoloģiski tolerant dzīves veids un vietas” prioritāte “Ilgtspējīga dzīves vide” ar saistošo rīcības virzienu RV 7.4., kuram definēts šāds sasniedzamais rezultāts: **Pašvaldību publisko ārtelpu stratēģijas**. No tā varam secināt, ka Rīgas plānošanas reģions iestājas par PA tematisko plānojumu un stratēģiju izstrādi. Šis pētījums uzskatāms par nozīmīgu soli, lai realizētu šo uzstādījumu.

2.tabula. Definētās rīcības

Nr.	Rīcības (aktivitātes un projekti)	Īstenotājs un sadarbības partneri	Ieviešanas periods	Prioritārās teritorijas
R 7.4.1.	Funkcionālas mājokļu un publisko ārtelpu attīstības politikas izstrāde	Pašvaldības, RPR, ministrijas	2015 – 2020	Viss reģions
R 7.4.2.	Ēku zemas enerģijas patēriņa energoefektīva renovācija un būvniecība	Pašvaldības	2015 – 2020	Viss reģions
R 7.4.3.	Atjaunojamo energoresursu izmantošana publiskās ārtelpas objektu apgaismes sistēmās	Pašvaldības	2015 - 2020	Viss reģions

Starptautiska, nacionāla un reģionāla līmeņa plānošanas dokumentu pārskats ir iekļauts pētījumā “Vadlīniju izstrāde apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojuma nodrošināšanai Rīgā”. (Izstrādātājs SIA „Ainavu projektēšanas darbnīca ALPS”, 2014.g., pieejams http://www.sus.lv/sites/default/files/media/faili/i_sejums_1.pielikums_planosanas_dokumentu_analize.pdf)

2.5. Vietējā līmeņa plānošanas dokumenti

2.5.1. Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

RDPAD, Rīga, 2014.

Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam ir hierarhiski augstākais Rīgas pašvaldības plānošanas dokuments, apstiprināts ar Rīgas domes 27.05.2014. lēmumu Nr.1173. Tas nosaka ietvaru un vadlīnijas Rīgas attīstībai nākamā 17 gadu griezumā. Stratēģijas ietvaros ir definēta pilsētas attīstības telpiskā perspektīva, kontekstā ar nākotnes vīzijas un paredz, ka:

Pilsēta virzīsies, lai 2030. gadā būtu:

- **Kompakta, resursus taupoša un vieda;**
- **Multikulturāla un toleranta;**
- **Gājējiem, velosipēdistiem un sabiedriskajam transportam draudzīga;**
- Ar modernu, uz klientiem orientētu pārvaldi;
- Ar labu sadarbību aglomerācijā;
- Ar dažādu, pieejamu un kvalitatīvu mājokli;
- Ar izcilu kultūrvidi un pilsētnieku radošumu;
- **Ar vitālām apkaimēm un saglabātu kultūrainavu;**

- **Ar daudzveidīgām un kvalitatīvām dabas teritorijām, zaliem koridoriem un pieejamām ūdensmalām;**
- Ar pārdomātu industriālo politiku;
- Ar veiksmīgu un vides kvalitātei atbilstošu ostu.

Lai realizētu šādu vīziju, ir definēti arī četri ilgtermiņa attīstības mērķi (IM), no kuriem uz publiskās ārtelpas tīklojuma ieviešanu un attīstību vistiešāk ir attiecināms **IM3 – ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide.**

Savukārt, pats jēdziens „pilsētvide” šajā dokumentā ir definēts kā fiziska un mentāla telpa, kuru veido pilsētas apbūves, dabas vides, transporta un cita veida infrastruktūras, kā arī daudzveidīgu sociālo procesu kopums tās funkcionālajā un vizuālajā izpausmē veido dzīves vidi, darba un darījumu vidi, izglītības un atpūtas vidi. Tieši ar pilsētvides plānošanu pašvaldība pamatā nodrošina ilgtspējīgas attīstības principa ievērošanu jeb līdzsvaru starp ekonomiskajiem, sociālajiem un dabas vides aspektiem.

Rīgas pilsētas ilgtermiņa mērķu sasniegšanai pašvaldības plašās kompetences ietvaros noteikti arī 19 rīcības virzieni, no kuriem saistībā ar publisko ārtelpu izceļami šādi⁵:

- Atbalsts jaunatnes iniciatīvām un organizētajam brīvajam laikam;
- Atpazīstama un iesaistoša kultūrvide;
- Sabiedriskā kārtība un drošība;
- Kvalitatīva dzīves vide un pieejams mājoklis;
- **Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija (definēts kā viens no prioritārajiem rīcības virzieniem);**
- Pilsētas specifisko teritoriju jautājumu risināšana;
- Laba vides kvalitāte.

Stratēģijā definētais ļauj secināt, ka publiskās ārtelpas problēmas un to risinājumi ir būtiska Rīgas pilsētvides plānošanas politikas sastāvdaļa, kurai atvēlēta nozīmīga loma ilgtermiņa un ilgtspējas kontekstā. Kopumā publiskā ārtelpa stratēģijā ir minēta daudzkārt un ir sarežģīti to aplūkot atrauti no citām tēmām, tomēr, fokusējoties uz šī pētījuma mērogu, kas attiecināms tieši uz Rīgas centrālo daļu jeb vēsturisko centru un tā aizsardzības zonu, ir lietderīgi tuvāk aplūkot tieši tās iestrādes un rīcības, kas skar publiskās ārtelpas jautājumu risināšanu t.s. Rīgas pilsētas kodolā.

Piemēram stratēģijas 43.rindkopā tiek secināts, ka gan pilsētas kodolā, gan priekšpilsētās trūkst iedzīvotājiem nepieciešamās publiskās ārtelpas - gājēju un velosipēdistu pārvietošanās pakārtota automobiļu satiksmei. Līdz ar to, lai veicinātu kodola pievilcību dzīvošanai, ir jāmaina vairāki pilsētvides aspekti:

- Jāveicina gājēju un velosipēdistu kustība;
- Jāsamazina autotransporta plūsma, tādējādi samazinot gaisa un trokšņa piesārņojumu.

Stratēģijā tiek pieņemts, ka Rīgas attīstības modelis ir vērsts kompaktas pilsētas virzienā, kuras kodolā raksturīgs liels iedzīvotāju skaits un aktivitāšu īpatsvars nelielā teritorijā, kā arī ērta pārvietošanās un sasniedzamība ar kājām, velo un sabiedrisko transportu.

Ar publiskās ārtelpas attīstību jāveido dzīvotspējīgs fons mājokļu vides uzlabošanai, lai RVC noturētu iedzīvotāju (tos, kuri iedzīvinā) skaitu, jo pašlaik Rīgas centrs ikdienā piedzīvo ļoti strauju nolietošānu, jo vēl arvien ir pilsētas funkcionālā sirds, tomēr pastāvīgo iedzīvotāju skaits katru gadu krītas – centrs lēnām “izmirst”.

---

⁵ Detalizēti šie rīcības virzieni tiek iztirzāti nodaļā par Rīgas attīstības programmu 2014 – 2020

No šīs tēzes saprotams, ka publiskā ārtelpa kodolā ir vienojošais elements, kas kopā un vienotā tīklojumā savieno pārējo dabas vides un apbūves struktūru. Būtiska publiskās ārtelpas iezīme ir tās iekšējās mobilitātes kapacitāte un spēja būt savienojamai, fokusējoties nevis uz transporta vienību skaitu, bet cilvēkiem. Tāpēc arī kājāmgājēju un velosatiksmes infrastruktūras izveide ir uzskatāma par ārkārtīgi svarīgu aspektu.

Stratēģijas 94.rindkopā kā kodola publiskās ārtelpas galvenās kvalitātes tiek minētas ielas, laukumi, parki un skvēri, kuriem primāri jāizstrādā ilgtspējīgas apsaimniekošanas programma. Tātad publiskā ārtelpa ir saprotama kā jēdzieniskais saturs potenciālajam tīklojumam, kas pilsētas iedzīvotājiem un viesiem būtu fiziski un mentāli pieejams jebkurā telpas un laika punktā. Ilgtspējīgas apsaimniekošanas programma būtu izstrādājama kā publiskās ārtelpas radīšanas un lietošanas (vietrades) vadlīnijas, kur savstarpēji satiktos vietējo kopienu un pilsētas pārvaldes tiesības un atbildības.

Jaunas potenciāli attīstāmas telpas atrodamas esošās brīvās mazizmēra teritorijās (gan pašvaldības, gan privātpašumā esošās), tās transformējot par daudzveidīgām, vienkārši un ērti lietojamām publiskām ārtelpām, kuru realizācijai tiek izveidotas atbalsta programmas. Saskaņā ar šādu uzstādījumu publiskā ārtelpa būtu veidojama un pārvaldāma atbilstoši metrofitinga koncepcijai, kas paredz būvēšanu uz esošā jeb pilsētvides transformāciju realizēt, primāri izvairoties no jaunu teritoriju apgūšanas.

Ņemot vērā Rīgas pilsētvides telpisko struktūru, publiskā ārtelpas tīklojuma atslēga ir tieši mazās vietas, nišas, ielu stūri un skvēri to daudzveidībā un pieejamībā gan pēc jau stingri definētas identitātes, gan atvēlot sabiedrībai iespēju pašai uzslāņot jauna veida funkcionalitātes. Lai tiešām praksē ieviestu augstākminētās pieejas, protams, jāveicina izpratne par publisko ārtelpu gan kā fizisku un instrumentāli veidojamu, gan sociāli strukturētu un tātad pārvaldītu jēdzienu.

Jāstimulē arī pamesto un neizmantoto ēku un teritoriju (būtiska Rīgas centra iezīme ar tā tukšajiem namiem) atvēršana kultūrvides intervencēm, tām kļūstot par īstermiņa publiskās ārtelpas elementiem. Tieši īstermiņa lietojamība un urbānā prototipēšana ir veidi, kā veicināt vietējo kopienu tiešu iesaisti publiskās ārtelpas veidošanā.

Rīgas pilsētā arvien straujāk un intensīvāk attīstot apkaimju centrus, tie veidojami kā publiskās ārtelpas identitātes kodols – informācijas centri un tikšanās vietas, kas savukārt sasaucas ar jau iepriekšminētajām tukšajām ēkām un teritorijām, kuras pašvaldība publiskās ārtelpas attīstībai varētu nodot īstermiņa lietošanai kopienu pārziņā.

Stratēģijā daudzviet minēti arī dažādi t.s. “zaļie” risinājumi – zaļās takas, koridori un tamlīdzīgi. Līdz ar to apstādījumu teritorijas iegūst jauna veida semantiku, kļūstot ne tikai par ekoloģisko funkciju veicējiem, bet arī par sociālo reaktoru, kas veicina sabiedrības savstarpējo integrāciju.

Šī projekta un pētījuma kontekstā būtiski svarīgs ir arī stratēģijā izceltais kodola mobilitātes princips, kas paredz praksē realizēt konkrētu hierarhiju - pilsētas kodola robežās pārvietoties ar kājām vai kombinēt gājēju pārvietošanos ar sabiedrisko transportu, vai braukt ar velosipēdu ir ievērojami ātrāk un ērtāk, nekā pārvietoties ar privāto autotransportu. Attiecībā uz transporta mezglu, pieturvietu un velosipēdu novietņu izvietojumu būtiski ir īstenot principu tos attīstīt kompleksi ar pārējo publisko ārtelpu.

Stratēģijas 161.rindkopa paredz, ka zaļos koridorus veido mazstāvu dzīvojamā apbūve, atsevišķi parki un skvēri, daudzstāvu dzīvojamās apbūves plašie pagalmi un ūdensmalas. Zaļo koridoru pamatelements ir esošie parki, skvēri. Zaļo koridoru savienojošo infrastruktūru turpmākajā plānošanas procesā nepieciešams detalizēt to funkcionālo piepildījumu bērnu rotaļlaukumiem, gājēju un velobraucēju infrastruktūru, ielu sporta un vingrošanas aktivitāšu elementiem, suņu pastaigu laukumiem u.c. aktivitātēm.

Pastarpināti tas nozīmē ielu telpu u.c. tamlīdzīgu lineāro struktūru labiekārtojuma līmeņa paaugstināšanu, tostarp bagātīgāk apzaļumojot, ieviešot ekosistēmu pakalpojumu elementus un satiksmes hierarhijai atbilstošus risinājumus – paplašināt ietves, ieviest velojoslas, mazināt stāvvietas u.tml., sekmējot socializēšanos starp dažādām sabiedrības - publiskās ārtelpas lietotāju grupām.

Kā redzams, stratēģija kopumā sevī ietver ļoti daudz dažādus ar publisko ārtelpu saistītus uzstādījumus un nostādnes, no kuriem, noteikti jāizceļ uz kodola attīstību attiecināmā galvenā prioritāte, kas jāatvēr **gājējiem, velosipēdistiem un sabiedriskajam transportam, ieviešot ne tikai motivējošus, bet arī ierobežojošus pasākumus privātā autotransporta izmantošanai pilsētas centrā.**

2.5.2. Rīgas pilsētas attīstības programmai 2014.-2020.gadam

RDPAD, Rīga, 2013.

Pašreizējās situācijas raksturojums

Rīgas pilsētas pašreizējās situācijas raksturojums ir izstrādāts saskaņā ar RD 05.07.2011. lēmumu Nr.3385 „Par Rīgas attīstības programmas 2014.-2020.gadam un Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam izstrādi” un kalpo par informatīvu materiālu pilsētas attīstības plānošanas dokumentu (stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojums) izstrādei.

Saskaņā ar pašlaik spēkā esošo Rīgas pilsētas teritorijas plānojumu 2006.-2018.gadam (ar grozījumiem) Rīgā ir noteikta daudzveidīga teritorijas plānotā (atļautā izmantošana). Atbilstoši funkcionālajam zonējumam 39% no pilsētas teritorijas ir definēta kā dabas teritorijas, no kurām 16% sastāda ūdeņu un 23% apstādījumu un dabas teritorijas, tāpēc vismaz šādā aspektā Rīga ir uzskatāma par zaļu pilsētu. Publiskās ārtelpas kontekstā, ņemot vērā, ka to veido arī ielas (14%), laukumi un cita veida publiskās apbūves teritorijas (3%), var secināt, ka telpiski Rīgā ir milzīgs potenciāls, lai ieviestu vienotu, harmonisku un dabas un cilvēka veidotai videi draudzīgu publiskās ārtelpas tīklojumu.

Tomēr neskatoties uz šādiem priekšnoteikumiem un to visu pat papildinot ar Rīgas (it sevišķi vēsturiskā centra) izcilajām kultūrvēsturiskajām un dabas teritorijām, kā arī ainavām, atsauocies uz dokumentu, publiskās ārtelpas kontekstā ir atzīmējamas šādas problēmas:

- Daudzos parkos ir zems labiekārtojuma līmenis;
- Daudzviet pilsētas parkos un kapsētās koki ir pārauguši, kā arī iesējušies pašsējā vai iedzīvotāju stādīti, izjaucot parku un kapsētu kopējo kompozīciju;
- Kapsētas netiek pietiekami apsaimniekotas;
- Daudzviet vērojama zema ģimenes dārziņu estētiskā kvalitāte (nepiemērotu materiālu izmantošana žogiem un dārza mājiņām), kā arī pamesti dārziņi, tādējādi veidojas degradēta un sociāli nedroša vide;
- Kultūrvēsturisko ēku sliktais tehniskais un vizuālais stāvoklis, piedevām to pamestība, kas ir īpaši kritiski vērojama tieši Rīgas vēsturiskajā centrā;
- Publiskās ārtelpas zemā estētiskā kvalitāte un neatbilstība vēsturiskajai situācijai;
- Pie publiskajām būvēm daudzviet izveidotas plašas, videi nedraudzīgas auto novietnes;
- Ielu ainavas degradē sliktā seguma kvalitāte, nepietiekami regulāri apkopti ielu stādījumi, daudzviet zāliena joslas gar ielu tiek izmantotas autotransporta novietnēm. Apstādījumus gar ielām nelabvēlīgi ietekmē ielu kaisīšana ar sāli un atmosfēras piesārņojums. Ielu rekonstrukcijas projektos ne vienmēr ir iekļauta apstādījumu saglabāšanas un rekonstrukcijas sadaļa, kas kompleksi risinātu funkcionālās, ekoloģiskās un estētiskās problēmas;
- Jaunā apbūve daudzviet neatbilst kultūrvēsturisko ainavu raksturam, kompozīcijai un stilam;

- VĒL arvien tiek ignorēta integrētas velosatiksmes infrastruktūras nepieciešamība, lai veicinātu daudz cilvēciskākas un dabai draudzīgākas publiskās ārtelpas rašanos, kā arī praksē ieviesto Stratēģijā definēto mobilitātes hierarhiju pilsētas kodolā;
- Publiskajai ārtelpai ir zema estētiskā un kultūrvēsturiskā kvalitāte, tā neatbilst vēsturiskās situācijas kontekstam, ir uzceltas dažādas būves, kuras pēc formas un materiāla nav raksturīgas attiecīgai ainavu telpai, ārtelpa ir pieblīvēta ar autotransportu, apstādījumi ir neapmierinošā stāvoklī.

Esošās situācijas raksturojumā tiek uzsvērti arī Rīgas Centrāltirgus nozīme, ņemot vērā mūsdienu sabiedrības ieradumus pārtiku un pirmās nepieciešamības sadzīves preces iegādāties lielveikalos. Tirgus nozīme un funkcionalitāte būtu veidojama ļoti daudzveidīgās izpausmēs, šai kultūrvēstures vērtībai ļaujot attīstīties laikmetam atbilstīgā veidā.

Rīgā laikā gaitā un pamatā tieši krīzes radītu iemeslu dēļ izveidojušies dažādi t.s. radošie kvartāli. Radošais kvartāls ir izpratnes akumulēšanas sākuma punktā esošs jēdziens, kas patreiz un Rīgas pilsētas kontekstā apzīmē fizisku un sociālu pilsētvides vienību, kas sevī apvieno dzīvesveida, kultūras, sociālus, uzņēmējdarbības un citus pilsētvides raksturojošus procesus, kam raksturīga ilgspējība un spēja pašnodrošināties. Radošajos kvartālos notiekošie procesi šodienas sarežģītajos apstākļos rada jaunus resursus (produktus, preces, pakalpojumus, organizācijas formas), kā arī veicina tādas pilsoniskas sabiedrības veidošanas, kura rada priekšnoteikumus tālākai Rīgas pilsētas attīstībai dabai un cilvēkam draudzīgā, harmoniskā veidā. Šādi procesi rodas savstarpēji sadarbojoties dažādām un starpdisciplinārām mākslas, zinātnes, kultūras, uzņēmējdarbības un rūpniecības nozarēm.

Rīgas esošajā situācijā ar radošā kvartāla jēdzienu saprotamas, atbalstāmas uzņēmīgu pilsētnieku iniciētas aktivitātes, kas norisinās noteiktās, dažādu mērogu pilsētvides telpās (ielās, to posmos, kvartālos, pagalmos, apbūves grupās, ēku kompleksos, degradētās teritorijās). Tās pozitīvi un harmoniski pārveido Rīgas pilsētvidi, veido jaunu vides estētiku, ētiku un pilda sociālā reaktora funkciju. Radošo kvartālu iedzīvotāji tieši vai pastarpināti saistīti ar radošajām industrijām un mākslinieciskajām aktivitātēm, kā rezultātā šie kvartāli veicina arī Rīgas kultūrvides potenciālu Ziemeļeiropā. Šajā kontekstā būtiski saprast, ka lai kvalitatīvi un ilgtspējīgi izmantotu visu šī jēdziena potenciālu, ir nepieciešama pilsētas pašvaldības atbalstīta izpēte un urbānā prototipēšana neizmantotajos pilsētas īpašumos.

Tiek secināts, ka ik gadu pilsētā aug pieprasījums pēc kultūras pasākumiem un notikumiem, taču pašvaldības vadītās kultūras iestādes to nespēj apmierināt, tāpēc arī publiskā ārtelpa šī pētījuma kontekstā ieņem būtisku kultūras pasākumu norises vietas dimensiju. Arī radošo kvartālu popularitātes pieaugums saistāms ar likumsakarīgu sabiedrības vēlmi pēc daudzveidīgākās pilsētas kultūrvides.

Pasvītrotot publiskās ārtelpas fizisku un mentālo pieejamību, tiek uzsvērts arī universālā dizaina jautājums, jo pašreizējā situācija Rīgas pilsētas publiskās ārtelpas teritorijas un elementi (it sevišķi ielu telpa) ir sarežģīti lietojama un pat nedroša cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Šī iemesla dēļ svarīgi publiskās ārtelpas jautājumu risināšanā jau pirmajās stadijās kā sadarbības partnerus iekļaut, piemēram, organizāciju “Apeirons”, lai nodrošinātu arī šīs sabiedrības grupas viedokļu respektēšanu. Lai arī esošās situācijas raksturojumā ir uzskaitītas ēkas, kas aprīkotas ar liftiem un ērtiem pandusiem un arī jauniegādātie zemās grīdas sabiedriskā transporta līdzekļi, tas nerisina komplekso problēmu – Rīgā mīt vesela un rīcībspējīga sabiedrības daļa, kas fiziski nespēj ņemt dalību pilsētas ikdienā.

Publiskās ārtelpas pieejamība cieši sasaucas arī ar drošības apsvērumiem, jo telpa, kas cilvēkam liekas un ir nedroša, nekad nespēs pilnvērtīgi pildīt savu misiju – būt par dzīves vidi pilsētas iedzīvotājiem. Raksturojumā norādīts, ka Rīgas publiskās ārtelpas būtisks trūkums ir adekvāts apgaismojums. Ņemot vērā, ka Rīga atrodas daudzveidīga klimata dabas zonā, kurā izteiktas četras

sezonas ar dažādiem diennakts laikiem un Saules spīdēšanas stundu režīmiem, apgaismojums kļūst ne tikai par utilitāru labiekārtojuma elementu, bet arī preventīvu noziegumu apkarošanas instrumentu. Pašreizējā Rīgas publiskās ārtelpas disfunkcionalitāte un nespēja nodrošināt sabiedrības integrācijas funkciju lielā mērā ir saistāma tieši ar apsvērumu, ka cilvēkiem atrasties ārā ir bail. Slikti uzturētie un sociāli stigmatizētie pazemes savienojumi (tuneļi), nesakārtotais Rīgas Centrāltirgus jautājums, noziegumu skaits Rīgas centrā ir tikai daži no simptomiem, kas liecina par publiskās ārtelpas drošības līmeni.

Rīga centrālās daļas viena no unikālākajām iezīmēm ir tās lielle un plašie perimetrālās apbūves kvartāli ar iespaidīgajiem iekšpagalmiem, kuri pašlaik diemžēl ar nolūku un aiz vienalīdzības tiek pārvērsti par privātā autotransporta stāvlaukiem. Daudzviet iztrūkst elementāra labiekārtojuma un par kritisku uzskatāms tieši dažādu ietvju, celiņu un piebraucamo ceļu stāvoklis, kas attur šo vidi izmantot gan maziem bērniem, gan senioriem un cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Ļoti lielu problēmjautājumu bloku veido situācija ar degradētajām teritorijām un pamestajām ēkām. 2009.gadā Rīgā tika identificēti 460 degradēti objekti un teritorijas. To skaits 2012.gadā ir palielinājies par vairāk nekā trešdaļu, apzinātas 759 degradētas ēkas un teritorijas. Lielākais degradēto ēku un teritoriju skaita palielinājums ir konstatēts Centra, Maskavas forštates un Ķengaraga apkaimē. 2009.gadā visvairāk degradēta bija Maskavas forštate, kam sekoja Centra un Avotu apkaime. Uz līdzīgu situāciju norāda arī jaunākie dati, mainoties tikai apkaimju secībai. Lielākais skaits degradēto teritoriju un ēku ir atrodami Rīgas vēsturiskajā centrā vai netālu no tā – 13 degradētas teritorijas un 94 ēkas, bet ir pamats uzskatīt, ka ēku skaits ir daudzkārt lielāks. Plašākā kontekstā ņemot vērā arī RVC konstanto iedzīvotāju skaita kritumu, pašlaik noritošo ģimenes mazdārziņu intensīvu likvidēšanu un dažādas ekoloģiskās vides problēmas, publiskās ārtelpas jautājumi kļūst arvien kompleksāki, iezīmējot tās patiesās atbildības robežas – publiskā ārtelpa Rīgā var kļūt par platformu uz kuras bāzes realizēt daudz plašākus un visaptverošākus uz pilsētas ilgtermiņa vērstus pasākumus.

Raksturojumā tiek apskatītas arī piesārņojuma problēmas. Rīgā, kā zināms, tiek pārkāptas slāpekļu savienojumu un cieto mikrodaļiņu (putekļu) robežnormas. Visticšāk ar šo piesārņojuma saistīta ir motorizēto transporta līdzekļu satiksme. Rīgas centra publiskās ārtelpas kontekstā prioritāra ir satiksmes politikas pārskatīšana, lai RVC nekļūtu par tranzīta koridoru vai stāvlaukumu Pierīgā dzīvojošajiem. Tieši RVC pilsētvides dzīvojamības un pašpietiekamības aspekts ir svarīgākais kritērijs, lai centrā noturētu iedzīvotājus, tādējādi risinājumi, kas paredz izplūdes un siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju samazināšanu, ir neizbēgami. Piemēram, pašlaik aktualizētā velosatiksmes infrastruktūras ieviešana ir tikai viens no instrumentiem, kas šo procesu ir uzsācis praktiski.

Esošās situācijas beigās tiek sniegts iepriekšējās Rīgas attīstības programmas ieviešanas izvērtējums. **Kā būtiskākā rekomendācija saistībā ar publisko ārtelpu ir minēta nepieciešamība paaugstināt tās kvalitāti tieši apkaimju attīstības kontekstā.**

Rīcību daļa

Attīstības programma ir pilsētas pašvaldības vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums Stratēģijā izvirzīto uzstādījumu un mērķu sasniegšanai. Attīstības programma ir apstiprināta ar Rīgas domes 27.05.2014. lēmumu Nr.1173. Rīga, 2014. Uz publiskās ārtelpas tīklojuma ieviešanu un attīstību visticšāk ir attiecināms stratēģiskais mērķis **IM3 – ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide.**

Rīgas pilsētas ilgtermiņa mērķu sasniegšanai ir definēti 19 rīcības virzieni, no kuriem saistībā ar publisko ārtelpu izceļami šādi:

- Atbalsts jaunatnes iniciatīvām un organizētajam brīvajam laikam;
- Atpazīstama un iesaistoša kultūrvide;

- Sabiedriskā kārtība un drošība;
- Kvalitatīva dzīves vide un pieejams mājoklis;
- **Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija (definēts kā viens no prioritātajiem rīcības virzieniem);**
- Pilsētas specifisko teritoriju jautājumu risināšana;
- **Labā vides kvalitāte.**

Attīstības programmā definētā attīstība it vērsta uz ilgtermiņa mērķu sasniegšanu, paredzot sagaidāmo situāciju vidējā termiņā (līdz 2020.g.). Publiskās ārtelpas tīklojuma izveides sekmēšanai kā saistoši rīcības virzieni ir atzīmējami:

1) Atbalsts jaunatnes iniciatīvām un organizētajam brīvajam laikam

Prioritātes un galvenie principi:

- Jauniešu līdzdalība kā neformāls mācīšanās veids;
- Individīda vajadzības ir būtiskākas par esošo metodoloģiju un atbalsta instrumentiem;
- Jauniešu iniciatīvas ir būtiskākas par formalizēto lēmumu pieņemšanas procedūru;
- Sadarbība ir būtiskāka par konkurēšanu;
- Reaģēšana uz izmaiņām ir būtiskāka par nozares politikas detalizēto plānošanu

Uzdevumi

- Nodrošināt jaunatnes politikas īstenošanas koordināciju pašvaldībā;
- Sekmēt jauniešu nodarbinātības un ekonomiskās patstāvības palielināšanos;
- Nodrošināt atbalstu jaunatnes iniciatīvām un jaunatnes organizāciju darbībai;
- Iesaistīt jaunatni pašvaldības darbībā, uzturot un pilnveidojot vidi līdzdalībai;
- Īstenot jaunatnes apmaiņas un pārrobežu neformālās mācīšanas programmas;
- Nodrošināt aktivitātes bērniem un jauniešiem

2) Atpazīstama un iesaistoša kultūrvide

Prioritātes un galvenie principi:

- Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014.gadā;
- Plaša iedzīvotāju iesaiste kultūras dzīvē un pasākumos;
- Sadarbība starptautiskā mērogā kultūras pakalpojuma nodrošināšanā

Uzdevumi

- Paplašināt un modernizēt kultūras infrastruktūru pilsētā;
- Saglabāt un attīstīt kultūrvēsturiskos objektus pilsētas centrā un citās vēsturiskās apbūves teritorijās;
- Nodrošināt sabalansētu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem;
- Regulāri organizēt vietējas, nacionālas nozīmes un starptautiskus kultūras pasākumus;
- Veicināt aktiermākslas kolektīvu darbību un iedzīvotāju iesaisti tajos;
- Veicināt esošo kultūras vērtību saglabāšanu un jaunu radīšanu;
- Veicināt iedzīvotāju radošumu un radošu brīvā laika pavadīšanu;
- Atbalstīt kultūras projektu realizāciju;
- Īstenot aktīvu pašvaldības sadarbību kultūrvides attīstībai

RVC, kā dažādu apkaimju kopums, ir definēts par teritoriju, kurā nepieciešams uzlabot kultūras iestāžu pakalpojumus.

3) Sabiedriskā kārtība un drošība

Prioritātes un galvenie principi:

- Preventīva darbība;

- Jaunāko tehnoloģiju ieviešana pilsētas apgaismojumā, samazinot patērētās elektroenerģijas izmaksas (nepalielinoties tarifiem);

Uzdevumi:

- Radīt un uzturēt cilvēkiem drošu pilsētvidi;
- Paaugstināt drošības uzturētāju darbības efektivitāti;
- Nostiprināt drošības faktorus pilsētā (pasākumi, akcijas);
- Veidot sociālās programmas, lai mazinātu atkārtotu noziegumu izdarīšanu;
- Risināt klaiņojošo dzīvnieku problēmu pilsētā.

RVC atzīmēta kā teritorija, kurai nepieciešams uzlabot pilsētvides apgaismojumu.

4) Kvalitatīva dzīves vide un pieejams mājoklis

Prioritātes un galvenie principi:

- Mājokļa kvalitāte;
- Vides pieejamība;
- Jaunu dzīvojamo ēku būvniecība, izmantojot esošo potenciālu (pamestās jaunbūves, degradētās teritorijas u.c. ēkas) un sabalansējot to ar iedzīvotāju skaitu un prognozēm

Uzdevumi:

- Veicināt nolietotā daudzdzīvokļu dzīvojamā fonda renovāciju;
- Veicināt daudzdzīvokļu dzīvojamo rajonu renovāciju un labiekārtošanu;
- Veicināt mājokļu pielāgošanu personām ar funkcionāliem ierobežojumiem;
- Nodrošināt pašvaldības īpašumā esošo mājokļu renovāciju un infrastruktūras uzturēšanu un uzlabošanu;
- Paplašināt pašvaldības īres un sociālo mājokļu fondu;
- Izstrādāt dzīvojamā fonda monitoringa sistēmu;
- Veicināt iedzīvotāju attieksmes un negatīvā pieraduma maiņu daudzdzīvokļu māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas jautājumos;
- Veicināt publiskās ārtelpas revitalizācijas pasākumus.

RVC noteikta kā teritorija, kurā nepieciešams gan izveidot, gan uzlabot esošos publiskos bērnu rotaļlaukumus.

5) Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija

Prioritātes un galvenie principi:

- Satiksmes infrastruktūras attīstībā ievērot prioritāro secību: gājējs – velobraucējs – sabiedriskais transports – autotransports – kravu transports;
- Attīstīt satiksmes infrastruktūru, samazinot autotransporta satiksmi pilsētas centrā un apkaimju dzīvojamās teritorijās, novirzot intensīvo satiksmi uz pilsētas nozīmes maģistrālēm un lielceļiem un attīstot sabiedriskā transporta satiksmi, velosatiksmi un iešanu kājām;
- Satiksmes drošības un gaisa kvalitātes uzlabošanas nolūkā prioritārie pasākumi ir situācijas uzlabošana Rīgas pilsētas centrā;
- Pirms ielu seguma atjaunošanas saskaņot darbu veikšanu ar inženierkomunikāciju turētājiem;
- RP SIA “Rīgas satiksme” prioritātes:
  - sabiedriskā transporta infrastruktūras atjaunošana, rekonstrukcija un attīstība, kā arī sabiedrisko transportlīdzekļu modernizācija un atjaunošana, lai ievērotu optimālos kalpošanas laikus, klientu un likumdošanas prasības

- sabiedriskā transporta prioritātes nodrošināšana kopējā Rīgas pilsētas transporta sistēmā, paredzot sliežu transportu kā pamatu sabiedriskā transporta sistēmā
- maršrutu un kustības grafiku optimizācija pieejamības uzlabošanai
- integrētas sabiedriskā transporta sistēmas pilnveidošana
- elastīgas biļešu sistēmas pilnveidošana atbilstoši klientu vēlmēm un tehniskajām iespējām
- Īstenojot projektus un sniedzot pakalpojumus, ņemt vērā vides pieejamības aspektus personām ar funkcionāliem ierobežojumiem;
- Transporta plūsmu optimizēšana piesārņojuma samazināšanai.

Uzdevumi:

- Nodrošināt kvalitatīvu un drošu satiksmes infrastruktūru;
- Pilnveidot pašvaldības autostāvvietu sistēmu;
- Nodrošināt ērtus, ātrus, pieejamus, drošus un videi draudzīgus sabiedriskā transporta pakalpojumus;
- Attīstīt velosatiksmes sistēmu un integrēt to kopējā satiksmes infrastruktūrā;
- Attīstīt „inteligento” satiksmes vadības sistēmu;
- Sekmēt jaunāko tehnoloģiju, ekonomiski izdevīgu transporta pakalpojumu attīstību;
- Nodrošināt vides pieejamību;
- Veikt sabiedrības informēšanu un izglītošanu par satiksmes infrastruktūras un organizācijas attīstību

RVC noteikta kā teritorija, kur:

- Nepieciešams uzlabot transporta infrastruktūru;
- Nepieciešams uzlabot sabiedriskā transporta sniegtos pakalpojumus;
- Nepieciešams uzlabot veloceļus.

6) Pilsētas specifisko teritoriju jautājumu risināšana

Prioritātes un galvenie principi:

- Prioritāte: likvidēt visus graustus (A kategorija), kas apdraud sabiedrības drošību;
- Degradēto objektu un teritoriju piemērošana izmantošanai;
- Diferencēta NĪN likme, kura tiek paaugstināta proporcionāli degradēta objekta un teritorijas; vērtības pasliktināšanās stāvoklim, lai īpašnieki savlaicīgi sakārtotu īpašumus;
- Sadarbība ar citām pašvaldībām atkritumu apsaimniekošanā.

Uzdevumi:

- Revitalizēt degradētās teritorijas un objektus;
- Nodrošināt piesārņoto teritoriju sanāciju;
- Veicināt ģimeņu dārziņu kvalitatīvu izmantošanu;
- Veikt preventīvus pasākumus plūdu risku mazināšanai;
- Nodrošināt efektīvu kapsētu apsaimniekošanu

RVC šajā kontekstā nav atzīmēta kā prioritāri attīstāmā teritorija, kas norāda uz zināmām pretrunām, jo esošās situācijas raksturojumā Rīgas pilsētas centrs tiek definēta kā teritoriju ar lielāko graustu un degradēto teritoriju skaitu.

7) Laba vides kvalitāte

Prioritātes un galvenie principi:

- Pilsētas zaļo teritoriju nesamazināšana un to kvalitātes uzlabošana;
- Zaļo teritoriju pieejamības uzlabošana;

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”

- Ūdensobjektu izmantošanas daudzveidības un intensitātes paaugstināšana, nepasliktinot attiecīgo ūdeņu stāvokli;
- Nepasliktinās oficiālo peldvietu ūdeņu kvalitāte;
- Plānojot ūdenstilpju un ūdensmalu apsaimniekošanu un izmantošanu, nodrošināt ūdens un piekrastes ekosistēmu saglabāšanu, kā arī pieejamību;
- Ieviest jaunas un videi draudzīgas apstādījumu uzturēšanas tehnoloģijas;
- Gaisa kvalitātes uzlabošana;
- CO₂ emisiju samazināšana;
- Piesārņoto vietu attīrīšana;
- Trokšņa diskomforta zonu samazināšana;
- Pazemes ūdens resursu aizsardzība;
- Veicot pretplūdu pasākumus un īstenojot meliorācijas darbus vai attīstot inženierbūves, integrēt tos pilsētvidē;
- Plānojot infrastruktūras, saimniecisko, kā arī mājokļu un atpūtas objektu attīstību, nepieciešams nodrošināt sabiedrību ar informāciju par vides troksni un paredzētajiem pasākumiem trokšņa samazināšanai, jāievēro gaisa kvalitātes normatīvi, kā arī jāizvērtē objektu iekļaušanās kopējā ainavā

Uzdevumi:

- Nodrošināt efektīvu pilsētas dabas, apstādījumu un rekreācijas teritoriju apsaimniekošanu un labiekārtošanu (t.sk. ūdensmalas);
- Saglabāt bioloģisko daudzveidību;
- Nodrošināt ūdens resursu kvalitāti un aizsardzību;
- Nodrošināt gaisa kvalitātes atbilstību normām;
- Pilnveidot un uzturēt vides monitoringu un informācijas sistēmas;
- Samazināt trokšņa piesārņojumu pilsētā

RVC noteikta kā teritorija, kurā:

- Nepieciešams uzlabot gaisa kvalitāti;
- Nepieciešams uzlabot prettrokšņa pasākumus;

Publiskai ārtelpai saistoši attīstības programmas rīcības plāna daļā iekļautie darba uzdevumi atspoguļoti 3.tabulā.

3.tabula.Rīcības plāna uzdevumi

U9.2. Veicināt daudzdzīvokļu dzīvojamo rajonu renovāciju un labiekārtošanu
U9.8. Veicināt publiskās ārtelpas revitalizācijas pasākumus
U11.1. Nodrošināt kvalitatīvu un drošu satiksmes infrastruktūru
U11.2. Pilnveidot pašvaldības autostāvvietu sistēmu
U11.3. Nodrošināt ērtus, ātrus, pieejamus, drošus un videi draudzīgus sabiedriskā transporta pakalpojumus
U11.4. Attīstīt velosatiksmes sistēmu un integrēt to kopējā satiksmes infrastruktūrā
U11.7. Nodrošināt vides pieejamību
U11.8. Veikt sabiedrības informēšanu un izglītošanu par satiksmes infrastruktūras un organizācijas attīstību
U14.1. Revitalizēt degradētās teritorijas un objektus
U15.1. Nodrošināt efektīvu pilsētas dabas, apstādījumu un rekreācijas teritoriju apsaimniekošanu un labiekārtošanu (t.sk. ūdensmalas)
U16.6. Veidot un attīstīt infrastruktūru uzņēmējdarbības uzsākšanai un nozīmīgu privāto investīciju piesaistei

U19.7. Nodrošināt regulāru dialogu ar sabiedrību un sekmēt sabiedrības līdzdalību pašvaldības darbībā (t.sk. lēmumu pieņemšanā un īstenošanā)

Investīciju plānā iekļautie projekti, kas vislielākā mērā attiecināmi uz publiskās ārtelpas attīstību Rīgas pilsētā kopumā:

1. Inovatīvi pilsētvides risinājumi pilsētās ar nozīmīgu vēsturisku mantojumu
2. Rīgas pilsētas videonovērošanas sistēmas attīstība
3. Drošības pasākumi pie/uz ūdens
4. Policijas fiziskas klātbūtnes nodrošināšana visā pilsētas teritorijā
5. „Tūristu celiņš”
6. Āgenskalna tirgus laukuma rekonstrukcija
7. Pils laukuma rekonstrukcija
8. Publisko tualetu būvniecība, t.sk. projektēšana
9. Gājēju un velosipēdu ceļa „Centrs-Ķengarags-Rumbula- Dārziņi” izbūve
10. Ilgtspējīga pilsētas mobilitāte. SUM Project
11. Grīziņkalna un tam piegulošā Miera dārza teritorijas revitalizācija
12. Strūgas – Maskavas forštates teritorijas labiekārtojums visām paaudzēm
13. Māras dīķa apstādījumu rekonstrukcija
14. Parku revitalizācija (Dzegužkalna atpūtas parks, Anniņmuižas parka izveide, Viesturdārza, Jaunatnes dārza, Aldara parka revitalizācija)
15. Rīgas pilsētas dalība projektā „Pilsētvides ilgtspējīga atjaunošana” Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma īstenošanas programmas izstrādes ietvaros
16. Veloceļa „Centrs-Ziepiņkalns” izbūve
17. Gājēju tuneļa no krastmalas uz Vecrīgu un no Rīgas Centrāltirgus uz dzelzceļa staciju renovācija
18. Vērmanes dārza apgaismojuma kapitālais remonts
19. Esplanādes, Viesturdārza un Kronvalda parka rekonstrukcija
20. Pilsētvīdē integrētas gājēju sistēmas izveidošanas izvērtēšana un pamatotu priekšlikumu sniegšana gājēju ielas attīstības koncepcijas realizēšanai Tērbatas ielā, Zigfrīda Annas Meirovica bulvārī un Vaļņu ielā
21. Mūkusalas ielas krasta promenādes rekonstrukcija
22. Eiropas Komisijas iniciatīvas JESSICA ieviešana Rīgas pilsētas pašvaldības pilsētvides attīstībai

Līdz ar to ir pamats šī pētījuma kontekstā ieviest pēc iespējas lietderīgākas un uz pozitīvu mainību vērstas pieejas, kas skar tieši potenciālā publiskās ārtelpas tīklojuma ieviešanu.

Secinājumi

Publiskās ārtelpas jēdziens Rīgas pilsētas plānošanas dokumentos ir apskatīts no dažādām dimensijām un kopumā plānojumos iekļautas būtiskas politikas nākotnes ieceru realizēšanai, tomēr iztrūkst vienota un kompleksa izpratne par publiskās ārtelpas nozīmi sociālajos procesos.

Nosacīti saistīti tiek skatīta satiksmes, inženierkomunikāciju, ielu profilu publisko un dabas un apstādījumu teritoriju strukturālā saikne. Lai arī esošās situācijas raksturojumā definēto problēmu risinājumu nepieciešamība atspoguļojas Stratēģijas līmenī, konkrētās rīcības vidējā termiņā dokumentā - attīstības programmā un investīciju plānā iekļautie projekti neapvert konstatētās problemātikas risinājumu kopumu. Līdz ar to ir pamats šī pētījuma kontekstā ieviest pēc iespējas lietderīgākas un uz pozitīvu mainību vērstas pieejas, kas lielākā mērā sekmētu publiskās ārtelpas tīklojuma izveidi un kopējo publiskās ārtelpas kvalitātes uzlabošanu.

2.5.3. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums (ar grozījumiem)

2.5.3.1. Paskaidrojuma raksts

Plānojumā Paskaidrojuma rakstā definēti RVC un AZ publiskās ārtelpas attīstības kopējie mērķi, ieskicēti kvalitātes kritēriji, kā arī definēti galvenie PA elementi, pašreizējās situācijas problemātika un attīstības potenciāls, attīstības mērķi katram no elementiem un attiecīgās politikas.

Paskaidrojuma raksts kopumā sniedz salīdzinoši visaptverošu un vienlaicīgi koncentrētu situācijas vērtējumu, definē teritorijas un vietas ar konkrētu telpisko piesaisti un plānojuma risinājumu izklāstu.

RVC publiskās ārtelpas attīstības vispārīgais mērķis ir pilnveidot tās funkcionālās un estētiskās īpašības, lai iespējami labi nodrošinātu sabiedrības dažādās vajadzības, celtu valsts galvaspilsētas prestižu un izkoptu vēsturiskās pilsētas savdabību.

Publiskās ārtelpas **sociālo funkciju** attīstības kontekstā ir uzsvēta parku, skvēru, laukumu un publisko apstādījumu nozīmīgums blīvi apbūvētā pilsētā gan kā atpūtas vietām iedzīvotājiem, gan pilsētas viesiem un tūristiem. Plānojums akcentē izmantošanas iespēju dažādošanu, jo īpaši attiecībā uz ūdeņiem un to krastmalām, sporta laukumiem, spēļu un rotaļu laukumiem bērniem, “zaļo” veloceliņu trasēm, aktīvās atpūtas iespējām jauniešiem, izziņas iespējām – informācijas pieejamību par vēsturi, kultūras vērtībām, apstādījumu augiem, objektu tapšanu un to attīstības vēsturi u.tml.

Attiecībā uz RVC publisko ārtelpu tīkla un tā elementu attīstību, kā **galvenie tīkla elementi** ir definēti **ielas, laukumi un apstādījumu teritorijas, kas veido pilsētas pamatstruktūru** un kurā attīstās un darbojas dažādie funkcionālie objekti un tos savienjošās saiknes.

Ielu publiskās ārtelpas kvalitātes attīstības mērķis ir panākt gājējiem brīvu, ērtu un drošu pārvietošanās iespēju estētiski un ainaviski augstvērtīgā pilsētvidē. Definētā mērķa sasniegšanai plānojuma risinājumi ietver konkrētu gāju ielu un ielu ar prioritāti gājējiem attīstību noteikšanu, priekšlikumus un risinājumus ietvju situācijas uzlabošanai, labiekārtota iekškvartālu gājēju ceļa - ceļu “ķēdes” – izveidošanai, pasāžu attīstību, definējot konkrētus kvartālus starp ielām, kur pasāžas būtu prioritāri pamatojamas.

Laukumu attīstības mērķi ir:

- saglabāt laukumus kā centra plānojuma un telpiskās struktūras elementus, kā pilsētvides kultūrvēsturiskās ainavas elementu un veidot tos kā funkcionāli kvalitatīvu publiskās ārtelpas sastāvdaļu;
- sakārtot laukumu plānojumu un telpisko struktūru;
- laukumu apstādījumu saglabāšanā un attīstīšanā - paaugstināt pilsētas ainavas estētisko vērtību un daudzveidību.

PA apstādījumu un parku attīstības mērķis ir:

- saglabāt un kvalitatīvi pilnveidot kultūrvēsturiskās ainavas telpu, kas kompensētu pilsētas iedzīvotāju atrautību no dabas un vienlaikus kalpotu par pamatu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un pilsētas vides kvalitātes paaugstināšanai;
- nodrošināt daudzveidīgas un ilglaičīgas atpūtas iespējas vidē.

Skvēru attīstības mērķi ir funkcionāli pilnveidot RVC un tā AZ pilsētvidi, nodrošinot gājēju telpu ar īslaicīgas atpūtas iespējām ainaviski augstvērtīgā vidē ar dabas elementu klātbūtni, nostiprinot RVC apstādījumu sistēmu un saglabājot vēsturiskās nelielās publisko apstādījumu teritorijas.

Teritorijas plānojums akcentē esošo vēsturiskos parku nozīmību (Esplanāde, Kanālmalas parks, Kronvalda parks un Vērmanes dārzs). Apzinoties, ka RVC nav faktiski iespējama jaunu parku veidošana, šāda veida publisko ārtelpu tīkla attīstībai tiek paredzēts veidojot labiekārtotas un publiski pieejamas ūdensmalas, tostarp veidojot parkam līdzīgas apstādījumu teritorijas Daugavas krastmalā. Uzmanības pievērsta arī neapbūvētajiem ielu „stūriem”, kur vēsturiskā apbūve ir zudusi, SIA „Grupa93”, 2014.gada oktobris

taču ir pieļaujama apbūves veidošana – atjaunošana, iespēju robežās saglabājot tur augošos kokus, it sevišķi ainaviski vērtīgos kokus un aizsargājamus dižkokus un citus pieaugušos kokus. RVC aizsardzības zonas teritorijā saglabājami un attīstāmie parki, kā Viesturdārzs, Ziedoņdārzs un Grīziņkalna parks; četri jaunveidojamie parki (Olimpiskais parks starp Grostonas, Ēveles un Vesetas ielu, Lielie kapi Miera ielā kā memoriāls parks, Pulkveža Brieža, Hanzas un Skanstes ielu kvartāla parks, Zaķusalas parks salas ziemeļu daļā). Attiecībā uz skvēriem, vēsturiskajā centrā ir definēti saglabājami un jaunveidojamie skvēri, kopumā paredzēts pavisam 31 skvērs.

Ēku apstādījumu teritoriju attīstības mērķi ir veidot īpaši novietotām ēkām vizuāli augstvērtīgu ainavisko ietvaru, vienlaikus nodrošinot šo ēku funkcijas veikšanu un paaugstinot apstādījumu platību īpatsvaru un ekoloģisko potenciālu blīvi apbūvētajā centra daļā. Plāns nosaka ēkas apstādījumu teritorijas, kas nepieciešamas sevišķi nozīmīgu vai no apkārtējās apbūves arhitektoniski un funkcionāli atšķirīgu, galvenokārt brīvstāvošu, objektu labākai iesaistīšanai RVC ainavā Ainavu telpas atklātība raksturojama kā vizuāli atklāta ārtelpa vai vizuāli noslēgta ārtelpa, bet tās pieejamība kā:

- atvērta publiska vai privāta ārtelpa (sabiedrībai brīvi pieejama jebkurā laikā);
- daļēji slēgta publiska vai privāta ārtelpa (iespējams ierobežot pieejamību sabiedrībai);
- slēgta publiska vai privāta ārtelpa (sabiedrībai nav brīvi pieejama).

Ielu telpas un laukumu apstādījumu attīstības mērķis ir pilnveidot pilsētas ainavu, izveidojot telpiski nepārtrauktas veselīgas kokaugu rindas vai grupas, kas spētu pretoties paaugstinātai cilvēka darbības radītai slodzei, nodrošinātu parku un skvēru savstarpējo sasaisti un veicinātu atmosfēras piesārņojuma samazināšanu.

Priekšdārzu attīstības mērķis ir saglabāt un attīstīt noteikta perimetrālās apbūves stila arhitektoniskās kompozīcijas tradīcijas, vienlaikus paaugstinot publiskās ārtelpas apstādījumu teritoriju platības un to ainavisko dažādību blīvi apbūvētajā RVC daļā.

Neapbūvējamo priekšpagalmu apstādījumu attīstības mērķis ir saglabāt kultūrvēsturisko vērtību atsevišķiem īpašumiem ar arhitektoniski un ainaviski vērtīgu kompozīciju, ko veido vēsturiskās ēkas un apstādījumi to priekšpagalmos vai pret ielām vērstajos sānpagalmos.

Ūdeņu un krastmalu tēmas ietvaros ir raksturota ūdenssatiksmes attīstības iespēju, dabas un ainaviskā potenciāla, publiskās piekļuves, īpašumu struktūras u.tml. situācija un definētas politikas, kas vērstas uz pietātņu tīkla izveidi, ūdeņu pieejamību vismaz tauvas joslas ietvaros, akcentētas dažādo sabiedrības grupu vienlīdzīgas iespējas pretendēt uz publiskās lietas saņemšanu sevišķajai izmantošanai.

Īpaši akcentēta **Daugavas krastmalas** starp vēsturiskā centra apbūvi un upes ūdensmalu (11.novembra krastmala, Krasta iela, teritorija starp Eksporta ielu un Daugavu) kā īpaši liels, neizmantotais publiskās ārtelpas potenciāls ar daudzveidīgām aktivitāšu iespējām gan krastmalas teritorijā, gan uz ūdens.

Daugavas krastmalas attīstības mērķis - *Daugavas krastmalai posmā starp Vanšu un Dzelzceļa tiltu jāklūst par Vecrīgas gājēju zonas turpinājumu, kas sasaista pilsētas vēsturisko centru ar Daugavas krastu.*

Teritorijas plānojums noska, ka publiskā lietošanā ūdensmalai jābūt pieejamai no Andrejsalas, to ieskaitot, līdz Turgeņeva ielai, kas gājējiem ļautu izbaudīt kultūrvēsturiski piesātinātu un mainīgu pilsētas centra vidi.

Pilsētas kanāla krastmalas parku teritorijās izmantojamas atbilstoši Kanālmalas parka funkcionālajam zonējumam, īpaši akcentējot publiskās pieejamības nodrošināšanu teritorijās starp Kronvalda bulvāri un Eksporta ielu. Paredzēta iespēja būtēt jaunus gājēju tiltus.

Vēsturiskā centra aizsardzības zonas teritorijā atsevišķās vietās Andrejasalas, Ķīpsalas, Bieķensalas, Lucavsālas, Zaķusālas, AB dambja, Mazās Daugavas, Roņu dīķa, Zunda, Āzenes, Āgenskalna līča, Kileveina grāvja, Bieķengrāvja, Andrejostas, Eksportostas ūdensmalas un krastmalas veidojamas kā apstādījumu teritorijas vai kā teritorijas, kurās paredzēts veidot apstādījumus.

Citu publiskās ārtelpas elementu skaitā raksturoti **vēsturiskie ielu seguma aspekti, fasādes un to apdares** autentiskums, izdalot Vecrīgas, Bulvāru loka, Rīgas vēsturiskā centra kodola, Centrāltirgus, Rīgas vēsturiskā centra kodola ārējās daļas un Rīgas centra perifērijas specifiku, kritēriji **publisko tualešu** izvietojuma nepieciešamībai pilsētas telpā, RVC ielu, laukumu un apstādījumu teritoriju apgaismošanu atbilstoši apgaismojuma koncepcijai **sabiedriskā drošības uzlabošanai**, kā arī **tēlniecības objektu un labiekārtojuma elementu izvietojuma pamatnosacījumi publiskajā ārtelpā**.

Vēsturisko ielu segumu un kustības ērtuma aspektā galvenā uzmanība pievērsta vēsturiskā ieseguma saglabāšanai, kvalitātes atjaunošanai un ielu vides pilnveidošanai, īstenojot integrētu RVC ielu iesegumu koncepciju. Teritorijas plānojums definē ielas, kur pieļaujama bruģakmeņu pārvietošana (Vienības gatve, Eksporta iela), pamatojot ar transporta pārvietošanas kvalitātes prioritāri pār kultūrvēsturisko kontekstu un ielas, kur segums jā saglabā vai jāatjauno:

- galvenās garenvirziena ielas - Krišjāņa Barona, Tērbatas, Miera, Baznīcas, Skolas iela;
- galvenās radiālās ielas - Dzirnavu, Blaumaņa, Lāčplēša, Ģertrūdes, Stabu, Bruņinieku, Matīsa, Artilērijas iela;
- ielas vai to posmi ar augstu vai specifisku identitāti - Akas, Šarlotes, Rēriha, Elijas iela, kā arī ielas Spīķeros un Bulvāru loka kvartālos.

Kopumā plānojums definē sekojošas politikas:

- *Pašvaldība piedalīsies gājēju satiksmes tīkla veidošanā un iesaistīs tajā privātpašniekus, atbrīvojot viņus no zemes nodokļa.*
- *Pašvaldība pastāvīgi rūpēsies par RVC un tā AZ parku un pašvaldībai piederošo skvēru publiskās ārtelpas funkcionālās un estētiskās, ainaviskās un ekoloģiskās kvalitātes pilnveidošanu, vadoties no šādiem vispārīgajiem principiem:*
  - *Lai saglabātu publisko parku un skvēru vērtības un attīstītu tos vispiemērotākajā veidā, publisko parku un skvēru apsaimniekošanu veiks pašvaldības uzņēmumi un citas uzņēmēj sabiedrības, kas tiks izraudzītas konkursā brīvas konkurences apstākļos.*
  - *Parki un skvēri reģistrējami zemesgrāmatā kā pašvaldības īpašums un ar Rīgas domes lēmumu nododami Vides departamenta valdījumā. Visi RVC un tā AZ parki ir publiski, tie nedrīkst tikt privatizēti ne kā vesels īpašums, ne kā īpašuma daļas.*
  - *RVC un tā AZ parki un skvēri rekonstruējami un pilnveidojami tikai pēc sertificētu ainavu arhitektu izstrādātiem projektiem, kas būs vispusīgi apspriesti un izvērtēti sabiedrībā.*
  - *Parku izmantošanā jānodrošina daudzveidīga ilglaicīgā klusā un aktīvā atpūta un izziņas iespējas.*
  - *Viena no pašvaldības prioritātēm RVC publiskās ārtelpas kvalitātes pilnveidošanā ir mērķtiecīga ielu un laukumu apstādījumu sistēmas atjaunošana un veidošana, izvirzot mērķi rast jaunu pieeju stādījumu veidošanai, un mūsdienu prasībām atbilstošu tehnoloģisko risinājumu lietošana, lai veicinātu stādījumu ainavisko un ekoloģisko kvalitāti, ilgmūžību, kā arī mūsdienīga pilsētvides dizaina attīstību. Kvalitatīvas publiskās ārtelpas pilnveidošanas nolūkos plānotajās gājēju ielās un zonās pašvaldība veicinās plaša un daudzveidīga apstādījumu veidošanu.*

- *Ielu stādījumu praktiskā atjaunošana un veidošana veicama visā ielā vai ielas posmā vienlaikus, tā jāplāno un darbi jāveic, saskaņojot ar citu pašvaldības struktūru plānotajiem remonta un rekonstrukcijas darbiem (inženierkomunikāciju, ielu segumu nomaiņa u.c).*
- *Kā pamata struktūru ūdens teritoriju attīstības plānošanai izmanto pašvaldības pietātņu tīklu un krasta stiprinājumus, saglabājot pašvaldībai noteicošo lomu ūdens teritoriju un krastmalu attīstībā (arī īpašumu piederība) ar mērķi nodrošināt krastmalu publisko pieeju, tauvas joslas nosacījumu izpildi un attīstību sabiedrības interesēs.*
- *Tauvas josla jā saglabā pašvaldības īpašumā kā pašvaldību funkciju izpildei nepieciešama teritorija, jāparedz kā sarkanā līnija vai jāietver piegulošo ielu sarkanajās līnijās. Vietās, kur ar ūdens teritoriju ikdienišķo funkciju saistītas būves vai specifiska izmantošana neļauj to realizēt, to šķērsošanai jāparedz risinājumi, kas saglabā tauvas joslas principu.*
- *Nododot sabiedrībai piederošu lietu atsevišķā (privātā) izmantošanā, jānodrošina sabiedrības interešu pārstāvēniecības/īpašuma aprobežojuma līdzsvara princips. Publiskie ūdeņi pieder valstij, tātad sabiedrībai, un to nodošanā kādai sevišķai izmantošanai arī tiesiska mērķa sasniegšanai jāizvērtē, lai ikvienam būtu vienlīdzīgas iespējas pretendēt uz publiskās lietas saņemšanu sevišķajai izmantošanai.*
- *Ūdens objektu krastu zemes īpašniekiem (ietverot arī tos īpašumus, kurus no ūdensobjekta atdala tikai pilsētas iela) jā saglabā tiesības izmantot ūdensceļus piekļuvei saviem īpašumiem. Šis princips tiek respektēts arī lai veicinātu piekļuvi darījumu objektiem pa ūdensceļiem.*
- *Pašvaldība veicinās teritorijas pilnveidošanu starp vēsturisko centra apbūvi un Daugavas krastmalu posmā starp Vanšu un Dzelzceļa tiltu, vadoties no kvalitatīvas publiskās ārtelpas vispārīgiem principiem, kā arī veicinās daudzveidīgu aktivitāšu iespēju realizāciju gan krastmalas teritorijā, gan uz ūdens.*
- *Ūdens objektu krastu zemes īpašniekiem (ietverot arī tos īpašumus, kurus no ūdensobjekta atdala tikai pilsētas iela) jā saglabā tiesības izmantot ūdensceļus piekļuvei saviem īpašumiem. Šis princips tiek respektēts arī lai veicinātu piekļuvi darījumu objektiem pa ūdensceļiem.*
- *Plānotās vietas iespējams izmantot tēlniecības objektu izvietojumam. Katra šāda iespēja vispusīgi izvērtējama atkarībā no:*
  - *katras konkrētās vietas pilsētībūvnieciskās, funkcionālās, semantiskās un ainaviskās nozīmes un iespējām;*
  - *sabiedrības kopējām interesēm RVC kā valsts galvaspilsētas un vietējās pašvaldības centra izmantošanā atsevišķu sabiedriski un valstiski nozīmīgu ideju un īpašu notikumu atspoguļošanai un izcilu starptautiskas un nacionālas nozīmes personību piemiņas iemūžināšanai;*
  - *sabiedrības nepieciešamības pēc mākslas objektu klātbūtnes RVC publiskajā ārtelpā, bez vajadzības nenoslogojot to ar ideoloģiskiem akcentiem un vēsturiskiem atgādinājumiem, tādējādi neuzspiežot tai attiecīgu auru.*
- *Rīgas dome atbalstīs pilsētvides estētiskās kvalitātes līmeņa celšanu, panākot likumdošanā noteiktā kārtībā prasību, ka RVC un tā AZ jaunceļamām publiskām un pakalpojumu ēkām vismaz noteiktu % apmērā no ēkas tāmes izmaksas jāizmanto mākslas un dizaina elementu izvietojumam ēkai piegulošā publiskā ārtelpā*
- *Pašvaldībai jānodrošina publisko tualešu izbūve vai ierīkošana jaunbūvēs vai esošajās ēkās pie RVC ielām ar visdzīvāko gājēju plūsmu (Brīvības, Tērbatas, Krišjāņa Barona, Marijas, Dzirnau iela).*

2.5.3.2. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

Rīgas domes 07.02.2006. saistošie noteikumi Nr.38 “Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ir daļa no teritorijas plānojuma, kas nosaka prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei un tas ir saistošs plānošanas dokuments. Teritorijas plānojuma saistošā daļa sastāv no teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem un grafiskās daļas. Publiskās ārtelpas elementi ir iekļauti vairākās grafiskās daļas kartēs:

- RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana;
- RVC detalizētā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana;
- RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns;
- RVC apstādījumu sistēmas saglabāšanas un attīstības plāns.

Daļa grafiski attēlotās informācijas par publiskās ārtelpas elementiem atkārtojas vairākās kartēs, daļa informācija ir tikai kādā konkrētā kartē. Trūkst vienota, labi nolasāma publiskās ārtelpas plānojuma atspoguļojuma. Bieži tiek runāts par vienotu „zaļo tīklojumu”, šobrīd esošajos plānos tas nenolasās.

Saistībā ar pilsētas publisko ārtelpu lietotie termini tiek skaidroti sekojoši:

2.7. apstādījumi – visas ar augiem apaudzētas un koptas teritorijas ārpus mežiem, mežaparkiem un purviem. Apstādījumi var būt parkā, dārzā, košumdārzā, skvērā, bulvārī, alejā, kapsētā, nogāžu nostiprinājumā, ģimenes dārzā, pagalmā, jumta dārzā, pārsegumā ar apstādījumiem u.c. Apstādījumi ietver kokus, krūmus, vītenaugus, puķu stādījumus, zālienu, takas, būves apstādījumu apkopei u.c.

2.12. augu konteiners – pārvietojams ārtelpas labiekārtojuma elements ar traukos audzētiem augiem, ko novieto vai uzstāda attiecīgā sezonā vai vietās, kur pastāvīgu apstādījumu ierīkošana nav iespējama, nav saimnieciski attaisnojama vai funkcionāli pieņemama;

2.15. brīvā teritorija – zemesgabala neapbūvētā un ar brauktuvēm un virszemes transportlīdzekļu novietnēm neaizņemtā daļa, ko labiekārto, izmantojot apstādījumus, un kuras nodrošinājumu raksturo brīvās teritorijas rādītājs;

2.19. ceļš – jebkura satiksmei izbūvēta vai paredzēta teritorija. Ceļa kompleksā ietilpst ceļš, mākslīgas būves, ceļu inženierbūves, satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi;

2.28. gājēju iela – ielas posms vai iela ar ierobežotu vai slēgtu transporta kustību, kas paredzēta un īpaši labiekārtota gājēju satiksmei ar tās prioritāti labiekārtojuma ierīkošanā un satiksmes organizēšanā šīs ielas krustojumos ar citām ielām;

2.31. iela ar prioritāti gājējiem – iela, tās posms vai krustojums ar citu ielu, kurā ar publiskās ārtelpas labiekārtojuma un kustības organizācijas līdzekļiem nodrošināta gājēju satiksmei labvēlīga vide un režīms;

2.32. ietve – ceļa daļa, kas paredzēta gājējiem un piekļaujas brauktuvei vai ir atdalīta no tās. Ietve ietilpst sarkanajās līnijās un var ietvert arī apstādījumus;

2.44. krastmala – publiski pieejama sauszemes josla gar virszemes ūdensobjekta krastu. Krastmala ietver tauvas joslu (dabisko vai projektēto) visā tās platumā, krastmalas apstādījumus un, ja ūdensobjektam piegul iela, tad arī tās teritoriju sarkanajās līnijās;

2.48. *labiekārtojuma elementi – elementi vides funkcionālās un telpiskās kvalitātes pilnveidošanai: celiņi, takas, mākslīgi veidoti ūdensobjekti, pieminekļi, skulptūras, vides mākslas objekti, strūklakas, nožogojumi, lapenes, pergolas, augu konteineri, atbalsta sienas, soliņi, atkritumu tvertnes, apgaismes ķermeņi u.c. dizaina elementi un mazās arhitektūras formas, bērnu rotaļu ierīces, aktīvās atpūtas iekārtas un sporta spēļu laukumi, skeitparki u.tml.;*

2.51. *laukums – atklāta izbūves teritorija publiskajā ārtelpā, ko izmanto sabiedriskiem (pulcēšanās) nolūkiem;*

2.57. *pagalms – ar ēkām neaizņemtā apbūves zemesgabala daļa, kurā izvieta nepieciešamos piebraucamos ceļus, autostāvvietas, kā arī funkcionāli un ainaviski iekārto ar dažādiem labiekārtojuma elementiem un apstādījumiem;*

2.60. *parks – sabiedriskas nozīmes apstādījumu objekts, kurš lielāks par 1 ha, kuram ir īpaši izveidota infrastruktūra un kam nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, saglabājot vai uzlabojot teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību;*

2.71. *priekšdārzs – īpaši veidoti, ar ēkas arhitektūru kompozicionāli vienoti un publiskajā ārtelpā eksponēti apstādījumi starp ēku un ietvi perimetrālas apbūves teritorijā;*

2.81. *skvērs – labiekārtota apstādījumu teritorija, kas paredzēta gājēju kustībai, īslaicīgai atpūtai un pilsētvides ekoloģiskās un ainaviskās kvalitātes paaugstināšanai;*

2.84. *stādījumi – mērķtiecīgi stādīti, sēti un kopti apstādījumu augi, kā arī tie savvaļā ieaugušie augi, kas saglabājami;*

2.85. *stādījumu platība – stādījumu aizņemtās apstādījumu teritorijas (parkos, skvēros u.tml.) vai apbūves zemesgabalu brīvās teritorijas daļa, kuras minimālais apjoms noteikts Noteikumos*

2.93. *transportlīdzekļu novietne – privāta vai publiski pieejama – ēkā iekļauta, atsevišķa vai citāda veida būve, kur transportlīdzekļi (sauszemes, gaisa un ūdens transportlīdzekļi) tiek novietoti stāvēšanai neatkarīgi no stāvēšanas ilguma:*

2.98. *vides pieejamība – iespēja cilvēkiem ar kustību, redzes vai dzirdes traucējumiem pārvietoties vidē atbilstoši plānotajai būves funkcijai.*

120. *Pasāža ir tirdzniecības un pakalpojumu objektu un komerciāla rakstura objektu telpiska izvietojuma forma, kur objekti tiek izvietoti, veidojot iekškvartālā atklātu vai segtu, publiski vai daļēji publiski pieejamu telpu, kas noteiktā apmērā pilda arī gājēju ielas funkcijas, savienojot kvartālu aptverošo publisko ārtelpu.*

121. *Iekškvartāla gājēju ceļš ir gājēju kustībai paredzēta publiskās ārtelpas josla iekškvartāla telpas šķērsošanai starp publiskās ārtelpas teritorijām (ielām, krastmalām, parkiem u.tml.).*

3.nodaļā Noteikumi teritoriju apbūvei, apakšnodaļās 3.16. Vides pieejamības prasības ir minēti noteikumi, kas ir būtiski arī publiskās ārtelpas izmantošanai.

5.nodaļa, apakšnodaļā 5.8. Apstādījumu teritorija – izdalītas šādas apstādījumu teritorijas un definīcija:

533. *Apstādījumu teritorija (A) ir dažādu funkciju, it īpaši ekoloģisko, rekreācijas un pilsētas tēla veidošanas funkciju, nodrošināšanai saglabātas vai speciāli izveidotas, ar augiem apaugušas vai apaudzētas teritorijas.*

534. Apstādījumu teritorijā ir atļauts:

534.1. parks;

534.2. skvērs;

534.3. krastmalu apstādījumi;

534.4. ielu un dzelzceļa apstādījumu joslas – alejas, joslu veida apstādījumi

534.5. kapsēta.

Apstādījumu teritorijā izdala atsevišķas teritorijas un grafiskajos plānos attēlo ar atsevišķu apzīmējumu:

546.1. Esplanāde (apzīmējums plānā – A1);

546.2. Kanālmalas apstādījumi (apzīmējums plānā – A2);

546.3. Kronvalda parks (apzīmējums plānā – A3);

546.4. Viestura dārzs (apzīmējums plānā – A4);

546.5. Vērmanes dārzs (apzīmējums plānā – A5);

546.6. Ziedoņdārzs (apzīmējums plānā – A6);

546.7. Eksporta, Elizabetes ielas un Kronvalda bulvāra skvērs (apzīmējums plānā –A7);

546.8. Baumaņa skvērs (apzīmējums plānā – A8);

546.9. Krišjāņa Barona un Pērses ielas skvērs (apzīmējums plānā – A9);

546.10. Hanzas un Strēlnieku ielas skvērs (apzīmējums plānā – A10);

546.11. Krišjāņa Valdemāra un Aristida Briāna ielas skvērs (apzīmējums plānā –A11);

546.12. Krišjāņa Valdemāra un Šarlotes ielas skvērs (apzīmējums plānā – A12);

546.13. Palīdzības un Aristida Briāna ielas skvērs (apzīmējums plānā – A13);

546.14. Jēkaba laukums (apzīmējums plānā – A14);

546.15. Vašingtona laukums (apzīmējums plānā – A15);

546.16. Akadēmijas laukums (apzīmējums plānā – A16);

546.17. Tallinas un Tērbatas ielas skvērs (apzīmējums plānā – A17);

546.18. Tallinas un Miera ielas skvērs (apzīmējums plānā – A18);

546.19. Skvērs pie Vanšu tilta (apzīmējums plānā – A19);

546.20. Šarlotes un Maiznīcas ielas skvērs (apzīmējums plānā – A21);

546.21. Centrālās dzelzceļa stacijas skvērs starp Gogoļa un Turgeņeva ielu(apzīmējums plānā – A22);

546.22. Pulkveža Brieža, Hanzas un Skanstes ielas kvartāla parks (apzīmējumsplānā – A23);

546.23. Olimpiskais parks (apzīmējums plānā – A24);

546.24. Lielie kapi (apzīmējums plānā – A25);

546.25. Grīziņkalna parks (apzīmējums plānā – A26);

546.26. Zaķusalas parks (apzīmējums plānā – A27);

546.27. Turgeņeva un Timoteja ielas skvērs (apzīmējums plānā – A28);

546.28. Eksporta ielas krastmalas skvēri (apzīmējums plānā – A29-1; A29-2;A29-3; A29-4; A29-5);

546.29. Sporta ielas skvērs (apzīmējums plānā – A30);

546.30. Brasas skvērs (apzīmējums plānā – A31);

546.31. Miera un Hospitāļu ielas skvērs (apzīmējums plānā – A32);

546.32. Miera un Klusās ielas skvērs (apzīmējums plānā – A33);

546.33. Ērgļu un Krišjāņa Barona ielas skvērs (apzīmējums plānā – A34);

546.34. Augusta Deglava, Tallinas un Pērnavas ielas skvērs (apzīmējums plānā – A35);

546.35. Augusta Deglava un Jāņa Asara ielas skvērs (apzīmējums plānā – A36);

546.36. Dzirnāvu un Gogoļa ielas skvērs (apzīmējums plānā – A37);

546.37. Firsā Sadovņikova un Gogoļa ielas skvērs (apzīmējums plānā – A38);

546.38. Latvijas Nacionālās bibliotēkas skvērs (apzīmējums plānā – A39);

546.39. Raņķa skvērs (apzīmējums plānā – A40);

546.40. Saules akmens skvērs (apzīmējums plānā – A41);

546.41. Īslandes skvērs (apzīmējums plānā – A42).

6.nodaļas Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai, apakšnodaļā 6.3. ietverti papildus

noteikumi RVC un tā aizsardzības zonas atšķirīgajās daļās, attiecas uz šādām teritorijām:

603. *Vecrīga (teritorija, ko ietver Krišjāņa Valdemāra iela, Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris, Aspazijas bulvāris, 13.janvāra iela un 11.novembra krastmala)*

604. *Bulvāru loks (2)*

604.5. *retinātas industriālās apbūves ansambļa teritorijā Zigfrīda Annas Meierovica bulvārī 1 (numurs plānā – II)*

605. *Centrāltirgus (4)*

606. *Rīgas vēsturiskā centra kodola ārējās daļas (5)*

607. *Rīgas centra perifērijā (6)*

608. *Ķīpsalas vēsturiskajā daļā (7)*

609. *Andrejsala un Andrejosta (8)*

610. *Daugavas salas: Ķīpsalas ziemeļu daļa (9.1)*

611. *Daugavas salas: Ķīpsalas dienvidu daļa (9; 9.2)*

612. *Daugavas salas: Klīversala (9.3)*

613. *Daugavas salas: Mūkusala (9.4)*

614. *Daugavas salas: Lucavsāls ziemeļrietumu gals (9.5)*

615. *Daugavas salas: Zaķusāls gals (9.6)*

Apakšnodaļā 6.5. *Prasības laukumu izmantošanai RVC, ir runa par šādām teritorijām:*

619. *Vecpilsētas laukums (apzīmējums plānā – LM1),*

620. *Alberta laukums (apzīmējums plānā – LM2),*

621. *Doma laukums (apzīmējums plānā – LM3)*

622. *Herdera laukums (apzīmējums plānā – LM4),*

623. *Līvu laukums (apzīmējums plānā – LM5),*

624. *Rātslaukums (apzīmējums plānā – LM6),*

625. *Latviešu strēlnieku laukums (apzīmējums plānā – LM7),*

626. *Stacijas laukums (apzīmējums plānā – LM8),*

627. *Pils laukums (apzīmējums plānā – LM9),*

628. *Krastmalas laukums (apzīmējums plānā – LM10),*

629. *Basteja laukums (apzīmējums plānā – LM11),*

630. *Brīvības laukums (apzīmējums plānā – LM12),*

631. *Dailes teātra laukums (apzīmējums plānā – LM13),,*

632. *Ģilžu laukums (apzīmējums plānā – LM14),*

633. *Ģertrūdes laukums (apzīmējums plānā – LM15),*

634. *Pētera laukums (apzīmējums plānā – LM16),*

635. *Teātra laukums (apzīmējums plānā – LM17),*

636. *Siena tirgus laukums (apzīmējums plānā – LM18)*

Apakšnodaļā 6.8. uzskaitītas ēku apstādījumu teritorijas, kurām ir būtiska ekoloģiskā, telpiskā, kultūrvēsturiskā nozīme Rīgas vēsturiskā centra apstādījumu sistēmā un kuru teritorijām jāievēro papildus noteikumi. Vienlaikus šīs uzskaitītās teritorijas ir sabiedrībai pieejamās ēkas ar apstādījumiem, kas papildina ārtelpas zaļo telpu:

667. *Jaunās baptistu baznīcas apstādījumi (numurs plānā – 1),*

668. *Pasaules tirdzniecības centra „Rīga” apstādījumi (numurs plānā – 2),*

669. *Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas apstādījumi (numurs plānā – 3),*

670. *Izglītības iestādes Pulkveža Brieža ielā 25 apstādījumi (numurs plānā – 4),*

671. *Lietuvas Republikas vēstniecības apstādījumi (numurs plānā – 5),*

672. *Dailes teātra apstādījumi (numurs plānā – 6),*

673. *Rīgas brīvostas pārvaldes apstādījumi (numurs plānā – 7),*

674. *Latvijas Nacionālā teātra apstādījumi (numurs plānā – 8),*

675. *Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes apstādījumi (numurs plānā –9),*

676. *Ārlietu ministrijas un Rīgas Kongresu nama apstādījumi (numurs plānā –10),*

677. *Izglītības iestādes Krišjāņa Valdemāra ielā 1 apstādījumi (numurs plānā –11),*

678. Izglītības iestādes Lenču ielā 1 apstādījumi (numurs plānā – 12),
679. Latvijas Nacionālā mākslas muzeja apstādījumi (numurs plānā – 13),
680. Latvijas Mākslas akadēmijas apstādījumi (numurs plānā – 14),
681. Rīgas Kristus Piedzimšanas pareizticīgo katedrāles apstādījumi (numurs plānā – 15),
682. Izglītības iestādes Krišjāņa Valdemāra ielā 2 apstādījumi (numurs plānā – 16),
683. Ēkas Anglikāņu ielā 5 apstādījumi (numurs plānā – 17),
684. Rīgas pils apstādījumi (numurs plānā – 18),
685. Sāpju Dievmātes baznīcas dārzs (numurs plānā – 19),
686. Dānijas vēstniecības dārzs (numurs plānā – 20),
687. Anglikāņu baznīcas dārzs (numurs plānā – 21),
688. Tenisa kortu apstādījumi (numurs plānā – 23),
689. Doma dārzs (numurs plānā – 24),
690. Mazās Ģildes dārzs (numurs plānā – 25),
691. Izglītības iestādes Raiņa bulvārī 8 apstādījumi (numurs plānā – 26),
692. Ēkas Tērbatas ielā 2 apstādījumi (numurs plānā – 27),
693. Autonovietnes apstādījumi Zigfrīda Annas Meirovica bulvārī (numurs plānā – 28),
694. Viesnīcas Elizabetes ielā 55 apstādījumi (numurs plānā – 29),
695. Ņevas Aleksandra pareizticīgo baznīcas apstādījumi (numurs plānā – 30),
696. Pirmsskolas izglītības iestādes Akas ielā 1 apstādījumi (numurs plānā – 31),
697. Izglītības iestādes Krišjāņa Valdemāra ielā 65 apstādījumi (numurs plānā – 32),
698. Zviedrijas vēstniecības dārzs (numurs plānā – 33),
699. Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātes apstādījumi (numurs plānā – 34),
700. Zemessardzes štāba ēkas apstādījumi (numurs plānā – 35),
701. Izglītības iestādes Aleksandra Čaka ielā 102 apstādījumi (numurs plānā – 36),
702. Izglītības iestādes Krišjāņa Barona ielā 71 apstādījumi (numurs plānā – 37),
703. Izglītības iestādes Tērbatas ielā 69 apstādījumi (numurs plānā – 38),
704. Tirdzniecības centra „Bērnu pasaule” apstādījumi (numurs plānā – 39),
705. Izglītības iestādes Bruņinieku ielā 24A apstādījumi (numurs plānā – 40),
706. Koncertzāles „Ave Sol” (Rīgas Svētā Pētera un Pāvila baznīcas) apstādījumi (numurs plānā – 41),
707. Patentu valdes ēkas apstādījumi (numurs plānā – 42),
708. Rīgas Dievmātes pasludināšanas pareizticīgo baznīcas apstādījumi (numurs plānā – 43),
709. Latvijas Zinātņu akadēmijas apstādījumi (numurs plānā – 44),
710. Latvijas Nacionālās operas apstādījumi (numurs plānā – 45),
711. Rīgas jahtu centra „Andrejosta” apstādījumi (numurs plānā – 46).

Secinājumi

Izstrādājot jauno Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas tematisko plānojumu, pamats PA struktūras tīklojumam ir pārmantojams no iepriekšminētajiem, šobrīd spēkā esošā plānojumā definētajiem

„Zaļā tīklojuma” pamatā pārņemami esošā plānojuma elementi, kā :

- Parki un skvēri
- Jaunveidojami parki, skvēri
- Ielu un laukumu apstādījumi
- Perspektīvā transformējams skvērs
- Priekšdārzs
- Pagalma augļu dārzs
- Ielu stādījumi;
- Ielu stādījumi konteineros.

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”
„Zaļais tīklojums” integrējams vienotā kopējā PA sistēmā, ietverot ūdenstece un pārējos jau esošajos pānošanas dokumentos definētos ārtelpas elementus, kā:

- Laukumi;
- Gājēju iela;
- Iela ar prioritāti gājējiem;
- Iekškvartāla gājēju ceļš;
- Krastmalas;
- Laivu un jahtu ostu teritorija;
- PĀ ārpus ielu sarkanajām līnijām.

PA tīklojumā viennozīmīgi ir iekļaujami veloinfrastruktūra – veloceliņi, velojoslas, velostāvvietas.

Tīklojumā varētu būt iekļaujamas arī tādas teritorijas kā:

- ēkas ar apstādījumu teritoriju (tās pamatā ir publiskās ēkas)
- neapbūvējamie zemes gabali, paralēli izvērtējot to pagaidu vai pastāvīgās izmantošanas iespējas PA aktivitāšu kontekstā.

Tīklojuma izveidē būtu jāvadās un jāņem vērā sabiedriski nozīmīgi objekti, kas nosaka /vai ģenerē galvenās cilvēku plūsmas, piemēram:

- sabiedriskā transporta mezgli;
- tirdzniecības centri;
- tirgi,
- izglītības iestādes (skolas, bērnu dārzi, augstskolas);
- veselības aprūpes iestādes (slimnīcas, medicīnas centri);
- kultūras iestādes (teātri, opera, bibliotēka, muzeji);
- viesnīcas (piemēram, viesnīcas ar ietilpību virs 50 vietām),
- sporta būves (halles, stadioni, sporta centri);
- valsts/pašvaldības pārvaldes iestādes;
- kvartāli / iekšpagalmu sistēmas (piemēram, Berga bazāra kvartāls, Upīša pasāža);
- radošie kvartāli un citas tml. neformālie cilvēku piesaistes objekti;
- tūrisma apskates objekti, tūrisma maršruti u.c., t.sk. ņemot vērā plānotos objektus (piemēram RVC AZ tuvāko stāvparku izvietojumu).

Nokartējot šos objektus, tiks iegūts pirmais priekšstats par esošo savienojumu nodrošinājumu un identificētu vietas, kur savienojumu trūkst vai tie ir nepietiekami ērti.

3. Saistošie pētījumi

Šajā apakšnodalā iztirzāti tie saistošie pētījumi, kas vairāk kā pēdējo desmit gadu laikā veikti Rīgas pilsētā ar nolūku iegūt kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju par kādu no publiskās ārtelpas dimensijām.

3.1. Publiskās ārtelpas pētījumi

3.1.1. Public Spaces & Public Life – in Riga City Centre. (2001)

Pētījums „Public Spaces & Public Life – in Riga City Centre” (Ghel Architects Aps, 2001) veikts pirms 13 gadiem, pētot Rīgas centrālās daļas (Vecrīgas, kanālmalas un bulvāru loka) publiskās ārtelpas lietojamību un kvalitāti, kurā viss uzsvars likts uz kājāmiešanu un cilvēcisku lietotāja mērogu.

Pielietotā metodika kvalitatīvu novērojumu un publiskās ārtelpas aktivitāšu analīzes veikšanai, aprobēta arī šajā pētījumā. Metodiku un iegūstamo datu savstarpējās salīdzināšanas skaidrojums iekļauts nākamajās nodaļās.

Pētījums iedalās šādās daļās: **publiskās ārtelpas potenciāls un problēmas, kā tiek lietota publiskā ārtelpa, rekomendācijas.**

Rekomendācijas

- Integrēti un vienotā tīklojumā jāattīsta publiskās ārtelpas mazie elementi – skvēri, ielu stūri, ietves u.c.;
- Daugava un Brīvības ielas ass cauri Vecrīgai ir Rīgas publiskās ārtelpas mugurkauls, kas būtu attīstāms prioritāri;
- Pilsētai jāspēj kapitalizēt Rīgas unikālās vērtības;
- Jāaizsargā un jāstiprina vēsturiskais un arhitektoniskais mantojums;
- Jāveicina ūdensmalu pieejamība un lietošana;
- Jāstiprina zaļās jostas jeb t.s. koridori;
- Jāattīsta tirgus;
- Jāveicina nemotorizētu transporta līdzekļu izmantošana un kājāmiešana;
- Centrā jāsamazina satiksmes plūsmas;
- Jāsamazina atļautais ātrums, jāveic korekcijas luksoforu intervālos un jāpielāgo zaļais vilnis gājējiem un velosipēdistiem;
- Jāizstrādā un jāievēro stingra transporta līdzekļu hierarhija;
- Jāievieš efektīva velosatiksmes infrastruktūra;
- Jāuzlabo sabiedriskā transporta ērtums un pieejamība;
- Jārīko diena bez auto notikumi un pasākumi;
- Jāievieš platākas ietves un jāapzinās, ka tieši kājāmgājēju infrastruktūra ir publiskās ārtelpas tīklojuma pamats;
- Jāattīsta pirmo stāvu pakalpojumu piedāvājums;
- Jāievieš sezonāli atbilstošs apgaismojums;
- Jāveido vairāk brīvi pieejamu sēdvietu ielu telpā;
- Jāveic nozīmīgāko publiskās ārtelpas teritoriju kartēšana;
- Jāuzlabo skvēri;
- Jādiferencē piedāvājums un publiskās ārtelpas lietojamība, lai nodrošinātu tās funkcionalitāti visa gada garumā;
- Savstarpēji jāintegrē funkcionālās un rekreacionālās aktivitātes – jāapvieno vajadzības un vēlmes;
- Jāpiedāvā īstas atpūtas iespējas – atlaisties, apgulties (horizontālās plaknes un virsmas jāveido pielāgojamas brīvai interpretācijai);
- Jāuzlabo tieši nelielā mēroga risinājumi ielu telpā;
- Vienotā sistēma veidojama publiskā ārtelpa no Daugavas caur Strēlnieku un Rātlsaukumu līdz Brīvības laukumam un tālāk Brīvības alejā;
- Jāizstrādā Rīgas publiskās ārtelpas zīmols un dizaina vadlīnijas;
- Jākoordinē āra kafejnīcu darbība;
- Jārisina RVC apdzīvojuma un depopulācijas problēmas;
- Jāveicina drošība naktī.

Pētījumā lietotā metodika vērtējama kā viena no piemērotākajām PA procecu analīzei – tās pamatprincipi tiek izmantoti arī šajā pētījumā un ieteicami tālākā Izteiktās rekomendācijas ir daļēji ņemtas vērā un īstenotas; detalizēti izvērtējamas tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros.

3.1.2. Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas analīze (2009)

Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas analīze. Space Syntax, Rīga, 2009

Pētījumā tiek secināts, ka:

- Rīgai ir dzīvīgs un ļoti potenciāls RVC;
- Tomēr pilsēta dažādi funkcionē dažādām lietotāju grupām un transporta līdzekļu veidiem;
- Lielākais nākotnes izaicinājums ir sakārtot transporta infrastruktūru un saprast Daugavas patieso nozīmi un ietekmes uz pilsētvidi kopumā;
- Daugavas kreisajam krastam piemīt potenciāls kļūt par integrālu RVC daļu, ja sakārtotu Daugavas šķērsojumus, paaugstinātu savienojumu blīvumu un izveidotu daudzveidīgus galamērķus;
- Ierobežojot motorizēto transporta līdzekļu (MTL) piekļuvi RVC, paaugstinājusies slodze uz ietverošo ielu tīklu (jāveic kompleksa tr.infr. projektēšana, veidojot efektīvus apvedceļus);
- Daudzas ielas, pateicoties milzīgajai MTL plūsmai darbojas kā fiziskas barjeras, liedzot normālu piekļuvi PĀ;
- Rīga abos Daugavas krastos attīstās neviendabīgi;
- Daugavas krastmala ir nepietiekami apgūta un sasniedzama;
- Jāturpina Bulvāru loka un parku zaļās jostas cilvēkošana un harmoniska attīstība, kā arī paplašināšana;
- Vecrīga un Kreisais krasts robežojas ar industriālām teritorijām;
- Telpiski vislabāk sasniedzamā teritorija visā pilsētā ir tieši RVC – pretruna slēpjas iekšējās mobilitātes risinājumu neefektivitātē. Nozīmīgās ielas – Kr. Valdemāra iela, Uzvaras bulvāris, Lāčplēša iela, Dzirnava iela;
- Akmens tilts – Strēlnieku laukums – Rātslaukums – Kaļķu iela – Brīvības piemineklis – Brīvības bulvāris – Brīvības iela ir neapgūtais potenciāls un nākotnes gājēju savienojums (uzsvērts gan Gēla pētījumos, gan USER projekta materiālos);
- Apskatot Rīgu 25 minūšu vai 2000m sasniedzamības (ejot kājām) mērogā kā būtiska un potenciāla RVC PĀ teritorija atzīmējama tuvā Pārdaugava;
- RVC AZ funkcionāli efektīvā telpa ir mazāka par tā robežām, tā jāpaplašina ar PĀ palīdzību;
- Attīstāmas tieši RVC “malas”;
- RVC PĀ veidojama “*glocal*” (ņemot vērā globālos procesus, koncentrēties uz lokālam darbībām) ceļā – tai jābūt piesaistošai viesiem un lietojamai iedzīvotājiem;
- Motorizētu transporta līdzekļu lietošanas ierobežojumi sev līdzi nes arī telpiskās sasniedzamības līmeņa krišanos;
- Lai nodrošinātu RVC dzīvotspēju un kompaktnumu, tostarp, lietojamību un sasniedzamību, nepieciešams pārskatīt lielos perimetrālās apbūves kvartālus – tos samazināt un sadalīt mazākās vienības vai padarīt caurejamus;
- RVC maģistrālās ielas “sagriež” PĀ nesasniedzamās zonās;
- RVC parki labi integrējas PĀ audumā – tiem piemīt augsta savienojumu potencialitāte;
- RVC PĀ nākotnes identitāte ir parks un pļava, kurā mīt cilvēki.

Nākotnes scenārijs

- Pilsētas plāns līdz 2018.gadam (spēkā esošā TP ietvaros) nerisina stratēģiskas telpiskās problēmas;
- Tiek paredzēts visaptveroši attīstīt Kreiso krastu, tādējādi stiprinot arī Labā krasta telpisko attīstību;
- Andrejsalas un Jaunā Administratīvā centra attīstīšana tiek vērtēta kā pozitīva iezīme jaunu centru veidošanās procesā;
- Pērnavas iela ir būtisks nākotnes motorizēto transporta līdzekļu radiālais savienojums;
- Kreisā krastā būtiskie nākotnes motorizēto transporta līdzekļu savienojumi ir Vienības gatve un Raņķa dambis;

- Pārvietojoties industrijām, Kreisajam krastam paveras iespējas transformēties cilvēciskā un daudzveidīgā ceļā;
- Atslēgas attīstības teritorijas PĀ kontekstā ir ZIC (zinātnes un izglītības centrs) un salas (pašlaik tiek organizēta Lucavsāls izsole!);
- Tiek izcelts, ka nākotnē plānotie transporta satiksmes infrastruktūras projekti veicinās sasniedzamību, tomēr netiek izteikta analītiska kritika par motorizētu transporta līdzekļu dominances negatīvajām ietekmēm;
- Andrejsāls un ZIC (zinātnes un izglītības centrs) nākotnes scenārija modelī ir tikai galamērķi nevis pašpietiekamas substances.

Liela uzmanība tiek pievērsta tieši tiltiem

- Tiek atbalstīta jauno un plānoto tiltu būvniecība, izceļot Zemgales tiltu kā potenciāli nozīmīgāko – kopumā tiek ļoti uzsvērta tieši abu krastu efektīva savienošana, sasniedzamības nodrošināšana;
- Atbalstīta doma par gājēju tiltu;
- Jo mazāki kvartāli, jo vienkāršāk izveidot savienojumus – arī pār Daugavu (nākotnes kontekstā);
- Ja kvartāli abpus ūdenstilpes ir līdzīgi, veidojas homogēna telpa / tostarp arī vienota telpiskā ģeogrāfija – var veidoties integrāls centrs;
- Jaunais Hanzas šķērsojums (tilts) modelī uzrāda labus rezultātus Nordeķu un Ilģuciema savienošanā, piedevām uzlabojot arī Andrejsāls sasniedzamību;
- Plānotais Zemgales tilts ir potenciāli spēcīgākais abu krastu savienojums;
- Turgeņeva tilts kalpotu par savienojumu ar Lucavsālu;
- Ķīpsāls – Podraga tilts veicinātu lokālā mēroga sasniedzamību;
- Ķīpsāls – Zunda tiltam paredzams, ka tikai Ziemeļu puse attaisnotu investīcijas;
- Klīversāls – Ķīpsāls tilts uzskatāms par diskutējamu;
- Tiek piedāvāts alternatīvs gājēju jeb dzīvais tilts ar kafejnīcām pāri Daugavai starp Akmens un Vanšu tiltiem, savienojot Vecrīgu ar AB dambi un to tālāk ar Skvēru pie SWEDBANK ēkas.

Rekomendācijas

- RVC paplašināms (funkcionāli) arī Daugavas Kreisajā krastā;
- Jāveido efektīvāki savienojumi pār Daugavu;
- Veidojams gājēju tilts;
- Jāuzlabo visi pazemes savienojumi (stacija, tirgus, dzelzceļa loks);
- Jāveicina Daugavas krastmalu sasniedzamība un izmantošana;
- Parkos un PĀ jāveicina “pocket” jeb neliela mikro mēroga risinājumu ieviešana – paviljoni, atpūtas vietas u.c.;
- Celt virszemē tuneļus – veidot gājēju pārejas;
- Klusināt MTL satiksmi;
- Veidot jaunus savienojumus;
- Jāuzlabo PĀ zīmju un norāžu sistēma;
- Visiem nākotnes projektiem jāņem vērā Rīgas mērogi un kvartālu proporcionālie apjomi;
- Kvartāliem un PĀ elementu mērogiem jāmazinās virzienā uz Daugavu, lai veicinātu daudzveidīgu un integrētu PĀ lietojamību / sasniedzamību u.t.t.;
- Jāpārskata industriālās teritorijas;
- Jātransformē Stacija / Tirgus;
- Jāpaaugstina vides kvalitāte gājēju savienojumiem ap Staciju;
- Kreisajā krastā jāveido jauni iekšējie gājēju savienojumi;
- Austrumu piekraste jāsavieno ar RVC;
- Plānoto tiltu modeļi un ietekmes tika apskatītas gan esošajā, gan RTP2018 plānotajā situācijā, kurā katrs no tiem uzrāda citādus rezultātus

- Jebkurš plānotais tilts jāprojektē, lai tas telpiski integrētos teritorijās jau ar tā augstu savienojumu un pieejamības potenciālu.

Pielietotā metodika ir iesakāma arī turpmākajā ar PA izmantošanu saistīto procesu - gājēju plūsmu analīzei. Pētījuma rezultātā sniegtās rekomendācijas līdzšinējā laikā ir daļēji ņemtas vērā un īstenotas. Detalizēti izvērtējamas tālākajā tematiskās plānojuma izstrādes ietvaros.

3.1.3. Eiropas Savienības fondu URBACT II programmas līdzfinansētasi projekts “Pilsētvīdus ilgtspējīga atjaunošana” (2014.)

Eiropas Savienības fondu URBACT II programmas līdzfinansētā projekta “Pilsētvīdus ilgtspējīga atjaunošana” (Change and conflicts in using public spaces / USER) metodoloģiskā pieeja un izpētes materiāli par RVC un tā AZ publisko ārtelpu

Izvēlēta projekta galvenā tēma ir **“Pārmaiņas un konflikti Rīgas vēsturiskā centra pilsētvīdus publiskajā ārtelpā”**. Šādas tēmas izvēlei par pamatu ir līdz RVC PĀ konstatētie izmantošanas konflikti, problēmas, kas ietekmē drošību publiskajā ārtelpā, tās sakopšanā un uzturēšanā, kā arī lēmumu pieņemšanas procesā:

Konstatētie izmantošanas konflikti

- Mobilitātes jautājumi:
  - Dažādu satiksmes plūsmu konflikti (privāta, komerciāla, administratīva, neatliekamās palīdzības dienestu, publiskā transporta, tūristu autobusu, velosipēdu un velorikšu, gājēju) un to ietekme uz publisko ārtelpu, t.sk.:
    - Satiksmes organizācijas nepiemērotība galveno publiskās ārtelpas lietotāju vajadzībām;
    - Intensīvas transporta un velorikšu kustības negatīva ietekme uz satiksmes dalībnieku, t.sk. gājēju, drošību un publiskās ārtelpas pieejamību;
  - Nepietiekama publiskās ārtelpas un vēsturisko ēku pieejamības kvalitāte cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, senioriem, māmiņām ar ratiņiem u.tml.;
  - Informatīvu norāžu trūkums, lai ērti pārvietotos un viegli orientētos pilsētvīdē;
  - Sociālo aktivitāšu trūkums pilsētvīdus objektos un komerciālo objektu vai pakalpojumu izvietojuma izteikts īpatsvars publiskajā ārtelpā, t.sk. Vecrīgā gājēju ielu izmantošana pārsvarā āra kafejnīcu un restorānu vajadzībām;
  - Publisko auto stāvvietu izmantošanas konflikti, t.sk.:
    - Auto stāvvietu trūkums un tā ietekme uz lietotājiem, piemēram, auto novietošana neatļautās vietās vai uz ietvēm, traucējot gājēju plūsmai;
    - Auto stāvvietu nepiemērots izvietojums un to ietekme uz dažādu lietotāju kustību, t.sk. negatīvs vizuāls iespaids uz publiskās ārtelpas kultūras vērtībām;
    - Automašīnu novietošana šaurākās Vecrīgas ielās, tā ietekme uz publiskās ārtelpas un privātīpašumu pieejamību. Tūristu autobusu novietnes un to novietošana Vecrīgā;
    - Autonovietņu (stāvvietu un daudzstāvu auto novietņu izveidošanas) politikas efektīvas un skaidras īstenošanas kārtības trūkums.
- Troksnis un citi traucējošie faktori:
  - Trokšņa un citu traucējošu faktoru ietekme uz visiem Vecrīgas publiskās ārtelpas lietotājiem, t.sk.:
    - Naktsdzīves objektu, preču piegādes transporta, ielu muzikantu, velorikšu radītā trokšņa ietekme uz Vecrīgas iedzīvotāju mieru dažādos diennakts posmos;
    - Pastāvīgs transportlīdzekļu radītais troksnis ielu seguma veida un slikti uzturēta bruģakmens ieseguma dēļ;

- Āra restorāni un kafejnīcas publiskajā ārtelpā rada šķēršļus gājējiem un papildus troksni, smakas un piesārņojumu.
- Dalīto īpašumtiesību jautājums:
  - Teritoriju un ēku dalīto īpašumtiesību loma publiskās ārtelpas attīstības jautājumos:
    - Efektīvi koordinēta publiskās ārtelpas uzturēšana teritorijās ar dalītu īpašumpiederību (laukumi, parki, skvēri u.c.);
    - Trūkst kompleksas un labi koordinētas pieejas publiskās ārtelpas atjaunošanā (ielu apstādījumu saglabāšanas/veidošanas un pazemes inženierkomunikāciju rekonstrukcijas konflikti).
  - Dažādu lietotāju grupu savstarpējie konflikti pagalmu telpā (automašīnu īpašnieki (stāvvietas), bērni (rotaļu laukumi), jaunieši (sporta iekārtas), seniori (pasīvās atpūtas zonas) utt.).
- Konstatētās problēmas, kas ietekmē drošību publiskajā ārtelpā:
  - Bezpajumtnieku aktivitātes (Centrāltirgus, vecpilsēta, gājēju pazemes pārejas, “patiltes”);
  - Nepietiekams apgaismojums (RVC priekšpilsētas, atsevišķas Vecrīgas daļas, gājēju ceļi pagalmos un ēku caurbrauktuves);
  - Trūkst politikas, kas nosaka suņu uzturēšanos publiskajā ārtelpā (nepieciešami pilsētas likumi un noteikumi, kas reglamentē suņu un to īpašnieku uzvedību, vajadzīgi suņu pastaigu laukumi publiskās ārtelpas teritorijās).
- Konstatētās problēmas publiskās ārtelpas sakopšanā un uzturēšanā:
  - Kopšanas un atkritumu apsaimniekošanas jautājumi:
    - Nepieciešams uzlabot un efektīvāk koordinēt publiskās ārtelpas sakopšanas/uzturēšanas darbus;
    - Nepietiekama sniega tīrīšana/savākšana ziemas laikā, potenciāli bīstamu (un kairinošu) ķīmikāliju lietošana sniega kausēšanai;
    - Efektīvas un īpaši Vecrīgai piemērotas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas trūkums (nepietiekams skaits publisko atkritumu konteineru, nepastāv atkritumu vākšanas un šķirošanas iespējas u.c).
  - Publiskās ārtelpas uzturēšanas jautājumi:
    - Netiek nodrošināta regulāra publiskās ārtelpas un tās labiekārtojuma elementu sākotnējās kvalitātes atjaunošana, renovācija;
    - Trūkst labiekārtojuma elementu vienota dizaina koncepcijas atbilstoši kultūrvēsturiskās vides raksturam un elementu (soliņi, atkritumu tvertnes utt.) atjaunošanas procesa koordinēšana atbilstoši tai;
    - Nepieciešams uzlabot publisko apstādījumu teritoriju kvalitāti, t.sk. „kabatu” izveidi, blīvi apbūvētajos vēsturisko ēku kvartālos vēsturiskajā centrā un Vecrīgā.
- Konstatētās problēmas lēmumu pieņemšanas procesā:
  - Kvalitatīvu priekšizpēšu trūkums pirms lēmumu pieņemšanas ierobežota finansējuma un laika dēļ;
  - Kvalitatīvu sabiedrisko apspriešanu trūkums, visos publiskās ārtelpas atjaunošanas projektu izstrādes posmos, kurās aktīvi iesaista visas ieinteresētās puses un saskaņo publiskās un privātās intereses, un uzņēmējdarbības un sociālās vajadzības;
  - Nepietiekama plānošanas procesa un finansējuma piešķiršanas savstarpējā saistība;
  - Pašvaldības institūciju neskaidra atbildības sadale un ietekme, lai efektīvi nodrošinātu pilsētvides objektu attīstību, t.sk. projektu pārvaldīšanu un īstenošanu.

Projekta pieejas

USER projekta virsmērķis ir iegūt jaunas zināšanas un pieredzi, lai uzlabotu pilsētvides pārvaldības efektivitāti Rīgas pilsētā kopumā un USER pilotvietu piemēros izstrādāt jaunu pieeju ar kuras palīdzību turpmāk risināt publiskās ārtelpas funkcionālas atjaunošanas jautājumus Rīgas vēsturiskajā centrā, balstoties uz tās lietotāju vēlmēm un vajadzībām.

USER projekta būtība ir publiskās ārtelpas funkcionāla pilnveidošana atbilstoši tās lietotāju vajadzībām un vēlmēm. USER koncepcija ir “ideāla publiskā ārtelpa” ar potenciālu nodrošināt dažādu sabiedrības slāņu grupu vajadzības jebkurā laikā. Jo augstāka publiskās ārtelpas kvalitāte, jo intensīvāk tā tiek izmantota; lielāka lietošanas konfliktu risku iespējamība prasa specifiskus risinājumu instrumentus.

Projekta USER mērķis ir savlaicīgi apzināt izmaiņas un risināt publiskās ārtelpas izmantošanas konfliktus ar tās lietotāju aktīvu līdzdalību. Projektu realizējot Rīgā (saistībā ar tūrisma nozares ietekmi uz RVC publiskās ārtelpas attīstību), izstrādājams rīcības plāns.

USER projekts publiskās ārtelpas kvalitāti raksturo pēc šādiem kritērijiem (tie ņemti vērā arī šajā pētījumā, veicot kvalitatīvos nozīmīgāko teritoriju apsekojumus):

- Pieejamība;
- Drošība;
- Komforts;
- Identitāte;
- Pievilcība;
- Daudzfunkcionalitāte;
- Sasniedzamība;
- Dažādība;
- Tēls

Piemēram, publiskās ārtelpas kvalitātes analīze un esošās situācijas raksturojums tiek veidots pēc matricas, kurā ietverti šādi jautājumi:

- Kas šobrīd lieto publisko ārtelpu?
- Kā publiskā ārtelpa šobrīd tiek lietota?
- Kādas ērtības šobrīd ir pieejamas publiskajā ārtelpā?
- Kādi notikumi šobrīd notiek publiskajā ārtelpā?
- Kā publiskā ārtelpa ir dizainēta un uzturēta?

Šie jautājumi pēc būtības ir ļoti līdzīgi tiem, kas tiek uzdoti šī pētījuma nozīmīgāko teritoriju apsekojumos, atšķiroties vien jautājuma formai, ne semantikai.

Lietišķo pētījumu un lauka darbu veikšanai un analīzei USER projektā izvēlēti šādi RVC elementi:

- Pils laukums;
- Latviešu Strēlnieku laukums (sagrīt ar šo projektu);
- Doma laukums (sagrīt ar šo projektu);
- Pēterbaznīcas publiskā ārtelpa;
- Spīķeru iela un apkārtēja teritorija;
- Vaļņu iela (potenciālā iepirkšanās iela);
- Līvu laukums (sagrīt ar šo projektu);
- Rīgas centra telpa (nav definēts, ko tā sevī ietver – kādu RVC AZ daļu, kādas apkaimes u.tml.)

Rīcības plāna pirmajā daļā sniegta šo objektu analīze un rekomendācijas par tālāko attīstības procesu un nepieciešamajiem uzlabojumiem. Tās ņemamas vērā un integrējamas šī projekta laikā izstrādātajos priekšlikumos RVC publiskās ārtelpas struktūras attīstībai.

Projekta starprezultāti ir salīdzinoši jaunākā situācijas analīze, kas sniedz PA problemātikas konstatējumu un pēc būtības visaptverošāk raksturo PA tematiskajā plānojumā iekļaujamo jautājumu spektru.

3.2. Pētījumi transporta jomā

3.2.1. Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāns. Gala ziņojums (2010)

Latvijas Republikas Satiksmes ministrija, Rīga, 2010.g.

Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāns izstrādāts 2010.g., ar mērķi, lai veicinātu Rīgas un Pierīgas vienotas transporta sistēmas izveidi, tādējādi uzlabojot teritoriju sasniedzamību.

Plāna ietvaros ir definēti arī tā galvenie mērķi:

- Esošās Rīgas un Pierīgas transporta sistēmas efektīva izmantošana un, kur iespējams, vieglo pasākumu (vadība, organizācija, ITS) pielietošana smago pasākumu (infrastruktūras attīstība) vietā;
- Izveidot kvalitatīvu, saistošu un konkurētspējīgu sabiedriskā transporta sistēmu, priekšroku dodot elektriskajiem un dzelzceļa transporta modeļiem;
- Izveidot saskaņotu tīklu ar skaidru ceļu un ielu klasifikāciju; noteikt modeļu prioritātes, likvidējot sastrēgumus ielu un ceļu tīklā;
- Satiksmes drošības līmeņa palielināšan, neaizkavējot pieejamību;
- Nodrošināt daudzveidīgu pieejamību uz dažādām vietām;
- Nodrošināt labu un efektīvu sasaisti starp Rīgas brīvdostu, Rīgu un citiem nacionālajiem un starptautiskajiem (TEN-T) transporta infrastruktūras tīkliem;
- Nodrošināt labus un ērtus savienojumus starp Rīgas lidostu, Rīgu un citiem galvenajiem reģionālajiem centriem ilgtspējīga veidā

Gala ziņojuma strukturēts sekojošās nodaļās:

- Esošās situācijas analīze: īss apraksts par esošo transporta sistēmas situāciju un tās pielietojumu Rīgā un Pierīgā. Pilns apraksts un analīze ir sniegts sekojošos ziņojumos: “Pirmais starpposma ziņojums: apraksts par esošo situāciju” un “Pirmais starpposma ziņojums: esošās situācijas analīze”; datēti ar 2010.gada 1.februāri;
- RPMP varianti: apraksts par variantu izstrādi, RPMP variantiem un to izvērtējumu, kas pamatojas uz satiksmes modelēšanas, izmaksu-ieguvumu analīzes un daudzkritēriju analīzes rezultātiem. Pilns apraksts par variantu izstrādi ir sniegts ziņojumā: “Trešais starpposma ziņojums: varianti”; datēts ar 2010.gada 9.jūniju. Apraksts par novērtējumā izmantoto satiksmes modelēšanu ir sniegts ziņojumā: “Otrais starpposma ziņojums: Satiksmes modelēšana”; datēts ar 2010.gada 12.aprīli. Īss ziņojuma kopsavilkums ir pievienots kā XX.pielikums;
- RPMP tīkla struktūra: nodaļā tiek aprakstīta ceļu/ielu tīkla struktūra, nemotorizētais transports, dzelzceļa un sabiedriskais transports, kas arī veido RPMP pamatu;
- SRPMP atbalsta pasākumi: šajā nodaļā tiek sniegts apraksts par visiem atbalsta pasākumiem, kuri papildina RPMP tīklu struktūru;
- Sabiedriskā transporta un satiksmes infrastruktūras vadība: šajā nodaļā tiek aprakstīta RPMP institucionālā uzbūve un tiek sniegtas rekomendācijas tās uzlabošanai;
- Finanšu avoti: nodaļā tiek aprakstītas RPMP finansēšanas iespējas.

Saistībā ar RVC fiksētas arī būtiskākās problēmas, kā, piemēram, hierarhijas un savienojumu trūkums. Vēsturiski Rīgas aglomerācijas ceļu un ielu struktūra ir veidojusies un attīstījusies ap trim galvenajiem Daugavas šķērsojumiem (Vanšu, Akmens un Salu tilti). Gadu gaitā, uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, automašīnu īpašnieku un kravas transporta skaits ir pieaudzis. Rezultātā Rīgas aglomerācijas ceļu un ielu tīklu intensīvi izmanto gan vietējā, gan tranzīta satiksme. Hierarhisks ceļu un ielu tīkls, kas atdalītu vietējo un tranzīta satiksmi, kā arī pasažieru un kravas satiksmi nav izveidots. Līdz ar to, tranzīta (kravas) satiksme šķērso vēsturisko Rīgas centru, jo nav pieejama piemērota alternatīva.

Vēl viens ceļu hierarhijas iztrūkums ir saistīts ar satiksmes drošību. Rīgā nav skaidri noteiktas atšķirības starp ielām, kas paredzētas satiksmei un ielām, kas paredzētas piekļuvei īpašumiem. Rezultātā bieži vien ielu funkcijas, projekti un to izmantošana nesaskan. Pilsētas centra tīkla sistēmā hierarhijas forma ir izveidota kā vienvierzienu ielu sistēma. Lai gan šāda veida sistēma uzlabo satiksmi, tā rada arī papildus kilometru nobraukumu. Ir jāatzīmē, ka iespējas uzlabot pilsētas centra transporta sistēmu ir ierobežotas, jo teritorija ir iekļauta UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

Galvenais ceļu un ielu tīkls Rīgā ir sadrumstalots un ir vairākas vājās vietas:

- Nav tieša savienojuma starp lielceļiem un galvenajām pilsētas ielām;
- Ne visas pilsētas galvenās ielas ir atbilstoši aprīkotas;
- Dzelzceļa līniju ap pilsētas centru un upes šķērsojumu skaits ir ierobežots, kas esošajos šķērsojumos rada sastrēgumus un tīkla ierobežojumus;
- Rīgas robežās nav pilnīgas apļveida struktūras, kas novirzītu satiksmi no Rīgas vēsturiskā centra.

Tīkla attīstību kavē fiziskie ierobežojumi, tādi kā UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā iekļautais pilsētas centrs; dzelzceļa līnijas ap pilsētas centru; nelielais šķērsojumu skaits pār Daugavu, kuri atrodas netālu viens no otra, kā arī valsts/pašvaldības īpašumā esošo zemju neesamība, kur varētu izbūvēt tiešo savienojumu starp upes rietumu un austrumu krastiem.

Pamatojoties uz galveno autoceļu un ielu hierarhiju, ir izstrādāti trīs atšķirīgi nākotnes attīstības varianti. Visiem trīs variantiem ir veikta izmaksu un ieguvumu analīze.

Nemotorizētā satiksme

Nemotorizētā satiksme ir velosipēdu un gājēju satiksme. Nākamajos punktos galvenā uzmanība pievērsta velosipēdu satiksmei, taču vairums pasākumu attiecas arī uz gājējiem. Vairāku pētījumu un aptauju rezultāti liecina, ka velosipēdu satiksme varētu kļūt par būtiski svarīgu Rīgas un Pierīgas satiksmes veidu.

Braukšanai ar velosipēdu salīdzinājumā ar braukšanu ar vieglo automašīnu piemīt daudzas gan atsevišķam cilvēkam, gan sabiedrībai nozīmīgas priekšrocības. RPMPuzmanības centrā ir iespējas uzlabot velosipēda izmantošanas apstākļus, lai cilvēki brauktu ar velosipēdu ikdienas gaitās, piemēram, uz skolu vai uz darbu. Varētu iebilst, ka skolēni un studenti, kas dodas uz mācību iestādēm, parasti nav automašīnu vadītāji, taču vilī bieži brauc kā pasažieri, bet velosipēdu izmantošanas kultūras iedibināšanā galvenā loma ir jauniešiem.

Došanās ar velosipēdu uz darbu samazina uz Rīgu vedošo autoceļu un Rīgas centra ielu pārslogojumu ar transportlīdzekļiem. Pierīgā uzmanības centrā ir eksperimentāli projekti saistībā ar iespēju ierīkot augstas kvalitātesstāvparkus (Park and Ride) pie dzelzceļa stacijām. Papildus iespējai novietot vieglo automašīnu drošā stāvvietā jānodrošina arī iespēja sasniegt šos transportmijas iekārtojumus ar velosipēdu, ieskaitotapsargājamu velosipēdu novietņu ierīkošanu.

Tiek paredzēti šādi īstermiņa pasākumi:

- uzsākt velosipēdu satiksmes tīkla veidošanu, uzstādot atbilstošas ceļa zīmes un nosakot maršrutus;
- stimulēt uzņēmējdarbības izveidot nomājamas un apsargājamas velosipēdu novietnes, piemēram, pie Zemitānu stacijas, Centrālās stacijas un Vecrīgā;
- modernizēt esošos upju šķērsojumus un dzelzceļa pārejas, kā arī pievedceļus, nodrošinot pienācīgus ceļu apzīmējumus, apgaismojumu, pazeminot pārāk augstās apmales gājēju celiņu galos utt. Tā kā nepieciešams izveidot pēc iespējas vairāk NMS maršrutu, jāpārbauda visi minētie šķērsojumi un pārejas;
- uzsākt tirgvedības kampaņu, iesaistot galvenās ieinteresētās puses, piemēram, bibliotēkas, sporta iestādes, Doma, skolas, lielākās uzņēmējdarbības, apspriegot iespējas panākt, lai vairāk darbinieku un skolēnu/studentu izmantotu velosipēdus. Šāda pasākuma piemērs ir nesenās CSDD kampaņas;
- veicot ceļu uzturēšanas pasākumus un ceļu darbus, piemēram, paaugstinātas bīstamības vietu likvidēšanu, iekļaut plānos velosipēdu satiksmes pasākumus.

Stāvvietu politika

Stāvvietu politika atbalsta ielu tīklu un var palīdzēt ievērojami samazināt satiksmes intensitāti, ietekmējot pasažieru pārvietošanās veidu izvēli. **RPMP plānošanas horizontā līdz 2025. gadam tiek prognozēts vieglo automašīnu īpašnieku skaita pieaugums par gandrīz 60 % salīdzinājumā ar 2007. gadu, kas savukārt izraisīs pieprasījumu pēc stāvvietām Rīgā un Pierīgā.** Bez piemērotas stāvvietu politikas noteikšanas tas visticamāk nākotnē radīs stāvvietu problēmas un/vai nekontrolējamas privātās iniciatīvas atvērt stāvvietas vairākās vietās.

Galvenais stāvvietu politikas mērķis Rīgā: Nodrošināt līdzsvarotu (maksas) stāvvietu pakalpojumu sniegšanu pilsētas viesiem, iedzīvotājiem un darbiniekiem, pārvietojot stāvvietas pie ielām uz stāvvietām garāžas, papildu stāvvietas jāveido ārpus pilsētas centra, izmantojot, piemēram, stāvparkus.

Kopumā plānā detalizēta satiksmes un publiskās ārtelpas vienota attīstība nav apskatīta, tomēr ir iztīrīti vairāki nākotnes projekti, kas šajā kontekstā ir būtiski RVC harmoniskai lietojamībai. Šie projekti un priekšlikumi koncentrējas vai nu uz infrastruktūras attīstību, sabiedrisko transportu vai dzīves kvalitāti.

Uzskaitīti šādi RVC skaroši priekšlikumi:

- Vienvirziena sistēma Brīvības ielā un A.Čaka ielā
  - Brīvības ielas (starp Lāčplēša ielu un Pērnavas ielu) un A.Čaka ielas (starp Lāčplēša ielu un Pērnavas ielu) pārveidošana par vienvirziena ielām.
  - Brīvības ielas dzelzceļa šķērsojums
- Satiksmes plūsmas un satiksmes drošības uzlabošana uz tilta pār dzelzceļu Brīvības ielā.
- Barona iela un Tērbatas iela – NMT/ST prioritāte. Sabiedriskā transporta un nemotorizētā transporta prioritātes izvirzīšana Kr.Barona un Tērbatas ielās, kā arī atbalsta pasākumi vienvirziena sistēmas izveidei Brīvības un A.Čaka ielās.
  - Satiksmes mazināšana: specializētie velociņi un marķējums.Kā viens no satiksmes mazināšanas viediem un arī iemesls velosipēdu tīkla izveidei ir velociņu vai pat specializēto velosipēdistu ielu izveide, kur pasažieru automašīnas ir tikai —viesi.
  - Satiksmes mazināšana: ielu un krustojumu sašaurināšana. Ceļu un krustojumu sašaurināšana, tādējādi samazinot ātrumu - satiksme no diviem virzieniem ir spiesta gaidīt satiksmi no viena virziena izveidotajos šaurajos posmos.
  - Satiksmes mazināšana: fiziskie ātruma samazināšanas pasākumi. Pasākumi braukšanas ātruma mazināšanai krustojumos un ceļu posmos.

Ieteikumos sniegti arī vairāki piemēri, kā to sasniegt (sarindoti pēc izmaksām):

- Brīdinājumu zīmju izvietošana pie bīstamajām vietām un/vai braukšanas ātruma noteicošo (un uzrādošās) zīmju uzstādīšana;
- Krustojumu pārredzamības uzlabošana - noņemot traucējošos objektus un uzstādot apgaismojumu;
- Biežāk izmantoto gājēju pāreju modernizācija – uzstādot apgaismojumu, ātrumu samazinās un brīdinājuma zīmes -kā starpposmu starp dalītā līmeņa gājēju pārejām;
- Ieviešot atsevišķas joslas kreisajam pagriezienam regulējamos krustojumos;
- Luksoforu uzstādīšana vai apļveida kustības ieviešana bīstamajos krustojumos.
- Adaptīvie luksofori

Transportlīdzekļu noteikšana, lai zaļo gaismu piemērotu patiesajam satiksmes daudzumam. Lai uzlabotu satiksmes modeļus, var izmantot tādu pašu noteikšanas monitoringu.

- ST prioritāte un atvieglojumi operatīvajam transportam

Ieviešot selektīvo transportlīdzekļu noteikšanas sistēmu pie luksoforiem, tiek radīta iespēja samazināt laika zudumu sabiedriskajam transportam un operatīvajam transportam.

- Centrālās dzelzceļa stacijas teritorija – tās modernizācija, kā arī tramvaja līnijas pārprojektēšana Centrālās dzelzceļa stacijas priekšpusē;
- Akmens tilts un 11.novembra krastmala

Samazināt automašīnu/ kravas transporta satiksmi uz Akmens tilta un 11. novembra krastmalas.

- Satiksme ceļu tīklā

Secinājums

Gandrīz visas satiksmes, kas norisinās pa Rīgas ceļiem, galamērķis vai izcelsme ir Rīgas pilsētā. Tāpēc, tranzīta satiksmes novirzīšana neatrisinās Rīgas infrastruktūras problēmas. Tomēr, rezultāti parāda, ka ir iespējams novirzīt iekšējo arteriālo satiksmi prom no centrālajiem.

Projekta priekšlikumi ir analizēti Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas (IAS) izstrādes ietvaros, līdz ar, izstrādājot PA tematisko plānojumu noteicošais attiecībā uz piedāvātajiem variantiem pilsētas nozīmes risinājumos būtu vadīties no IAS detfinētā'. Citi priekšlikumi detalizēti izvērtējam turpmākā darba ietvaros..

3.2.2. Izpēte par velojoslu ierīkošanas iespējām Rīgas pilsētas centrālajā daļā dzelzceļa loka ietvaros (2013)

Izpēte par velojoslu ierīkošanas iespējām Rīgas pilsētas centrālajā daļā dzelzceļa loka ietvaros. SIA "E.Daniševska birojs", 2013.

Nesaistošs plānošanas dokuments (vadlīnijas), ko šopavasār papildināja un pārstrādāja par „Rīgas pilsētas un tās apkaimju veloattīstības koncepcijas papildināšana un pārstrādāšana par velojoslu ieviešanu Rīgas vēsturiskā centra ielās”, SIA „Toma Kokina birojs”, 2014,

Izpēte sastāv no trim sējumiem:

- Publiskās telpas attīstības stratēģija un risinājumi. Sējums 1/1.1. Ielu plānojuma principi. Rīgas vēsturiskais centrs;

- Velojoslu pilotprojekts;
- Velojoslu risinājumi 3 ielās.

Izmantojams kā informatīvs materiāls strādājot pie publiskās ārtelpas velosatiksmes dimensijas.

Par pamatu ņemts princips, kas nosaka, ka centra daļa dzelceļa loka ietvaros darbojas kā velo infrastruktūras tīkls, pretstatā atsevišķu maģistrālu savienojumu kopumam. Velojoslu un ceļu tīkls dod iespēju riteņbraucējiem nonākt visos iespējamajos centra punktos, visos virzienos. Tranzīta plūsmas tiek izkliedētas, dodot neierobežotas izvēles iespējas, plānojot maršrutus.

Neierobežota piekļuve veicina vienmērīgu pilsētvides attīstību, izvairoties no segregācijas tendencēm. Attīstīta velo infrastruktūra centra zonā veicina turpmāku riteņbraucēju skaita pieaugumu, gaisa kvalitātes uzlabošanu un sastrēgumu mazināšanu.

3.2.3. Rīgas pilsētas un tās apkaimju veloattīstības koncepcijas papildināšana un pārstrādāšana par velojoslu ieviešanu Rīgas vēsturiskā centra ielās (2014)

Rīgas pilsētas un tās apkaimju veloattīstības koncepcijas papildināšana un pārstrādāšana par velojoslu ieviešanu Rīgas vēsturiskā centra ielās. SIA “Toma Kokina birojs”, 2014

Reagējot uz straujo riteņbraucēju skaita pieaugumu Rīgas pilsētā, it sevišķi vēsturiskajā centrā, ir radusies akūta nepieciešamība risināt satiksmes drošības jautājumus un paredzēt riteņbraucējiem atvēlētu vietu ielas telpā. Projekts piedāvā līdz šim Rīgā neaprobētu risinājumu - riteņbraucēju telpas atvēlēšanu ielas braucamajā daļā ar velojoslu palīdzību.

Lai šodienas velojoslu risinājumi nebūtu pretrunā ar nākotnes plāniem, Rīgas velosatiksmes attīstības koncepcija ir pirmā skiču stadijas redakcija dokumentam, kas iecerēta kā visaptveroša Rīgas veloprogramma. Tās galvenais uzdevums ir saistīt velotransporta risinājumus ar pilsētas attīstības dokumentiem, papildināt tos un izstrādāt vienotu, uz skaidriem mērķiem vērstu vīziju un rīcības plānu velosatiksmes attīstības veicināšanai.

Pētījums izmantojams kā aktuālākais plānošanas vadlīniju dokuments velosatiksmes jautājumu risināšanai, kas šī projekta kontekstā ir būtiska sadaļa priekšlikumu izstrādes sadaļā.

3.2.4. Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā (2013)

SIA “SOLVERS”, 2013

Viens no galvenajiem publiskās ārtelpas tīkla elementiem ir ielas, kas veido pilsētas pamatstruktūru – savienošās saiknes starp dažādiem funkcionāliem objektiem. Savukārt ietve ir relatīvi šaura ielas daļa, kas paredzēta gājēju kustībai un kurai jānodrošina pārvietošanās ērtību un drošību.

Šī projekta kontekstā SIA “SOLVERS” uzstādījumu var papildināt ar ietves nozīmību ne tikai pārvietošanās nodrošināšanā, bet arī dažādu publiskās ārtelpas pakalpojumu sniegšanā.

Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā ir definēts ielu publiskās ārtelpas kvalitātes attīstības mērķis – panākt gājējiem brīvu, ērtu un drošu pārvietošanās iespēju estētiski un ainaviski augstvērtīgā vidē. **Atbilstoši Rīgas pilsētas plānošanas dokumentiem gājēju un velosatiksmei ir noteikta augstākā prioritāte starp satiksmes dalībniekiem.**

Pētījumā definētās problēmas

Pētījumā vairākkārt tiek sniegtas atsauces uz Jana Gēla dažādiem pētījumiem, kā vienu no pamata kritērijiem minot, ka, ja cilvēku skaits minūtē uz metru sasniedz 13, cilvēki sāk meklēt alternatīvus maršrutus un ietves tiek uzskatītas par pārbīvētām. SIA “SOLVERS” veicot 154 RVC AZ segmentu analīzi, konstatēts, ka 70% no izpētītajiem segmentiem neatbilst šim kritērijam. Gandrīz visiem analizētajiem segmentiem (140 no 154) efektīvais ietves platums sastāda mazāk par 50% no kopējā ietves platumā, kas tieši norāda uz RVC ietvju disfunkcionalitāti. Šāda situācija arī pašlaik ir vainojama pie gājēju, velosipēdistu, autobraucēju konfliktiem, jo ielu telpa ir pakārtota tranzītam, nevis fundamentāliem ilgtermiņa satiksmes uzstādījumiem, kurā fokuss tiek likts uz cilvēku, nevis transporta vienību skaitu.

Kā galvenās problēmas pētījumā minētas:

- Pārslogota transporta infrastruktūra;
- Autotransporta prioritāte attiecībā pret gājējiem;
- Drošības zonas neesamība starp gājēju un transporta plūsmām;
- Šauras ietves;
- Velo infrastruktūras trūkums;
- Jādziena “gājēju efektīva zona” trūkums;
- Ēku sienas ar kāpnēm uz ietves – tipiska situācija RVC zonā;
- Ilgs gājēju zaļā signāla gaidīšanas laiks un gājēju telpas trūkums;
- Lieli attālumi starp gājēju pārejām;
- Gājēju tunelis – nopietns šķērslis cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
- Gājēju tīkla nepilnības;
- Nekvalitatīvs ietves segums

Konceptuālie priekšlikumi

- Viegla un kravas autotransporta intensitātes samazinājums;
- Gājēju un velobraucēju telpas reorganizācija;
- Promenādes shēmas izveide – izstrādājot vienotu, nepārtrauktu un labi sazarotu gājēju tīklu, nepieciešams paredzēt ielas promenādes izveidošanu ar mērķi veicināt rekreācijas un sociālās aktivitātes;
- Rīgas pilsētas normatīvu dokumentu papildinājums:
  - Ieviest jēdzienus efektīvais platums un drošības zona;
  - Noteikt minimālo efektīvo ietves platumu;
  - Noteikt minimālo drošības zonas platumu no brauktuves puses un no ēkas puses;
  - Efektīvo platumu nosaka visšaurākā ietves vietā;
- Izstrādāt vīzijas, stratēģijas un programmās RVC zonai kopumā:
  - Sabiedriskās telpas;
  - Promenādes attīstības vīzijas;
  - Drošas ielas veciem cilvēkiem, bērniem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
  - Vienots un sakārtots ielas aprīkojums;
  - Māksliniecisku objektu programmas.

Atsevišķi pasākumi gājēju un velosatiksmes plūsmu uzlabošanai

- Jāizskata iespēju pievienot Brīvības bulvāra gājēju zonu no Aspazijas bulvāra līdz Elizabetes ielai vienotā, nepārtrauktā ielu tīklā, lai cilvēki varētu netraucēti pārvietoties, ar labu servisa līmeni;
- Pilnveidot promenādi gar pilsētas kanālu caur Rīgas parkiem savienojot Centrālo staciju un Pasaules tirdzniecības centru Elizabetes ielā, organizējot virszemes gājēju pārejas 13.janvāra ielā, Kr. Barona – Radio ielu krustojumā un Kr.Valdemāra ielā, lai palielinātu pārsēšanas mezgla pieejamību un efektivitāti, kā arī savienotu parka daļas;

- Organizēt gājēju pāreju pāri Aspazijas bulv. Aspazijas – 13.janvāra ielu krustojumā, lai atvieglotu pieeju gājēju tunelī;
- Organizēt gājēju pāreju Elizabetes ielas posma starp Tērbatas ielu un Kr. Barona ielu vidū tajā vietā, kur ir esošā ieeja / izeja Vērmanes dārzā;
- Organizēt gājēju pārejas Muitas ielas - 11.novembra krastmalas un Muitas, Pils ielu krustojumā, lai tūristu grupām būtu ērti sasniedzami Citadeles kvartāls un Vecrīgas teritorija no Rīgas pasažieru ostas puses;
- Organizēt gājēju pāreju Maskavas ielā krustojumā ar Spīķeru ielu, lai droši un viegli tiktu uz jaunrekonstruēto Spīķeru kvartālu un promenādi;
- Organizēt virszemes gājēju pārejas Uzvaras bulvārī Akmens tilta galā, lai atvieglotu brauktuves šķērsošanu gājējiem un velobraucējiem;
- Ēku būvniecības vai rekonstrukcijas laikā jānodrošina kāpnes vienā līmenī ar ēku, ja tas nav pretrunā ar ēkas vēsturisko un māksliniecisko vērtību;
- Jāizveido vienotu, nepārtrauktu gājēju un velobraucēju telpu, īpašu uzmanību veltot arī gājēju celiņiem.

Secinājumi

Pētījums kopumā uzskatāms par vieno pēdējo gadu viskompleksāk un detalizētāk veiktajām gājēju un velosipēdistu izpētēm, kurā iegūtie dati izmantojami gan rezultātu salīdzināšanai, gan noteiktu metodiku daļu aprobēšanai.

3.2.5. Rīgas domes autonomvietņu politikas un attīstības koncepcijas izstrāde. Stāvparku sistēmas sadaļas attīstības plāns (2014)

Rīgas domes autonomvietņu politikas un attīstības koncepcijas izstrāde. Stāvparku sistēmas sadaļas attīstības plāns. Gala ziņojums. SIA “E.Daniševska birojs”, 2014

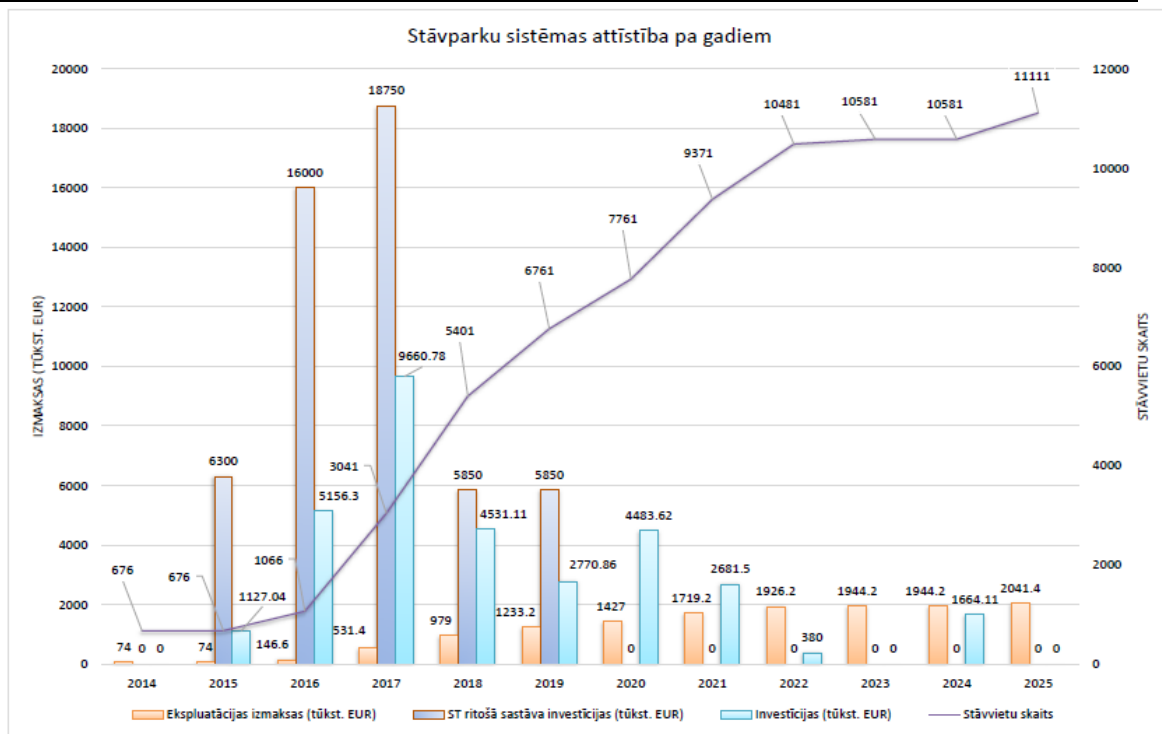
Pētījuma pamatojums

Balstoties uz pārmērīgo Rīgas gaisa un trokšņu piesārņojumu, kā arī ielu tīkla pārslodzi pilsētas centrā, ir nonākts pie secinājuma, ka nepieciešams izstrādāt koncepciju Rīgas domes auto novietņu tālākajai politikai un attīstības virzieniem. Un kā viena no šīs koncepcijas sadaļām ir „Stāvparku sistēmas attīstības plāns”. „Stāvparku sistēmas sadaļas attīstības plāna” izstrādes mērķis ir noskaidrot un aprakstīt, kā ieviest videi draudzīgu, drošu, ērtu un izdevīgu stāvparku sistēmu, kas nodrošinās Rīgas un Rīgas aglomerācijas iedzīvotāju mobilitātes vajadzības un samazinās vieglā autotransporta satiksmes intensitāti teritorijās ar pārsniegtu gaisa piesārņojuma līmeni un teritorijās, kur sasniegts ielu caurlaidspējas maksimums.

Esošās situācijas izpētes kopsavilkums

Piesārņojums Rīgas centrā ar kvēpiem (PM₁₀) un slāpekļa oksīdu (NO₂) ir tuvu maksimālam pieļaujamam, dažviet pārsniedzot robežnormatīvus. Rīgas centrā tiltu pievadceļu teritorijās un Pulkveža Brieža ielā tas tuvojas, bet nepārsniedz pieļaujamo normu. Trokšņa līmenis, tāpat kā gaisa piesārņojums pārsniedz pieļaujamos robežnormatīvus. Rīgas maģistrālo ielu un to tuvumā tie tiek pārsniegti par 0-5dB un 5-10dB.

Intensīvā autotransporta satiksme Rīgas aglomerācijā, it īpaši Rīgas centrā veido pārmērīgu trokšņu un gaisa piesārņojumu, kur to samazināšanas pasākumi kā publiskais transports, veloceļi, maksas autostāvvietas un ST joslas sasauca ar stāvparku koncepciju un ir iespēja mazināt negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi.

Avots: Rīgas domes autonomvietņu politikas un attīstības koncepcijas izstrāde. Stāvparku sistēmas sadaļas attīstības plāns. Gala ziņojums. SIA “E.Daniševska birojs”, 2014

Viens no iemesliem Rīgas pilsētā veikt stāvparku ieviešanas izpēti ir Rīgas ilgtermiņīgās stratēģijas līdz 2030. definētais transporta politikas mērķis: **stāvvietu skaita samazinājums pilsētas centra publiskajā ārtelpā**. Lai to realizētu tiek piedāvāts stāvparku ieviešanas plāns, ar stāvparku saprotot **publiski pieejamu transportlīdzekļu novietni, kurā autovadītājs atstāj savu transportlīdzekli un tālāku mērķu sasniegšanai izmanto sabiedriskā transporta pakalpojumus vai velosatiksmi**.

Pētījumā iztirzāti priekšlikumi 45 plānotie stāvparku izvietojumam Rīgas pilsētā, kā arī izstrādāti priekšlikumi maksas stāvvietu ielās zonējuma detalizācijai

Secinājumi

RVC publiskās ārtelpas attīstība stāvparku kontekstā detalizētāk netiek iztirzāta, tomēr tiek uzsvērtā stāvparku nepieciešamā saikne ar lielākajiem sabiedriskā un privātā transporta mezgliem, pieturvietām. Šāda pieeja ir svarīga, lai stāvparku sistēma būtu efektīvi integrējama pilsētvides mobilitātes struktūrā.

Ņemot vērā, ka ilgtermiņā veiksmīgi ieviešot stāvparkus, būtu iespējams mazināt privātā, motorizētā transporta klātbūtni RVC AZ, šis projekts ir uzskatāms par PĀ attīstībai saistošu. Stāvparku izvietojums ņemams vērā tālākajā darbā pie PA Tematiskā plānojuma izstrāde, t.sk. fiksējams, grafiskās daļas fona informācijā

3.3. Pētījumi apstādījumu jomā

3.3.1. Dabas pamatnes izpēte un precizēšana Rīgas vēsturiskajā centrā (2013)

SIA “Top Vide”, 2003

2003.gadā izstrādāts pētījums, kurā:

- Analizēti projekti, kuros risināti apstādījumu un dabas pamatnes jautājumi Rīgas pilsētā;
- veikts pārskats par apstādījumu nozīmi pilsētā un plānošanas konceptuālajiem risinājumiem;
- apskatīti apstādījumu plānošanas piemēri Eiropā un tādās pasaules pilsētās:
  - Stokholma,
  - Budapešta,
  - Glāzgova,
  - Hanovera,
  - Roterdama,
  - Parīze,
  - Japānas pilsētu piemēri,
  - Bostona.
- pētīta apstādījumu loma pilsētas mikroklimata veidošanā un atmosfēras gaisa attīrīšanā Rīgā,
- veikts apstādījumu kultūrvēsturiskais vērtējums, apstādījumu vērtējums un izstrādāti ieteikumi to pilnveidošanai.

Pētījuma pirmā posma izstrādāšanas laikā veikta Rīgas vēsturiskā centra (RVC) apstādījumu inventarizācija. Apsēkti visi parki, dārzi, skvēri, ielu apstādījumi un 1170 pagalmi. Apstādījumu inventarizācijas rezultāti ievietoti datu bāzē, kas ir piesaistīta pilsētas digitālajam kartogrāfiskajam pamatam.

Informācija un vērtējums par visiem RVC parkiem, dārziem, skvēriem, laukumiem un ielu apstādījumiem, izmantojot ASV vēsturisko vietu nacionālā reģistra shēmu, apkopoti 55 pasēs. Katra objekta jeb teritorijas pase ietver šādu informāciju: adrese, platība, īpašums, vērtības tapšanas autori, gadi, ēkas un citi objekti, vēsturiskā nozīme un raksturojums, kultūrvēsturiskā vērtība, dendroloģiskā un ekoloģiskā vērtība, perspektīvās funkcijas, attīstības lietderības apsvērumi, pašreizējais un perspektīvais vērtējums.

Pētījuma otrajā posmā izstrādāti priekšlikumi :

- apstādījumu un apzaļumojuma kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai, attīstībai un pilnveidošanai;
- gaisa piesārņojuma un trokšņa līmeņa samazināšanai, izmantojot apstādījumus un apzaļumojumu;
- apstādījumu teritoriju un tām pieguļošo kompensācijas zemju saglabāšanai pašvaldības īpašumā.

Kā arī doti risinājumi dabas un apstādījumu struktūras pilnveidošanai, tai skaitā arī ielu un pagalmu plānotajam apzaļumojumam

Secinājumi

No Pētījumā apkopotajām 55 apstādījumu teritoriju pasēm ar šodienas izpētes teritorijām sakrīt 27 objekti (no 60 apsekojamajiem). Veicot publiskās ārtelpas inventarizāciju un sastādot teritoriju pases ar pamatinformāciju par publiskās ārtelpas objektiem, tās sastādāmas, ietverot līdzīgu informāciju kā Pētījumā. Pasēs apkopotā tāda pamatinformācija kā dati par objektu tapšanas autoriem, gadiem, ēkām un citiem objektiem teritorijā, dendroloģiskā un ekoloģiskā vērtība – pamatā ir nemainīga, ja laika gaitā izmainās objektu vai dendroloģisko vērtību skaitliskais sastāvs, kultūrvēsturiskā vērtība – jaunajā inventarizācijā tas tiek konstatēts.

Pētījumā minēts, ka Rīgas apstādījumu sistēmu veido šādi apstādījumu veidi:

- parki;
- skvēri;
- laukumi;

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”

- ielu apstādījumi (kokaugu rindas un joslas, bulvāri, alejas, zāliena joslas);
- priekšdārzi;
- pagalmu apstādījumi (priekšpagalmu apstādījumi, iekškvartālu apstādījumi, iekšpagalmu apstādījumi);
- publisko un privāto būvju apstādījumi;
- apzaļumotas autostāvvietas.
- Runājot turpmāk par apstādījumu veidiem Rīgas pilsētā, priekšlikums tos sagrupēt šādi:
- parki;
- skvēri un laukumi (esošie, rekonstruējamie, no jauna ierīkojamie);
- ielu apstādījumi (kokaugu rindas un joslas, bulvāri, alejas, zāliena un dekoratīvo stādījumu joslas, „zaļās ielu malas”,
- pagalmu apstādījumi (priekšdārzi, iekšpagalmi, iekškvartāla stādījumi, iekškvartāla gājēju ceļi, pagalmu stāvvietas – ar segumu un apzaļumotās);
- publisko un privāto būvju apstādījumi.

Tā kā Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona ir veidojusies un attīstījusies dažādos vēsturiskajos laika posmos, dažādām apbūves teritorijām ir atšķirīgi raksturi un vizuāli baudāmās vērtības, turpmāk analizējot publiskās ārtelpas un jo īpaši apstādījumu sistēmas elementus, izdalīt šādas zonas, kas veidojas balstoties uz pilsētībūvnieciskās struktūras analīzi:

- Daugava un krastmala
- Vecrīga
- Bulvāru loks
- Klusais centrs - jūgendstila ēku zona (Valdemāra iela, Hanzas iela, Eksporta iela, Elizabetes iela, Kalpaka bulvāris).
- Ārrīgas loks (teritorijas starp Elizabetes, Hanzas, Stabu un Marijas ielām
- Tallinas – Stabu ielu loks
- Marijas, Čaka, Tallinas un Avotu ielas zona
- Dzelzceļa josla – Puškina iela.

Strādājot pie RVC un tās AZ tematiskā plānojuma, izdalot apstādījumu veidus būtu nepieciešams precizēt definīcijas, piemēram: *„Skvērs - pēc projekta veidotie publiskie apstādījumi pilsētas telpiskās struktūras dažādošanai un iedzīvotāju nodrošināšanai ar īslaicīgām atpūtas vietām”*

3.3.2. Rīgas vēsturiskā centra publiskās telpas inventarizācija un analīze (2003)

SIA “Sestais stils”, 2003.

Publiskās ārtelpas inventarizācijā laukumu, skvēru, parku analīze veikta, savstarpēji salīdzinot dažādus publiskās ārtelpas elementus un izanalizējot dabas pamatnes pētījuma rezultātus.

Laukumu salīdzināšanai ir izmantoti sekojoši kritēriji:

- laukumi, kam iet garām;
- laukumi, ko šķērso, lai nokļūtu citā galamērķī;
- laukumi, uz ko iet, ir ceļa galamērķis.
- kopējā platība;
- gājējiem domātā platība;
- gājēju platības procentuālā attiecība pret laukuma kopējo platību.
- kopējais soliņu sēdvietu skaits;
- kopējais pieejamo āra kafejnīcu sēdvietu skaits;
- sekundārā sēdēšanas iespēja (atbalsta mūrīši, pakāpieni un tml.).

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”

- vidējais stacionāro aktivitāšu skaits – vidējais cilvēku skaits, kas vienlaicīgi uzturas laukumā, (pētījums veikts vasaras siltā, saulaina laikā, darba dienā no 12.00 – 16.00).
- izmantojamības rādītājs – vidējais cilvēku skaits, kas vienlaicīgi atrodas laukuma 100 m², ieskaitot tos, kas iet laukumam cauri.

Parku salīdzināšanai izmantoti sekojoši kritēriji:

- kopējā platība;
- gājējiem domātā platība;
- gājēju platības procentuālā attiecība pret parka kopējo platību.
- kopējais soliņu sēdvietu skaits;
- kopējais pieejamo āra kafejnīcu sēdvietu skaits;
- sekundārā sēdēšanas iespēja (atbalsta mūrīši, pakāpieni un tml.).
- vidējais stacionāro aktivitāšu skaits – vidējais cilvēku skaits, kas vienlaicīgi uzturas parkā, (pētījums veikts vasaras siltā, saulainā laikā, darba dienā no 12.00 – 16.00).

Dažiem publiskās ārtelpas elementiem apraksta veidā atspoguļota veiktā plānojuma struktūras analīze -Akadēmijas laukums, Alberta laukums, Basteja laukums, Doma laukums, Herdera laukums, Jēkaba laukums, Jaunās Ģertrūdes baznīcas laukums, Līvu laukums, Pēterbaznīcas laukums, Rātslaukums, Strēlnieku laukums, Pils laukums, Vašingtona laukums, Vecpilsētas laukums, Analizēto parku, skvēru un laukumu inventarizācijas dati un gājēju plūsmas attēlotas kartogrāfiski kartoshēmās. Kartoshēmas dod priekšstatu par analizēto parku, skvēru un laukumu fizisko stāvokli un pieejamajām aktivitātēm pētījuma veikšanas laikā. Inventarizācijas laikā apsektas arī vairākas ielas - Dzirnavu iela, Brīvības iela, Tērbatas iela Kr. Barona iela, A. Čaka-Marijas iela – tās aprakstītas, un sagatavots kartogrāfiskais materiāls.

Secinājumi

Varam izmantot veiktās publiskās ārtelpas inventarizācijas datu un kartogrāfiskos materiālus kā vēsturiskas liecības par situāciju 2003.gadā. Ar laika atstarpi iespējams izvērtēt kā ir mainījusies situācija.

Lai šobrīd veikamo inventarizāciju un 2003.gadā veikto inventarizāciju būtu iespējams salīdzināt un izvērtēt 10 gados notikušās izmaiņas, apsekojot parkus, skvērus un laukumus, jāizvēlas tie paši kritēriji, kādi bijuši pārskatā izskatītajā pētījumā:

- kopējā platība;
- gājējiem domātā platība;
- gājēju platības procentuālā attiecība pret parka kopējo platību.
- kopējais soliņu sēdvietu skaits;
- kopējais pieejamo āra kafejnīcu sēdvietu skaits;
- sekundārā sēdēšanas iespēja (atbalsta mūrīši, pakāpieni un tml.).
- vidējais stacionāro aktivitāšu skaits – vidējais cilvēku skaits, kas vienlaicīgi uzturas
- izmantojamības rādītājs – vidējais cilvēku skaits, kas vienlaicīgi atrodas laukuma 100 m², ieskaitot tos, kas iet laukumam cauri.

3.3.3. Ielu, laukumu, pagalmu segumu analīze (2003)

Rīgas vēsturiskajā centrā. SIA “Mantojums”, 2003

Veikta Rīgas vēsturiskā centra ielu, pagalmu un laukumu apsekošana un dots novērtējums stāvoklim līdz 2003. gada februārim, kas ir viena no pilsētvides sastāvdaļām. Apsekojumā dots vispārējs ieskats par veiktajām iestrādēm un mūsdienu ielu būvniecības tendencēm Rīgā, kā arī par likumdošanas normatīvajiem aktiem un citiem dokumentiem, uz kuru bāzes balstīta kultūras pieminekļu aizsardzība un saglabāšana.

Tāpat arī pētījumā veikts ieskaits Rīgas ielu segumu attīstībā un veikta ielu klasifikācija Rīgas vēsturiskajā centrā pēc ielu nozīmes, pēc ielu seguma veidiem, pēc ielu šķērsprofilu tipiem.

Novērtēts Rīgas centra pilsētvides esošais stāvoklis – ielu segumi, laukumi, pagalmu segumi. Veikts novērtējums vēsturiski autentisko ielu segumu saglabātības pakāpei un ielu būvniecības un rekonstrukcijas praksēm mūsdienās Rīgas pilsētā.

Pētījuma galvenie rezultāti:

- apzināta reālā situācija ar autentisko ielu segumu saglabātības stāvokli RVC teritorijā;
- veikta Rīgas bruģēto un arī asfaltēto ielu klasifikācija no ielu izbūves viedokļa;
- radīta informācijas bāze nosacījumu sagatavošanai ielu un pagalmu segumu rekonstrukcijas pilnvērtīgākai veikšanai RVC teritorijā;
- apzināta seno akmens segumu pastāvošā daudzveidība, parādīti galvenie principi un iespējamie varianti to izmantošanai arī labiekārtojot teritorijas mūsdienās. Ir iespēja novērtēt vecos akmens segumus kā estētisku kategoriju pilsētas vēsturiskajā vidē.

Secinājumi

Pētījums kā lielisks izziņas materiāls esošās situācijas izprašanai un izvērtēšanai, kuras teritorijas, kas tieši attiecas uz ceļu un laukumu iesegumiem – ir vēsturiski nozīmīgas un ar ko tieši ievērojamas. Bagātīgais ilustratīvais materiāls kā vizuāla vēsturiska liecība un iespēja veikt salīdzināšanu ar šodienas situāciju Rīgas publiskajā ārtelpā.

3.3.4. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma sistēmas vadlīnijas (2009)

SIA “DEA Baltika”, 2009

Izvērtēšanas sistēmas vadlīniju sadaļā „Rādītāji” ir visu Plānā ietverto politiku uzskaitījums un priekšlikumi rādītājiem, ar kuru palīdzību vērtēt šo politiku īstenošanu. Politiku uzskaitījums ir strukturēts pēc Plāna tematiskajām sadaļām. Ar publisko ārtelpu saistītās tēmas un politikas apkopotas sadaļās Publiskā ārtelpa un Dzīves vide. Pēc iespējas tiek ieteikti gan kvantitatīvie, gan kvalitatīvie rādītāji. Kvantitatīvie rādītāji, pavisam 28 datu kopas, ir apkopoti šo Vadlīniju pielikumā „Kvantitatīvie rādītāji”, bet kvalitatīvie rādītāji – pavisam 14 ieteicamās vērtējumu tēmas, kā arī papildus jautājumi iekļaušanai aptaujā par Rīgas iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldību – pielikumā „Kvalitatīvie vērtējumi”.

Izvērtēšanas sistēmā tiek apskatītas desmit dažādas jomas un to ietvaros tiek izvērtētas kopumā simts politikas.

Publiskās ārtelpas kvantitatīvo vērtējumu kritēriji ir uzrādīti apkopotajā tabulā, un vērtēšanas lielums ir reducēts uz investīciju lielumu vai publiskās ārtelpas elementu skaita izmaiņām. Piemēram, gājēju ielu un veloceļu izmaiņas laikā paredzēts fiksēt tikai kā kopgaruma pieaugumu.

Savukārt kvalitatīvi Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma politiku īstenošanu iesaka vērtēt reizi četros gados, lūdzot ekspertu viedokli izteikt *RVC un AZ publiskās telpas kvalitatīvajā novērtējumā* vai veicot iedzīvotāju tematiskās aptaujas. Tēmas, kas apskatāmas vērtējumā:

- Gājēju satiksmes tīkla izveide,
- Laukumi,
- Parki un skvēri,
- Ēku apstādījumi,

- Ielu un laukumu apstādījumi,
- Priekšdārzi un priekšpagalmu apstādījumi,
- Publiskās tualetes,
- Kā vērtē publiskās ārtelpas elementu ieviešanu.

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”

KVANTITATĪVO RĀDĪTĀJU TABULA.											
Nr.	Rādītājs	Avots	Pārskata sniegšanas periods	Esošā vērtība	Sagaidāmā vērtība / tendence	Pārskata periods (gads)				Tendence/- s	RD struktūrvienība /informāciju
						1	2	3	4		
	<i>Rādītājs, kas izriet no attiecīgās sadaļas</i>	<i>Kur meklējama informācija?</i>	<i>Par kādu periodu tiek sniegta informācija?</i>	<i>Kvantitatīvā vai kvalitatīvā vērtība uz plāna sagatavošanas brīdi</i>	<i>Sagaidāmā vērtība uz plāna ieviešanas brīdi</i>					<i>Kādas tendences vērojamas pārskata periodā?</i>	<i>Kas nodrošina?</i>
8.	Ielas										
	gājēju ielu kopgarums, km	RD SD	4 gadi	3,7	↑						RD SD
	CSN skaits	RD SD	2 gadi	X	↓						RD SD
	t.sk. ar gājējiem veloceliņu un ielu garums, km	RD SD	2 gadi	X	↓						RD SD
9.	Laukumi										
	pašvaldības investīcijas laukumu attīstībā un uzturēšanā, Ls	RD budžets (projektu vadības sistēmā)	1 gads	X							
10.	Parki un skvēri										
	pašvaldības investīcijas parku, skvēru attīstībā un uzturēšanā, Ls	RD budžets (projektu vadības sistēmā)	1 gads	X							RD PAD
	rekonstruēto un pilnveidoto parku un skvēru skaits	RD VD	1 gads	X							RD VD
	tai skaitā pēc sertificētu arhitektu izstrādātiem projektiem	RD VD	1 gads	X							RD VD
11.	Ielu un laukumu apstādījumi										
	zālieni (t.sk. kanāla nogāzes), m ²	Rīgas dārzi un parki	1 gads	163 186	=						Rīgas dārzi un parki
	apstādījumu platība Vecrīgas teritorijā, m ²	Rīgas dārzi un parki	1 gads	44 137	=						Rīgas dārzi un parki
	atjaunotie apstādījumi, m ²	RD VD	1 gads	X							RD VD
	ielas vai ielu posmi, kuros veikta stādījumu atjaunošana, m	RD VD+ SD+Rīgas ūdens	1 gads	X							RD VD+ SD+Rīgas ūdens
12.	Krastmalas										
	publiski pieejamo krastmalu kopgarums, m	RD PAD	1 gads	X	↑						RD PAD
	apzaļumoto krastmalu garums, m	Rīgas dārzi un parki	1 gads	X	↑						Rīgas dārzi un parki
	sezonas apbūves (kuģu, laivu piestātnes, kafejnīcas), vienības	Būvvaldes dati	1 gads	X	↑						Būvvaldes dati
13.	Tēlniecības objekti										
	no jauna izvietoti	Būvvalde	4 gadi	X	↑						Būvvalde
14.	Publiskās tualetes										
	skaits	Būvvalde	2 gadi		↑						Būvvalde

Secinājumi

SIA "DEA Baltija" izstrādātājās vadlīnijās kvantitatīvo rādītāju matrica izveidota tabulas veidā. Rādītāji, kas raksturo publiskās ārtelpas attīstību ir:

- Ielas
- Laukumi
- Parki un skvēri
- Ielu un laukumu apstādījumi
- Krastmalas
- Tēlniecības objekti
- Publiskās tualetes

Novērtēšanas sistēmas izvēlētie kvantitatīvie rādītāji ir ņemami par pamatu arī turpmākai publiskās ārtelpas monitorēšanai, izvērtējot to papildināšanas iespējams, piemēram, ar periodisku PA lietošanas intensitātes analīze rezultātiem

Informācijas avotu sadalījums par dažādām institūcijām apliecina pašreizējo PA pārvaldības sistēma sadrumstaolītību. Situācija uzlabošanai nākotnē būtu izvērtējamas vienotākas pārvaldības sistēmas izveides iespējas, prioritāri nodrošinot vienotu informācijas sistēmas izveidi PA apsaimniekošanas vajadzībām.

Vadlīnijās ieteikts RVC un AZ publiskās telpas kvalitatīvo un kvantitatīvo vērtējumu veikt reizi 4 gados, izveidojot neatkarīgu ekspertu komisiju, kas sniegtu pamatotu vērtējumu par publiskās ārtelpas attīstībā notikušajām izmaiņām. Ieteikumos par kvalitātes izvērtēšanu minēts, ka izlases kārtībā reizi četros gados izvērtēt kādu no objektiem. Ieteicams vērtēšanu veikt biežāk, nodrošinot iespējas analizēt ikgadēja finansējuma ieguldījuma Ņemot vērā, ka lielāka mēroga sabiedriskie objekti – parki, skvēri un citi lieli publiskās ārtelpas objekti 4 gadu periodā no jauna skaitliski maz, būtu ieteicams pārskata periodā kvalitatīvo vērtējumu veikt visiem no jauna ierīkotajiem vai rekonstruētajiem objektiem.

3.3.5. Ēku pirmo stāvu izmantošanas un fasāžu raksturojuma izpēte Rīgas centra daļā. (2013)

SIA "Latvijas fakti", 2013.

Izpētē apsekota teritorija Rīgas centra daļā apkopota informācija par ēku pirmo stāvu izmantošanu un raksturotas fasādes. Iegūtā informācija attēlota kartogrāfiski uzskatāmi attēlo ielu frontes līnijas, kurām ir publikas un apmeklētāju pievilksnās spēks kā arī kuras publiskās ārtelpas teritorijas vairāk tiek izmantotas. No šīs izpētes datiem nojaušama arī labiekārtojuma elementu vajadzības konkrētās teritorijās.

Secinājumi

Ēku pirmo stāvu izmantojuma veidi un pieejamība papildus var piesaistīt pilsētas publiskās ārtelpas apmeklētājus, kā arī radīt papildus slodzi kādai konkrētai ārtelpas daļai. Paredzot gājēju plūsmas un kustību virzienus, kartējot 1.stāva izmantošanas un pieejamību iespējams uzskatāmi atspoguļot vietas, uz kurām tiekots apmeklētāji. Iespējams, ka šādas kartoshēmas varētu uzskatāmi parādīt, kādi ārtelpas labiekārtojuma elementi būtu nepieciešami.

3.3.6. Ielu tirdzniecības vietu izvietojums (2013)

Dati par 326 ielu tirdzniecības vietu (kafejnīcu) izvietojumu Rīgas vēsturiskajā centrā, apkopoti tabulā, kurā minēta tirdzniecības vietas adrese, un paredzētais sēdvietu skaits. Datu apkopojumu iespējams attēlot arī kartogrāfiski – uzliekot uz kartēm ielu posmus, kur izvietojas kafejnīcu terases.

Secinājumi

Apkopotie dati dod ieskatu, cik liels apmeklētāju skaits ir bijis plānots ielu tirdzniecības vietās un apsekojot dabā, zinot plānoto sēdvietu skaitu, iespējams secināt, kāds ir paredzētās publiski pieejamās telpas piepildījums. Paredzētās ielu tirdzniecības vietas, uzliekot uz vienota kartogrāfiskā materiāla kopā ar publiskās ārtelpas elementiem, iespējams vizualizēt ielu tirdzniecības un publiskās ārtelpas apmeklētāju pulcēšanās vietas. No kartoshēmām iespējams nolasīt vai neveidojas konfliktsituācijas starp PĀ apmeklētājiem, tranzīta gājējiem un ielu tirdzniecības vietu apmeklētājiem.

Sastādot publiskās ārtelpas inventarizācijas pamatdatu pases, uzrādīt 2014.gada ielu tirdzniecības vietu izvietojuma skaitu publiskās ārtelpas objektos vai to tiešā tuvumā. Sēdvietu skaits atspoguļo iespējamo apmeklētāju skaitu. Savukārt objektos, kuri tiks apsekoti un kur tiks veikta publiskās ārtelpas izmantošanas analīze - uzrādīs reālo ārtelpas piepildījumu.

3.4. Pētījumi sabiedrības viedokļa izzināšanai

3.4.1. Iedzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013)

SIA "Aptauju Centrs", SIA "Projektu un kvalitātes vadība", 2013

2013. gada SIA "Aptauju Centrs" un SIA "Projektu un kvalitātes vadība" veiktais pētījums "**Iedzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs**" ietver sevī 56 Rīgas apkaimju iedzīvotāju aptauju un rezultātu analīzi par dažādiem ar apkaimes attīstību saistītiem jautājumiem. Dotā pētījuma vajadzībām izmantojami dati par sekojošiem jautājumiem:

- Apkaimes "vizītkarte" (vieta / objekts, kas vislabāk raksturo apkaimi).
- Kas patīk / nepatīk apkaimē.
- Apkaimes centrs (esošais / vēlamais).
- Transporta izmantošana (t.sk. velo).
- Sabiedriskā transporta tīkls, sasniedzamība, grafiks.
- Automašīna (ir / nav, autostāvietas).
- Objektu novērtējums apkaimē (veloceliņi, autostāvvietas, parki, skvēri, citas dabas teritorijas, iekšpagalmu labiekārtojums, vietējas nozīmes veikali, lieli iepirkšanās centri, atpūtas un izklaides centrs (kino, klubi, atrakcijas, restorāni u.c.), kultūras centrs (teātra izrādēm, koncertiem, pašdarbnieku kolektīvu aktivitātēm), biroji, ražotnes, dzīvojamo ēku ārējais izskats, dzīvojamo ēku funkcionalitāte (piem.: stiklotas lodžijas, mūsdienīgs lifts, pandusi (slīps laukums iebraukšanai vai izbraukšanai ratiem, ratiņkrēsliem u.c.), saimniecības telpa, atkritumu konteineri u.tml.), dzīvojamo ēku energoefektivitāte (piem., alternatīvā energoresursu izmantošana, siltināšana u.tml.), sporta un rotaļu laukumi, veselības centrs, sociālās aprūpes objekti (pansionāti, dienas centri, krīzes centri, patversmes u.tml.), izglītības iestādes (skolas, pirmsskolas), interešu izglītības centri (visām paudzēm) – mūzikas, mākslas un sporta skolas, kultūras centri – to piedāvātās bērnu un pieaugušo izglītības iespējas, dažādi pulciņi, iznomājami ģimenes mazdārziņi.

- Vēlamais jaunās apbūves veids (mazstāvu apbūve (ne augstāka par 3 stāviem), t.sk. savrupmājas un dvīņu mājas; daudzstāvu apbūve (4 un vairāk stāvu); augstceltnes (12 un vairāk stāvu); jaunu apbūvi nevajag).

Izmantojami dati par 12 apkaimēm, kuras nosacīti veido Rīgas centrālo daļu – Centrs, Vecrīga, Maskavas forštate, Avoti, Brasa, Grīziņkalns, Skanste, Pētersala-Andrejsala, Ķīpsala, Āgenskalns, Torņkalns un Salas.

3.4.2. Pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību” (2013)

SIA “Latvijas Fakti”, 2013

Kvantitatīvais pētījums "**Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību**", kuru 2013. gada jūlijā – augustā veica SIA "Latvijas Fakti", fokusējas uz Rīgas iedzīvotāju apmierinātības mērījumiem ar dažādiem Rīgas pašvaldības darba aspektiem. Pētījumā secināts, ka pētījuma rezultāti liecina par pozitīvām pārmaiņām iedzīvotāju attieksmē pret Rīgas pašvaldības darbu, Rīgā notiekošo un pilsētas attīstību. Salīdzinot 2013. gada un 2012. gada pētījumu rezultātus, uzlabojušies ir 6 no 11 indikatoriem, 3 ir palikuši nemainīgi, bet nedaudz pasliktinājušies – 2 indikatoru. Kopumā rezultātu izmaiņas ir nelielas, indikatoru hierarhija nav būtiski mainījusies. Būtiski ir norādīt, ka visu indikatoru vērtība skalā no 1 līdz 4 (kur „1” nozīmē „ļoti apmierināts”, bet „4” – „ļoti neapmierināts”) ir zemāka par 2,5 punktiem, kas uzskatāms par pozitīvu vērtējumu. Pozitīvāk vērtētie indikatoru:

- Radoša un eiropeiska pilsēta ar augstvērtīgu kultūras dzīvi (vērtējums - 1,58 punkti);
- Ģimeniska, veselīga un aktīva sabiedrība (1,90);
- Zaļa pilsēta ar labu vides kvalitāti (2,01);
- Izglītota un prasmīga sabiedrība (2,04);
- Ērti un ātri sasniedzama pilsēta (2,18)

PIELIKUMI

1.1. pielikums. Normatīvo aktu apkopojums

1.1.1. Publiskās ārtelpas jēdziens un klasifikācija

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības				
Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums					
1.pants. Likumā ir lietoti šādi termini:	publiskā ārtelpa — ielas, bulvāri, laukumi, parki, skvēri, krastmalas, kvartālu telpa, pagalmi, kas bez ierobežojumiem pieejami sabiedrībai neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas;				
Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"					
2.21.	publiskā ārtelpa – sabiedrībai pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ielas, bulvāri, laukumi, parki, dārzi, skvēri, pagalmi, krastmalas, pasāžas, promenādes un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai neatkarīgi no to īpašuma piederības;				
<i>3.pielikums „Teritorijas izmantošanas veidu klasifikators”</i>	Grupas kods	Teritorijas izmantošanas veida grupas nosaukums	Veida kods	Teritorijas izmantošanas veida nosaukums	Teritorijas izmantošanas veida apraksts
	24	Publiskā ārtelpa	24001	Labiekārtota publiskā ārtelpa	Labiekārtoti parki (piemēram, atrakciju un atpūtas parki), zooloģiskie un botāniskie dārzi, mežaparki, kapsētas, dzīvnieku kapsētas, pludmales laukumi, publiski pieejami pagalmi, ietverot apstādījumus un labiekārtojuma infrastruktūru (tai skaitā nedzīvojamās ēkas un būves) atpūtas, veselības un fizisko aktivitāšu nolūkam un citu publiskās ārtelpas funkciju nodrošināšanai
			24002	Publiskā ārtelpa (bez labiekārtojuma)	Dabas teritorijas bez apbūves un labiekārtojuma infrastruktūras, piemēram, dabiskas palieņu pļavas, pludmales, ūdensmalas
			24003	Ūdens telpas publiskā izmantošana	Ūdens akvatorijas izmantošana publiskiem pasākumiem, pakalpojumiem, atpūtai, sportam un to nodrošināšanai nepieciešamā infrastruktūra, tai skaitā peldbūves vai uz pāļiem stiprinātas būves

1.1.2. Sabiedrības tiesības uz publisko ārtelpu

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Latvijas Republikas Satversme		
VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības	105. Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.	Pamatlikums nesatur normas attiecībā uz cilvēka pamattiesībām uz visiem pieejamu telpu. 105. un 106. pantā ir netiešas norādes uz sabiedrības tiesībām teritoriju izmantošanā. Uz šajos pantos minēto konstitucionālo tiesību neievērošanu parasti atsaucas prasītāji Satversmes tiesā, apstrīdot teritorijas plānojumus un lokālplānojumus.
	115. Valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.	
Civillikums. TREŠĀ DAĻA. Lietu tiesības		
3. Ūdeņu lietošanas tiesības aprobežojumi	1102. Pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā (I pielik.) uzskaitītie ezeri un upes. Visi pārējie ūdeņi ir privāti. 1104. Publiskie ūdeņi ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai. ... 1110. Publiskās upēs katram brīvi atļauta ūdens ikdienišķa lietošana, ciktāl ar to nekaitē sabiedrībai un neaizskar zemes īpašnieka tiesības.	Vienīgā teritoriju kategorija, kura Civillikumā noteikta kā publiska ārtelpa, ir publiskie ūdeņi (Rīgas centrālajā daļā – Daugava).
Zvejniecības likums		
1. pants. Likumā lietotie termini	6) tauvas josla — sauszemes josla gar ūdeņu krastu, kas paredzēta ar zveju vai kuģošanu saistītām darbībām un kājāmgājējiem;	Viens no nedaudzajiem likumiem, kas nosaka visas sabiedrības, tiesības uzturēties privātā zemes īpašumā. Atsevišķas prasības ir arī Aizsargjoslu likumā, bet tās neattiecas uz Rīgas centrālo daļu.
9. pants. Tauvas josla	(6) Tauvas joslas bezmaksas lietošana bez iepriekšējas saskaņošanas ar zemes īpašnieku ir paredzēta: 1) kājāmgājējiem; 2) zivju resursu un ūdeņu uzraudzībai un izpētei;	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>3) robežapsardzībai;</p> <p>4) vides aizsardzības, ugunsdrošības un glābšanas pasākumu veikšanai.</p> <p>(7) Pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku tauvas joslā ir atļauta:</p> <p>1) laivu un kuģu piestāšana (izņemot zvejas uzraudzības dienesta laivas un kuģus, ja tie izmantoti, pildot dienesta pienākumus), to izkraušana un pagaidu uzglabāšana;</p> <p>2) laivu un kuģu pārziemošana, būve un remonts;</p> <p>3) zvejnieku apmetņu ierīkošana, atpūta, zvejas rīku žāvēšana un citas ar zveju saistītas darbības;</p> <p>4) ūdenstūristu apmetņu ierīkošana.</p>	
Likums “Par autoceļiem”		
6. pants. Maksa par autoceļu lietošanu	(1) Valsts autoceļi un pašvaldību autoceļi un ielas lietojamas bez maksas, ja likumā nav noteikts citādi.	Netieši nosaka prasības, kas nodrošina brīvu transporta infrastruktūras lietošanu.
Teritorijas attīstības plānošanas likums		
1.pants. Likumā lietotie termini	<p>4) publiskā infrastruktūra — tautsaimniecības teritoriālās struktūras sastāvdaļa, ko veido tehniskā (transporta, sakaru, enerģētikas, ūdensapgādes un vides objekti) un sociālā (izglītības, zinātnes, veselības un sociālās aprūpes, valsts pārvaldes, sabiedrisko pakalpojumu, kultūras un rekreācijas objekti) infrastruktūra;</p> <p>8) vietējās pašvaldības teritorijas plānojums — vietējās pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi un kuru izstrādā administratīvajai teritorijai vai tās daļai;</p>	Likums nesatur tiešas norādes attiecībā uz plānojumos nodrošināmām sabiedrības tiesībām uz publisko ārtelpu. Tā tieši nav atspoguļota arī jēdzienos; netiešā veidā var secināt, ka publiskā ārtelpa ir viena no publiskās infrastruktūras sastāvdaļām.
2.pants. Likuma mērķis	Šā likuma mērķis ir panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.	
Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”		
1. Noteikumi nosaka:	1.1. vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
2. Prasības visu teritoriju plānošanai un izmantošanai	7. Plānojot jaunu apbūvi teritorijās, kurās nav izbūvēta vai izplānota publiskā infrastruktūra, līdz 20 % plānojamās teritorijas paredz publiskiem mērķiem publiskās ārtelpas, ielu, ceļu, laukumu, kā arī inženiertehniskās apgādes objektu ierīkošanai. Izglītības, veselības un sociālās aprūpes, kultūras iestāžu izvietojumam var paredzēt lielāku teritorijas daļu, ja ir saņemts attiecīgās teritorijas zemes īpašnieka saskaņojums.	Vienīgie noteikumi, kas nosaka prasību (nevis tikai iespēju) paredzēt teritorijas, kas pieejamas visai sabiedrībai. Noteikumos ir skaidrots arī publiskās ārtelpas jēdziens. Ierobežotas īstenošanas iespējas, ņemot vērā citu, tostarp augstākā līmeņa normatīvo aktu nosacījumus. Uz Rīgas centrālo daļu attiecas daļēji – jāņem vērā, ka skatītas vienīgi teritorijas, kur nav izveidota publiskā infrastruktūra.

1.1.3. Pienākumi un tiesības publiskās ārtelpas veidošanā un nodrošināšanā

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Likums “Par pašvaldībām”		
15. pants. Pašvaldībām ir šādas autonomās funkcijas:	<p>2) gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana);</p> <p>3) noteikt kārtību, kādā izmantojami publiskā lietošanā esošie meži un ūdeņi, ja likumos nav noteikts citādi;</p> <p>5) rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.);</p> <p>6) nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu</p>	Vairums pienākumu un tiesību saistībā ar publiskā ārtelpas veidošanu un uzturēšanu ir deleģētas pašvaldībām.

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>dzīvesveidu un sportu;</p> <p>13) saskaņā ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumu noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību;</p> <p>14) nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu;</p>	
<p>17.2 pants. Galvaspilsēta Rīga papildus šā likuma 15.pantā noteiktajām funkcijām pastāvīgi veic šādas valsts un pašvaldības dalītas atbildības galvaspilsētas funkcijas:</p>	<p>3) piedalās valsts un starptautiskas nozīmes vēstures objektu, nacionālās nozīmes kultūrvēsturisko objektu, kā arī kultūras infrastruktūras uzturēšanā un attīstīšanā;</p> <p>4) piedalās valsts nozīmes sakaru sistēmu un transporta infrastruktūras uzturēšanā un attīstīšanā.</p>	<p>Dažas Rīgai noteiktās papildus autonomās funkcijas saistās ar publiskās ārtelpas attīstību. Rīgas vēsturiskajā centrā tās attiecas uz kultūras mantojuma saglabāšanu. Tās varētu saistīt arī ar dzelzceļa stacijas un starptautiskās autoostas ārtelpas attīstību.</p>
Teritorijas attīstības plānošanas likums		
<p>31.pants. Detālplānojuma īstenošanas kārtība</p>	<p>(1) Detālplānojumu īsteno saskaņā ar administratīvo līgumu, kas noslēgts starp vietējo pašvaldību un detālplānojuma izstrādes īstenotāju.</p> <p>(2) Līgumā, ievērojot Administratīvā procesa likuma noteikumus, iekļauj dažādus nosacījumus, termiņus un atcelšanas atrunas, kā arī prasības attiecībā uz objektu būvdarbu</p>	<p>Likums dod iespējas pašvaldībai noteikt pienākumus fiziskām un juridiskām personām, kas ierosinājušas un izstrādājušas detālplānojumus. Līgums var saturēt arī nosacījumus publiskās ārtelpas nodrošināšanā.</p>
Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likums		
<p>1.pants.</p>	<p>Likuma mērķis ir noteikt caurskatāmu, efektīvu un taisnīgu kārtību, kādā nekustamais īpašums atsavināms sabiedrības vajadzībām.</p>	<p>Likums dod iespējas pašvaldībai atsavināt zemi pat piespiedu kārtā, bet tai pat laikā visu līmeņu normatīvie akti, sākot no Satversmes, pietiekami stingri nosaka privātā īpašuma</p>

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
		īpašnieku tiesības. Prakse liecina, ka pašvaldībām parasti ir ierobežotas iespējas realizēt vērienīgus publiskās ārtelpas attīstības pasākumus citu personu īpašumos.
2.pants.	Nekustamo īpašumu atsavina valsts aizsardzības, vides aizsardzības, veselības aizsardzības vai sociālās nodrošināšanas vajadzībām, sabiedrībai nepieciešamu kultūras, izglītības un sporta objektu, inženierbūvju un inženierkomunikāciju būvniecībai vai transporta infrastruktūras attīstībai, kā arī citu sabiedrības vajadzību nodrošināšanai, ja šis mērķis nav sasniedzams ar citiem līdzekļiem.	
5.pants.	Nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama izņēmuma gadījumos vienīgi pret taisnīgu atlīdzību un tikai uz atsevišķa likuma pamata, ievērojot šajā likumā paredzētos nosacījumus.	

1.1.4. Prasības publiskās ārtelpas plānošanai

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Teritorijas attīstības plānošanas likums		
	4) publiskā infrastruktūra — tautsaimniecības teritoriālās struktūras sastāvdaļa, ko veido tehniskā (transporta, sakaru, enerģētikas, ūdensapgādes un vides objekti) un sociālā (izglītības, zinātnes, veselības un sociālās aprūpes, valsts pārvaldes, sabiedrisko pakalpojumu, kultūras un rekreācijas objekti) infrastruktūra;	Var secināt, ka publiskā ārtelpa ir daļa no tehniskās un sociālās infrastruktūras (transporta, rekreācijas objekti). Publiskā ārtelpa nav uzsvērta un fiksēta kā konkrēts, vienots plānošanas objekts.
Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”		
2. Noteikumos lietoti šādi termini	2.4. apstādījumi – iekoptas un mākslīgi apaudzētas dabas teritorijas (piemēram, parki, dārzi, skvēri, alejas, koku rindas, ielu un ceļu stādījumi);	Noteikumi nosaka vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>2.5. ārtelpas elementi – objekti, kas izvietoti ārpus ēkām, paredzēti labiekārtojumam un teritorijas funkciju uzlabošanai (piemēram, skulptūras, strūklakas, apgaismojuma laternas, nožogojumi, rotaļu laukumi, reklāmas un informācijas zīmes);</p> <p>2.8. gājēju iela – ielas posms vai iela, kas prioritāri paredzēta un labiekārtota gājēju satiksmei un kurā ierobežota vai slēgta transporta kustība;</p> <p>2.15. krastmala – teritorija ūdensobjektu krastā un tā tuvumā, kurā nodrošināta publiska piekļuve un publiskas funkcijas;</p> <p>2.16. kvartāls – pilsētas vai ciema teritorija, ko pa perimetru norobežo ielas, zemes vienību robežas, meži, ūdeņi vai, ja nav izveidojusies ielu struktūra, kādi citi dabiski šķēršļi;</p> <p>2.17. laukums – teritorija, ko izmanto sabiedriskiem nolūkiem, tai skaitā publiskiem pasākumiem, un kur var būt ierobežota transporta satiksme;</p> <p>2.21. publiskā ārtelpa – sabiedrībai pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ielas, bulvāri, laukumi, parki, dārzi, skvēri, pagalmi, krastmalas, pasāžas, promenādes un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai neatkarīgi no to īpašuma piederības;</p> <p>2.22. publiskiem mērķiem paredzēta teritorija – teritorija, kas nepieciešama publisko objektu – izglītības, veselības, sociālās aprūpes un kultūras iestāžu – izvietošanai, kā arī publiskās ārtelpas, kas paredzētas, piemēram, ielu, ceļu un laukumu izveidošanai;</p> <p>2.24. transporta infrastruktūra – būvju komplekss, kas ietver visu veidu transportam nepieciešamos objektus un to teritorijas – ielas, ceļus, tuneļus, viaduktus, satiksmes pārvadus, dzelzceļus ar dzelzceļa stacijām, jūras un upju ostas, lidostas, kanālus – kā arī citus to izmantošanai un uzturēšanai nepieciešamos objektus</p>	<p>apbūvei; teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju.</p> <p>Noteikumos definēta publiskā ārtelpa kā vienots jēdziens un ietvertas arī atsevišķu elementu definīcijas. skaidroti arī. Tomēr noteikumu tekstā ir nekoncekvences – iekšējas neatbilstības. Piemēram, noteikumu 3.pielikumā – teritorijas izmantošanas veidu klasifikācijā publiskā ārtelpa noteikta kā konkrēta teritorijas izmantošanas veidu grupa, bet tās jēdziens sašaurināts. Ielas ietvertas tehniskās apbūves un teritorijas izmantošanas grupā.</p>

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>un sastāvdaļas;</p> <p>2.26. vides pieejamība – iespēja jebkuram cilvēkam neatkarīgi no vecuma un fiziskām spējām brīvi un patstāvīgi piekļūt un pārvietoties vidē atbilstoši būves vai telpas funkcijai.</p>	

1.1.5. Plānojumu saturs

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Ministru kabineta 2012.gada 16.oktobra noteikumi Nr.711 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”		
2.3. Teritorijas plānojuma saturs	<p>19. Teritorijas plānojumā ietilpst:</p> <p>19.1. paskaidrojuma raksts;</p> <p>19.2. grafiskā daļa;</p> <p>19.3. teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.</p>	<p>Saturs noteikts ļoti vispārīgi. Konkrētam plānojumam publiskās ārtelpas sadaļas saturu jāizstrādā īpaši, individuāli plānojuma izstrādes darba uzdevuma sastāvā. Jāņem vērā, ka atbilstoši šiem noteikumiem kāsaistošo daļu apstiprina teritorijas funkcionālo zonējumu. Ja nepieciešams citas grafiskās daļas noteikt kā saistošas, jāatrisina šī formālā problēma (piemēram, papildinot TIAN ar grafiskiem pielikumiem).</p>
	<p>23. Grafiskajā daļā attēlo:</p> <p>23.2. teritorijas funkcionālo zonējumu;</p> <p>23.3. esošo un plānoto publisko infrastruktūru;</p> <p>23.5. nacionālo interešu objektus;</p> <p>23.6. apgrūtinātās teritorijas un objektus, kuriem nosaka aizsargjoslas (ja attiecīgās aizsargjoslas iespējams attēlot izvēlētajā kartes mērogā);</p> <p>23.7. ja nepieciešams, citas teritorijas un objektus.</p>	
	<p>26. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietver spēkā esošo lokālplānojumu un detālplānojumu sarakstu un nosaka:</p> <p>26.1. konkrētas prasības teritorijas izmantošanai un apbūves parametriem katrā funkcionālajā zonā;</p> <p>26.2. teritorijas plānojuma īstenošanas kārtību;</p> <p>26.3. citas prasības, aprobežojumus un nosacījumus, ņemot vērā ainavu izvērtējumu, teritorijas īpatnības un specifiku.</p>	
2.4. Lokālplānojuma	27. Lokālplānojumā ietilpst:	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
saturs	27.1. paskaidrojuma raksts; 27.2. grafiskā daļa; 27.3. teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.	
	30. Lokālpārplānojuma grafiskajā daļā: 30.1. detalizē teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonējumu teritorijas plānojuma atļautās izmantošanas ietvaros vai nosaka funkcionālo zonējumu, ievērojot pašvaldības ilgtermiņīgas attīstības stratēģiju un normatīvajos aktos par teritorijas plānošanu, izmantošanu un apbūvi noteiktās prasības; 30.2. precizē teritorijas plānojuma funkcionālā zonējuma robežas, ja tās mēroga noteiktības dēļ teritorijas plānojumā nav noteiktas precīzi; 30.4. nosaka īpašās teritorijas un objektus; 30.5. nosaka un precizē transporta infrastruktūras risinājumus; 30.8. precizē apgrūtinātās teritorijas un objektus, kuriem tiek noteiktas aizsargjoslas, kā arī nosaka ielu sarkanās līnijas.	Lokālpārplānojuma līmenis ir tas, kurā precizē ielu teritorijas, nosakot sarkanās līnijas.
	32. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos precizē vai nosaka teritorijas izmantošanas nosacījumus un apbūves parametrus, kā arī nosaka citas prasības, aprobežojumus un nosacījumus, ņemot vērā ainavu izvērtējumu, teritorijas īpatnības, specifiku un lokālpārplānojuma izstrādes uzdevumus.	
2.5. Detālpārplānojumu saturs	43. Grafiskajā daļā nosaka un attēlo: 43.1. zemes vienības un zemes vienības daļas robežas un to kadastra apzīmējumus, kā arī plānotās zemes vienības robežas, paredzot piekļūšanas iespējas pie katras zemes vienības; 43.2. zemes vienību atļauto izmantošanu, tai skaitā: 43.2.1. plānotās apbūves, satiksmes infrastruktūras un inženierkomunikāciju izvietojumu shēmu; 43.2.2. ielu un ceļu profilu shēmu un sarkanās līnijas; 43.2.3. apgrūtinātās teritorijas un objektus, kuriem nosaka aizsargjoslas; 43.2.4. publiskās ārtelpas teritorijas un piekļuvi tām; 43.3. adresācijas priekšlikumus;	Detālpārplānojuma mērogs un detalizācija tuvojas būvprojektam. Šajā plānošanas līmenī iespējams noteikt prasības privāto zemesgabalu attīstībai, tostarp, detālpārplānojuma īstenošanas kārtībā. Problēma – detālpārplānojumus lielākoties izstrādā vienam īpašumam, sarežģīti izveidot savstarpēji saistītus risinājumus (publiskās telpa sistēma, labiekārtojums, u.tml.).

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	43.4. ja nepieciešams, citu informāciju atbilstoši darba uzdevumam.	
	47. Detālpārplānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumus ietver: 47.1. detalizētus teritorijas izmantošanas nosacījumus un apbūves parametrus; 47.2. vides pieejamības nosacījumus; 47.3. labiekārtojuma nosacījumus; 47.4. prasības inženiertehniskajam nodrošinājumam; 47.5. ja nepieciešams, prasības arhitektoniskiem risinājumiem, ievērojot ainavu izvērtējumu un citas prasības atbilstoši darba uzdevumam.	
Ministru kabineta 2013.gada 30.apriļa noteikumi Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”		
4. Funkcionālā zonējuma noteikšana 4.1. Funkcionālo zonu iedalījums un noteikšana	15. Teritorijas plānojumos, lokālpārplānojumos vai detālpārplānojumos nosaka funkcionālās zonas, lai parādītu un nodalītu dažādu teritoriju atšķirīgās funkcijas un pazīmes, kā arī noteiktu atļautos izmantošanas veidus.	Noteikumos ietverts funkcionālo zonu saraksts un tajās atļautās izmantošanas. Pakārtotās zonas plānojamas noteikumu ietvarā. Visās funkcionālajās zonās kā atļautā izmantošana (galvenā izmantošana vai papildizmantošana) ir noteikta publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma), izņemot Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R), Transporta infrastruktūras teritorijas (TR) un Tehniskās apbūves teritorijas (TA). Savukārt Ūdeņu teritorijā (Ū) atļauta ūdens telpas publiskā izmantošana (58.3.p.).
4.8. Transporta infrastruktūras teritorija (TR)	42. Transporta infrastruktūras teritorija (TR) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu visu veidu transportlīdzekļu un gājēju satiksmei nepieciešamo infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu lidostu un ostu uzņēmumu darbību un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un inženiertehnisko apgādi.	Specifiski publiskajai ārtelpai (publiski izmantojamām teritorijām) noteikta zona
4.10. Dabas un	48. Dabas un apstādījumu teritorija (DA) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu	Specifiski publiskajai ārtelpai (publiski

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
apstādījumu teritorija (DA)	rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides un līdzīgu funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves.	izmantojamām teritorijām) noteikta zona. Noteikumos ietverts arī atļautās apbūves klāsts.
	49. Dabas un apstādījumu teritorijas galvenie izmantošanas veidi ir: 49.1. publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma); 49.2. mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. 50. Dabas un apstādījumu teritorijā var noteikt šādus papildizmantošanas veidus: 50.1. publiskā apbūve un teritorijas izmantošana: 50.1.1. tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve; 50.1.2. kultūras iestāžu apbūve; 50.1.3. sporta būvju apbūve; 50.1.4. tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve; 50.2. dārza māju apbūve.	

1.1.6. Prasības plānojumu risinājumiem publiskās ārtelpas veidošanā

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Ministru kabineta 2013.gada 30.apriļa noteikumi Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”		
2. Prasības visu teritoriju plānošanai un izmantošanai	3. Plānojot teritoriju un veidojot vidi, ievēro līdzvērtīgu iespēju principu, kas paredz iespēju visiem sabiedrības locekļiem pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības dzīvē, nodrošinot līdzvērtīgu pieejamību transporta infrastruktūrai, ārtelpai, mājokļiem, mācību un ārstniecības iestādēm, darba vietām, kultūras, sporta, atpūtas un citiem objektiem, kā arī informācijas, sakaru, elektroniskajiem un citiem pakalpojumiem.	Vispārīgs un princips, labāk iederas likumā. Problemātiski īstenojams jebkurā situācijā.
	4. Vides un publiskās infrastruktūras plānošanā, arhitektūras projektu izstrādē un ieviešanā izmanto universālā dizaina risinājumus, lai nodrošinātu pieejamu vidi ar vienlīdzīgām līdzdarbības iespējām visiem sabiedrības locekļiem.	Viena no nedaudzajām prasībām, kas attiecas uz principiem tehnisko risinājumu izstrādē – publiskās telpas kvalitāti.
	5. Ja pašvaldības teritorijas plānojumā nav noteikts citādi, lai nodrošinātu esošo un plānoto	Rīgas vēsturiskā centra

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>objektu funkcijas, atļauta šāda izmantošana:</p> <p>5.1. esošo ielu un ceļu rekonstrukcija, AIV, AV un AVI kategorijas ceļu un C, D un E kategorijas ielu izbūve;</p> <p>5.2. objektam nepieciešamo transportlīdzekļu stāvvietu izbūve;</p> <p>5.3. apstādījumu izveide un teritorijas labiekārtojums;</p> <p>5.4. inženierkomunikāciju tīklu un objektu izbūve;</p> <p>5.5. erozijas risku ierobežošanas, pretplūdu aizsardzības būvju un meliorācijas sistēmu izbūve.</p>	<p>plānojumā jāvērs uzmanība 5.2. punktam, jo jāpamato nepieciešamie ierobežojumi transportlīdzekļu novietņu nodrošinājumā.</p>
	<p>7. Plānojot jaunu apbūvi teritorijās, kurās nav izbūvēta vai izplānota publiskā infrastruktūra, līdz 20% plānojamās teritorijas paredz publiskiem mērķiem publiskās ārtelpas, ielu, ceļu, laukumu, kā arī inženiertehniskās apgādes objektu ierīkošanai. Izglītības, veselības un sociālās aprūpes, kultūras iestāžu izvietojumam var paredzēt lielāku teritorijas daļu, ja ir saņemts attiecīgās teritorijas zemes īpašnieka saskaņojums.</p>	<p>Jāvērš uzmanība uz noteikto ierobežojumu līdz 20%. Atskatoties noteikumu tapšanas vēsturē, skaidrs, ka norma paredzēta privāto īpašumu plānošanai, turklāt' detālpilnojumā līmenī, bet formulējums uz to nenorāda. Prognozējams, ka plānojuma teritoriju bilancē publiskiem mērķiem vajadzīgo teritoriju īpatsvars pārsniegs 20%.</p>
<p><i>Prasības dažādu teritoriju plānošanai un izmantošanai (vairākas nodaļas)</i></p>	<p><i>Prasības noteiktas nodaļās⁶:</i></p> <p>3. Jaunu zemes vienību veidošana un robežu pārkārtošana</p> <p>5.4. Prasības ūdeņu teritoriju plānošanai un izmantošanai</p> <p>6. Transporta infrastruktūras plānošana</p> <p>6.1. Vispārīgās prasības transporta tīkla plānošanai</p> <p>6.2. Ielu un ceļu iedalījums</p> <p>6.3. Ielu sarkanās līnijas</p> <p>6.4. Ielu un autoceļu pievienojumi (pieslēgumi)</p>	<p>Noteikumos risināti atsevišķi ar publiskās ārtelpas plānošanu un nodrošināšanu saistīti jautājumi. Daļa pārceļta no pašvaldību plānojumos (TIAN) biežāk ietvertajiem nosacījumiem. Tas nozīmē, ka turpmāk TIAN nesatur šādus</p>

⁶ Skatīt 1.pielikumu.

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	6.5. Ietves un gājēju celiņi 6.6. Gājēju pārejas un tuneļi 6.7. Sabiedriskā transporta pieturvietas 6.8. Veloceliņi 7.6. Redzamības brīvlauki 8.4. Lietusūdeņu savākšanas sistēmas 9. Publiskās ārtelpas plānošana 9.1. Teritorijas labiekārtojums un ārtelpas elementi 9.2. Pasažieru kuģu, jahtu, laivu piestātnes un peldbūves izvietošana 9.3. Publiskas atpūtas vietas 9.4. Grāvji, ūdensnotekas un mākslīgās ūdenskrātuves 195 9.5. Reljefa un augsnes virskārtas aizsardzība	nosacījumus, bet tie jāievēro plānojumu grafiskajos risinājumos un zemes izmantošanā kopumā. Noteikumi nepatver visus ar konkrēto publiskās ārtelpas veidu saistītos tehniskos jautājumus. Vispārīgas prasības, gandrīz nav skatītas specifiskas situācijas (vēsturisko centru apbūve, u.tml.).
	3. Jaunu zemes vienību veidošana un robežu pārkārtošana 13. Veidojot jaunas zemes vienības, nodrošina iespējas piekļūt tām no ceļa vai ielas. 14. Apvienojot vai sadalot zemes vienības, nedrīkst slēgt esošos pašvaldības ceļus, ielas, laukumus, piebrauktuves, izņemot gadījumus, ja tiek izstrādāts līdzvērtīgs alternatīvs risinājums.	
	5.4. Prasības ūdeņu teritoriju plānošanai un izmantošanai 71. Teritorijas plānojumā atbilstoši mēroga noteiktībai paredz piekļuves iespējas publiskajiem ūdeņiem. Lokālplānojumos un detālplānojumos nosaka to izvietojumu un risinājumu	
	6. Transporta infrastruktūras plānošana 6.1. Vispārīgās prasības transporta tīkla plānošanai	
	76. Teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā ietver transporta attīstības vispārīgu plānu. 77. Detalizētu transporta attīstības plānu var izstrādāt kā tematisko plānojumu visai pašvaldības teritorijai vai, ja nepieciešams, atsevišķām pilsētām un ciemiem. 78. Detalizētā transporta attīstības plānā izvērtē transporta veidus un galvenos transporta	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>infrastruktūras elementus, ņemot vērā objektus, kas būtiski ietekmē pašvaldības transporta infrastruktūru (piemēram, ceļus, dzelzceļus, dzelzceļa stacijas, autoostas un transporta mezglus, satiksmes pārvadus, ostas, lidostas, kā arī robežšķērsošanas vietas un muitas kontroles punktus), un norāda:</p> <p>78.1. esošos un plānotos ceļus vai ielas;</p> <p>78.5. velotransporta un gājēju kustības organizācijas shēmu, tai skaitā gājēju ielas, ielas ar prioritāti gājējiem un velotransportam.</p> <p>79. Ja tiek plānoti objekti, kuru darbības dēļ var pieaugt satiksmes intensitāte un traucējumi citiem satiksmes dalībniekiem, kā arī rasties papildu noslodze un cita negatīva ietekme transporta infrastruktūrai, izstrādā transporta plūsmas shēmu, ko iekļauj lokālplānojuma, detālplānojuma vai būvprojekta sastāvā.</p> <p>83. Jaunveidojamās ielas, autoceļus, dzelzceļu un laukumus izdala kā atsevišķas zemes vienības. Ielu teritoriju nosaka starp sarkanajām līnijām atbilstoši katras ielas kategorijai, bet autoceļu un dzelzceļa teritoriju – starp nodalījuma joslām.</p>	
	<p>6.2. Ielu un ceļu iedalījums</p> <p>85. Pilsētas vai ciema ielu tīklu veido kā vienotu, dažādu kategoriju ielu hierarhiski sakārtotu sistēmu, ievērojot šajos noteikumos paredzēto dalījumu.</p> <p>86. Ielas un ceļus pēc to funkcijām un nozīmes iedala kategorijās atbilstoši šo noteikumu 2.pielikumam. Papildus nodala:</p> <p>86.1. gājēju ielas un celiņus, kas nodrošina gājēju satiksmi ar darba, mācību un atpūtas vietām, publiskajām un apkalpes iestādēm, sabiedriskā transporta pieturām;</p> <p>86.2. veloceliņus, kas nodrošina velosatiksmi ar darba, mācību un atpūtas vietām, publiskajām un apkalpes iestādēm, sabiedriskā transporta pieturām.</p> <p>87. Ielu tehniskos parametrus nosaka atkarībā no ielas kategorijas, ņemot vērā konkrētās apdzīvotās vietas telpiskās struktūras īpatnības (piemēram, šauras maģistrālās ielas vēsturisko centru apbūvē vai plašas ielu sarkanās līnijas perifērijas teritorijās).</p>	
	<p>6.3. Ielu sarkanās līnijas</p> <p>88. Teritorijas plānojuma apbūves noteikumos, lokālplānojumos un detālplānojumos nosaka</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>ielu platumu starp sarkanajām līnijām.</p> <p>89. Ielu sarkanās līnijas nosaka atbilstoši katras ielas kategorijai. Vienai ielai tās dažādos posmos var būt arī dažādas kategorijas ar atšķirīgu sarkano līniju platumu.</p> <p>90. Esošajām ielām sarkano līniju platumu nosaka teritorijas plānojuma apbūves noteikumos un grafiski attēlo lokālpāņojumā un detālpāņojumā atkarībā no izvēlēta mēroga noteiktības.</p> <p>91. Teritorijas plānojuma apbūves noteikumos nosaka plānoto ielu kategorijas un tām atbilstošo sarkano līniju platumu.</p>	
	<p>6.4. Ielu un autoceļu pievienojumi (pieslēgumi)</p> <p>92. Vietējo ielu tīklu plāno tā, lai tas iekļautos pilsētas vai ciema kopējā ielu un ceļu tīklā un nodrošinātu optimālas piekļūšanas iespējas katrai esošai un plānotai zemes vienībai.</p> <p>97. Veicot ielu rekonstrukciju esošās apbūves teritorijās un pilsētu vēsturiskajos centros, brauktuvi noapaļojumu rādus minimālos lielumus var samazināt atbilstoši esošajai situācijai</p>	
	<p>6.5. Ietves un gājēju celiņi</p> <p>98. Projektējot un izbūvējot ietves, ievēro vides pieejamības prasības.</p> <p>99. Ietves un gājēju ceļus plāno iespējami attālināti no ielu un autoceļu brauktuviem, lai pasargātu gājējus no transportlīdzekļu radītā piesārņojuma (piemēram, trokšņa, gaisa vibrācijas, dubļiem un aerosoliem).</p> <p>100. Ietves platumu nosaka tā, lai, izvietojot uz ietves citas konstrukcijas (piemēram, pieturas, stabus, reklāmas), gājēju kustībai pieejamā daļa nebūtu mazāka par 1,2 m.</p> <p>101. Projektējot gājēju ielas pilsētu vēsturiskajos centros, ietves var paredzēt vienā līmenī ar brauktuvi, iezīmējot robežu ar atšķirīgas faktūras un krāsojuma ieseguma materiāliem, ciktāl tas nav pretrunā ar kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām.</p> <p>102. Gājēju celiņi atbilst šādām vides pieejamības prasībām:</p> <p>102.1. gājēju celiņa platums – ne mazāks par 1,2 m, tā iesegums – no cieta un jebkuros laikapstākļos neslīdoša materiāla;</p> <p>102.2. gājēju celiņa robeža ir skaidri saskatāma un sataustāma, pielietojot marķējumu, atšķirīgas krāsas vai reljefa iesegumu.</p>	
	<p>6.6. Gājēju pārejas un tuneļi</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>103. Gājēju pāreju izvietojumu plāno atbilstoši gājēju satiksmes plūsmai.</p> <p>104. Gājēju pārejām, kā arī ielu un autoceļu krustojumiem jābūt pārredzamiem, ievērojot redzamības brīvlaukus.</p> <p>105. Gājēju pārejas projektē, ievērojot attiecīgo normatīvo aktu prasības satiksmes jomā un paredzot:</p> <p>105.1. racionālu uzbrauktuvju izvietojumu pie ielu krustojumiem;</p> <p>105.2. bīstamās vietās atšķirīgus ieseguma materiālus, kas uztverami arī cilvēkiem ar redzes traucējumiem;</p> <p>105.3. luksoforu aprīkojumu ar brīdinošiem skaņas signāliem;</p> <p>105.4. kontrastējošas krāsas marķējumu;</p> <p>105.5. gājēju pāreju apgaismojumu.</p> <p>106. Jaunus gājēju tuneļus ierīko gadījumos, ja nav iespējami citi risinājumi.</p> <p>107. Gājēju tuneļos nodrošina šādu vides pieejamības un drošības prasību ievērošanu:</p> <p>107.1. gājēju tuneļu uzbrauktuvēm un kāpnēm jābūt aprīkotām ar margām;</p> <p>107.2. uzbrauktuves platumam jābūt ne mazākam par 1,3 m;</p> <p>107.3. virs tuneļu kāpnēm un uzbrauktuvēm veido pārsegumu. Ja pārseguma izveidošana nav iespējama, nodrošina lietusūdeņu novadīšanu un sniega savākšanu;</p> <p>107.4. tuneļu grīdai, kāpņu un uzbrauktuvju iesegumam jābūt no jebkuros laikapstākļos neslīdoša materiāla;</p> <p>107.5. bīstamās vietās izmanto kontrastējošas krāsas marķējumu, atšķirīgas krāsas un faktūras ieseguma materiālus, kas viegli uztverami arī cilvēkiem ar redzes traucējumiem</p>	
	<p>6.7. Sabiedriskā transporta pieturvietas</p> <p>108. Sabiedriskā transporta pieturvietas izvieto vietās, kur pievedceļi nodrošina optimālu pieturas sasniedzamību un ērtu pieejamību.</p> <p>109. Sabiedriskā transporta pieturvietas aprīkojums nedrīkst traucēt vai ierobežot gājēju satiksmi.</p> <p>6.8. Veloceliņi</p> <p>110. Paredzot jaunus veloceliņus (arī apvienotos gājēju un veloceliņus), to izvietojumu plāno pēc iespējas attālināti no ielu un autoceļu brauktuvēm, lai pasargātu velobraucējus un gājējus no transportlīdzekļu radītā piesārņojuma (piemēram, trokšņa, gaisa vibrācijas vai dubļiem) un</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>nepasliktinātu ceļu satiksmes drošību.</p> <p>111. Plānojot ielu un autoceļu brauktuvju malās atsevišķas joslas velosatiksmei, tām paredz pietiekamu teritoriju, ievērojot drošības noteikumus un normatīvo aktu prasības satiksmes jomā.</p>	
	<p>7.6. Redzamības brīvlauki</p> <p>134. Lai nodrošinātu labu pārredzamību un satiksmes drošību, zemes vienībās pie ielu un ceļu krustojumiem ievēro redzamības brīvlaukus.</p> <p>135. Zemes vienības daļā, ko veido redzamības brīvlauki, aizliegts izvietot būves, tai skaitā žogus, paviljonus, kioskus, stendus, reklāmas objektus, kā arī ierīkot stādījumus, kas ir augstāki par 0,8 m. Šī prasība neattiecas uz esošo vēsturisko centru apbūves teritoriju un pilsēt būvniecības pieminekļiem</p>	
	<p>8.4. Lietusūdeņu savākšanas sistēmas</p> <p>164. Visās apbūves teritorijās nodrošina lietusūdeņu un sniega ūdeņu novadīšanu no ielām, ceļiem, laukumiem un apbūves gabaliem, paredzot ūdeņu savākšanas sistēmas.</p> <p>165. Vietās, kur lietusūdeņu savākšanas sistēmu nav iespējams pieslēgt pie esošajiem tīkliem, paredz lokālu risinājumu, nodrošinot lietusūdeņu novadīšanu speciāli veidotā sistēmā vai filtrējošā slānī.</p> <p>166. Aizliegts lietusūdeņus tieši ievadīt notekūdeņu savākšanas sistēmā. Pirms lietusūdeņu ievadīšanas vaļējos virszemes objektos jāparedz to nostādināšanas sistēmas.</p> <p>167. Prasības lietusūdeņu novadīšanas risinājumiem no projektējamām ielām, ceļiem un laukumiem nosaka detālplānojumā vai paredz būvprojektā.</p>	
	<p>9. Publiskās ārtelpas plānošana</p> <p>9.1. Teritorijas labiekārtojums un ārtelpas elementi</p> <p>172. Pilsētvidē publiskajā ārtelpā paredz pietiekamu soliņu un citu labiekārtojuma elementu skaitu, tai skaitā apgaismojumu. Pašvaldība teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var paredzēt prasības teritorijas labiekārtojumam un ārtelpas elementiem.</p> <p>173. Telefona automātu, autostāvvietu kases automātu, bankomātu, reklāmas stabu un citu objektu izvietojums nedrīkst traucēt gājēju, bērnu ratiņu un ritenkrēslu lietotāju pārvietošanos.</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>Brīvās ietves platums nevar būt mazāks par 1,2 m.</p> <p>174. Sezonas rakstura kafejnīcu, ielu tirdzniecības punktu un citu pakalpojumu objektu novietojums publiskajā ārtelpā nedrīkst traucēt gājēju, tai skaitā bērnu ratiņu un riteņkrēslu lietotāju, kustību, aizņemot visu gājēju kustībai paredzēto teritoriju, piemēram, ietvi, laukumu vai krastmalu. Šādos gadījumos brīvās ietves platums nevar būt mazāks par 1,2 m.</p>	
	<p>9.2. Pasažieru kuģu, jahtu, laivu piestātnes un peldbūves izvietošana</p> <p>175. Publiski pieejamas pasažieru kuģu, jahtu un laivu piestātnes norāda teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā un ierīko, ievērojot būvniecības, dabas aizsardzības un vides pieejamības jomu regulējošo normatīvo aktu prasības.</p> <p>176. Atbilstoši piestātnes kapacitātei paredz automašīnu stāvlaukumu ar pietiekamu stāvvietu skaitu.</p> <p>177. Jahtu un laivu piestātņu platformas un uzbrauktuves izbūvē, ievērojot šādas vides pieejamības un drošības prasības:</p> <p>177.1. aprīko ar margām un drošības apmalēm;</p> <p>177.2. izvēlas tādus izmērus, kas nodrošina pietiekamas manevrēšanas iespējas;</p> <p>177.3. pielieto neslīdošus ieseguma materiālus.</p> <p>178. Uzbrauktuvju slīpums nedrīkst pārsniegt 1:12 vai 8 %. Vietās, kur uzbrauktuves ir pakļautas laikapstākļiem, nodrošina lietusūdeņu novadīšanu.</p> <p>179. Plānojot peldbūvju izvietošanu, nodrošina brīvu piekļuvi publiskajiem ūdeņiem un paredz atbilstošu inženierinfrastruktūras nodrošinājumu.</p>	
	<p>9.3. Publiskas atpūtas vietas</p> <p>180. Publiskos objektus, tai skaitā publisko pasākumu vietas un atpūtas vietas dabā, nodrošina ar tualetēm, kas iekārtotas, ievērojot vides pieejamības prasības un paredzot vietu papildu tualetšu izvietošanai publisko pasākumu norīšu laikā.</p> <p>181. Publisko masu pasākumu vietās un atpūtas vietās dabā paredz iespēju īslaicīgu lielas ietilpības autonomvietņu nodrošināšanai, ņemot vērā paredzamo apmeklētāju skaitu.</p> <p>182. Atpūtas vietas iekārto atbilstoši higiēnas un vides aizsardzības prasībām, paredzot atkritumu savākšanas vietas un vides pieejamības prasībām atbilstošas tualetes.</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>183. Publiski pieejamas peldvietas ierīko, ievērojot prasības, kas noteiktas normatīvajos aktos par peldvietas izveidošanu un uzturēšanu, kā arī vides pieejamības prasības.</p> <p>184. Pie dabas takām un laipām ierīko vietas, kur apmeklētājiem iespējams samainīties.</p> <p>185. Dabas taku celiņi un laipas ir ar neslidenu virsmu. Ja tie veidoti no koka, to virsma ir speciāli apstrādāta (gropes vai abrazīvā materiāla joslas).</p> <p>186. Vietās, kur dabas takai ir bīstams slīpums, krauja vai nogāze vai tā tieši ved uz ūdensobjektu vai stāvu krauju, paredz drošas margas vai aizsargbarjeras ne mazāk kā 0,90 m augstumā.</p> <p>187. Mainoties dabas takas līmeņiem, uz takas veido nobrauktuvi ar garenslīpumu, ne lielāku par 1:20 vai 5 %. Pie dabas takām ierīko īslaicīgas atpūtas vietas 500 līdz 1000 m attālumā.</p>	
	<p>9.4. Grāvji, ūdensnotekas un mākslīgās ūdenskrātuves</p> <p>188. Ja tiek plānota meliorēto teritoriju apbūve, lokālpilnplānojumā, detālpilnplānojumā vai būvprojektā paredz meliorācijas sistēmas rekonstrukciju vai pārkārtošanu. Meliorācijas sistēmas rekonstrukciju vai pārkārtošanu veic pirms teritorijas apbūves.</p> <p>189. Ierīkojot virszemes ūdeņu savākšanas sistēmas vai meliorācijas sistēmas tikai vienā īpašumā, grāvju augšmala nedrīkst atrasties tuvāk par 2 m no blakus esošās zemes vienības robežas. Šo attālumu var samazināt, ja ir saņemts blakus esošās zemes vienības īpašnieka saskaņojums.</p> <p>190. Būvējot jaunas ielas vai piebraucamos ceļus pāri ūdenstecei, jāparedz piemērota diametra caurteka vai tilts.</p> <p>191. Aizliegts aizbērt esošos novadgrāvjus un dabīgās ūdens noteces, pirms nav izbūvēta cita ūdeņu savākšanas un novadīšanas sistēma atbilstoši meliorācijas sistēmu pārkārtošanas projektam.</p> <p>192. Plānojot apbūvi lauku teritorijās, būves nevar izvietot tuvāk par 10 m no ūdensnotekas un novadgrāvja krotas (augšmalas) un tuvāk par 8 m no segtas ūdensnotekas ass, ja tās diametrs ir 300 mm un vairāk, izņemot gadījumus, ja attiecīgās būves ir saistītas ar meliorācijas sistēmām.</p> <p>193. Mākslīgās ūdenstilpes, kas ir lielākas par 0,1 ha, nevar ierīkot tuvāk par 10 m no blakus esošās zemes vienības robežas. Šo attālumu var samazināt, ja ir saņemts blakus esošās zemes vienības īpašnieka saskaņojums.</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>194. Plānojot mākslīgas ūdenskrātuves izveidošanu, uzpludinot teritoriju, jāsaņem hidromelioratīvajā būvniecībā sertificēta eksperta atzinums par plānotā objekta ietekmi uz apkārtējiem zemes īpašumiem un attiecīgo zemesgabalu īpašnieku saskaņojums, kurus tas ietekmē.</p>	
	<p>9.5. Reljefa un augsnes virskārtas aizsardzība</p> <p>195. Veicot zemes līmeņa pazemināšanu vai paaugstināšanu vairāk nekā par 0,5 m, kā būvprojekta vai teritorijas labiekārtošanas projekta daļu izstrādā teritorijas vertikālo plānojumu. Nogāzes slīpuma sākums nevar atrasties tuvāk par 1 m no blakus esošās zemes vienības robežas, izņemot gadījumu, ja ir saņemts blakus esošās zemes vienības īpašnieka saskaņojums.</p> <p>196. Veicot būvniecību un teritorijas labiekārtošanu, saglabā augsnes virskārtu un pēc būvniecības darbu pabeigšanas to atjauno.</p>	
	<p>2.pielikums Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumiem Nr.240 Ielu un ceļu kategorijas</p>	

1.1.7. Publiskās ārtelpas ierīkošana un apsaimniekošana

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Likums "Par autoceļiem"		
1. pants. Likuma uzdevumi	(2) Pilsētu ielas ir attiecīgo pašvaldību iestāžu pārziņā, un to uzturēšanas un lietošanas kārtību nosaka šīs iestādes. Šā likuma noteikumi nav attiecināmi uz ielām, ja šā likuma tekstā nav tieši noteikts citādi.	
Likums "Par pašvaldībām"		
15. pants. Pašvaldībām ir šādas autonomās funkcijas:	2) gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana).	Vairums pienākumu saistībā ar publiskā ārtelpas uzturēšanu ir deleģētas pašvaldībām.
Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr.309 "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža"		
	4. Attiecīgās zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam nepieciešama vietējās pašvaldības atļauja koku ciršanai ārpus meža, ja kokus cērt: 4.1. pilsētas un ciema teritorijā	
	22. Vietējās pašvaldības dome izdod saistošos noteikumus par koku ciršanu ārpus meža, nosakot koku ciršanas izvērtēšanas kārtību un publiskās apspriešanas procedūras kārtību, kā arī sabiedrībai nozīmīgus gadījumus, kad rīko publisko apspriešanu.	
Rīgas domes 2013.gada 15.janvāra saistošie noteikumi Nr.204 "Rīgas pilsētas apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības saistošie noteikumi"		
I. Vispārīgie jautājumi	1. Saistošie noteikumi nosaka apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības kārtību, ārpus meža augošu koku ciršanas izvērtēšanas kārtību, publiskās apspriešanas procedūras norises kārtību un zaudējumu atlīdzības par dabas daudzveidības samazināšanu (turpmāk – zaudējumu atlīdzība) aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, kā arī administratīvo atbildību par saistošo noteikumu neievērošanu un izpildes kontroli. 2. Visi apstādījumi Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā uz valsts, pašvaldības un privātīpašumā esošās zemes ir aizsargājami pilsētas apstādījumi. Visiem kokiem pilsētā ir sabiedriska vērtība.	
II. Apstādījumu uzturēšana un aizsardzība	3. Apstādījumu uzturēšanu un aizsardzību Rīgas pilsētā pārrauga Rīgas pilsētas būvvalde (turpmāk – Būvvalde).	Noteikumos ietvertas galvenās prasības esošu apstādījumu uzturēšanai un saglabāšanai. Joma daļēji pārklājas ar TIAN.

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	4. Par apstādījumu uzturēšanu un aizsardzību ir atbildīgs zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.	
Rīgas domes 2008.gada 8.jūlija saistošie noteikumi Nr.125 “Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas noteikumi”		
II. Īpašuma un tam piegulošo teritoriju uzturēšana un kopšana	Teritorijas apsaimnieko / kopj šādas personas: (4.p.) Komerccabiedrības (ēku apsaimniekotāji) (5.p.) Komerccabiedrības, kuras sniedz sabiedriskā transporta pakalpojumus (6.p.) Maksas autostāvvietu īpašnieki un/vai valdītāji nodrošina stāvvietas projektā noteiktās platības sakopšanu. (7.p.) Tirdzniecības un pakalpojumu sfēras objektu īpašnieki, lietotāji vai nomnieki (8.p.) Inženierkomunikāciju valdītāji (9.p.) Garāžu īpašnieki un lietotāji nodrošina garāžai piegulošās teritorijas un piebrauktuvju sakopšanu. (10.p.) Būvobjektā īpašnieks vai tā pilnvarota persona (11.p.) Dzelzceļa tīklu valdītāji (12.p.) Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijas (13.p.) Rīgas domes Satiksmes departaments	Atbildības sadalījums privātīpašumu un publisko teritoriju uzturēšanā un kopšanā. Visai sadrumstalota struktūra.
Rīgas domes 2013.gada 26.novembra saistošie noteikumi Nr.77 “Par reklāmu, izkārtņu un citu informatīvo materiālu izvietojumu un afišu stabu un stendu izmantošanas kārtību Rīgā”.		
1. Vispārīgie jautājumi	1. Saistošie noteikumi nosaka reklāmu, reklāmas objektu, izkārtņu un citu informatīvo materiālu (turpmāk – Reklāma) izvietojumu, izvietojuma ierobežojumus, afišu stabu un stendu izmantošanas kārtību, kā arī kārtību, kādā veicama Reklāmas izvietojuma uzraudzība un kontrole.	Joma daļēji pārklājas ar TIAN kompetenci.
	30. Izvietojot Reklāmu Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā, apbūves aizsardzības teritorijās un valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijā, papildus ievēro šādus nosacījumus: 30.1. uz sieta vai dekoratīvā pārsega, kas apsedz neapdzīvotas un saimnieciskajai darbībai neizmantojamās ēkas fasādes un atveido fasādes zīmējumu, pieļaujama Reklāmas izvietojuma, kas nepārsniedz 50% no pārsega vienas fasādes laukuma; 30.2. aizliegts izvietot Reklāmu perpendikulāri fasādei, izņemot izkārtņi un Reklāmu par nekustamā īpašuma, pie kura Reklāma izvietota, pārdošanu vai iznomāšanu; 30.3. pie būves fasādes otrā stāva līmenī un augstāk atļauts izvietot Reklāmu, kuras augstums nedrīkst pārsniegt 15% no pirmā stāva augstuma un kas sastāv no brīvi stāvošiem burtiem, logotipus (bez pamatnes);	Noteikumi vērsti uz kvalitatīva ielu / ārtelpas dizaina nodrošināšanu. Ietverta virkne prasību attiecībā uz kultūras mantojumu un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un aizsardzību.

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	30.4. aizliegts izvietot transparentus, kas novilkti starp kokiem, stabiem, ēkām, būvēm un citām konstrukcijām; 30.5. aizliegts izvietot Reklāmu, kas projicējas jumtu ainavā.	
Rīgas domes 2011.gada 15.novembrī saistošie noteikumi Nr.147 “Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla lietošanas un uzturēšanas noteikumi” Noteikumi vērsti uz vides kvalitātes nodrošināšanu.		
I. Vispārīgie jautājumi	1. Saistošie noteikumi (turpmāk – noteikumi) nosaka Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla uzturēšanas, pārvaldīšanas un aizsardzības kārtību, kā arī prasības notekūdeņu novadīšanai Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla objektos.	
2. Lietotie termini	2.3. hidrogrāfiskais tīkls – virszemes ūdensobjekti un meliorācijas sistēmas, kas apvienotas sistēmā ar mākslīgi veidotām atklātām vai segtām ūdens notekām (grāvji, cauruļvadi, teknes) un ar tām saistītām hidrotehniskām būvēm (dambji, aizsprosti, sūkņu stacijas, caurtekas u.c.); 2.4. hidrogrāfiskā tīkla uzturēšana – regulāri hidrogrāfiskajā tīklā un tā aizsargjoslās veicami darbi, kas pasargā virszemes ūdensobjektus un ūdens notekas no piesārņojuma, aizaugšanas un eutrofikācijas, kā arī no piegružošanas ar atkritumiem, novērš hidrogrāfiskā tīkla būvju bojājumus un nodrošina to nepārtrauktu darbību;	
Atbildības sadalījums:	Rīgas domes Satiksmes departaments; Rīgas domes Mājokļu un vides departaments; Rīgas brīvostas pārvalde; Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijas; īpašnieks, tiesiskais valdītājs vai lietotājs.	
Rīgas domes 2013.gada 17.decembra saistošie noteikumi Nr.90 “Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas saistošie noteikumi”		
I. Vispārīgie jautājumi	1. Saistošie noteikumi (turpmāk – noteikumi) nosaka prasības sadzīves atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā, Rīgas pilsētas teritorijas sadalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanas kārtību un kārtību, kādā veicami maksājumi par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.	
	Rīgas domes 2008.gada 9.decembra saistošie noteikumi Nr.149 “Rīgas pilsētas pašvaldības kapsētu darbības un uzturēšanas noteikumi”.	
I. Vispārīgie noteikumi	1. Saistošie noteikumi nosaka Rīgas pilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) kapsētu iekšējās kārtības noteikumus, kapavieta piešķiršanas, kopšanas un uzturēšanas kārtību, apbedīšanas kārtību,	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	kapliču izmantošanas kārtību, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta (turpmāk – Mājokļu un vides departaments) Kapsētu pārvaldes (turpmāk – Kapsētu pārvalde), kapsētu pārziņu, kapavietu uzturētāju tiesības un pienākumus.	
	Rīgas domes 2000.gada 28.decembra saistošie noteikumi Nr.106 “Rīgas transporta būvju aizsardzības noteikumi”	
1. Vispārīgie noteikumi	<p>1.1. Rīgas transporta būvju aizsardzības noteikumu mērķis ir reglamentēt jebkura veida saimniecisko darbību uz Rīgas pilsētas pašvaldības valdījumā esošām transporta būvēm un to tiešā tuvumā, lai nodrošinātu transporta būvju atbilstošu tehnisko stāvokli gājēju un transporta drošai satiksmei, kā arī optimālu satiksmes organizāciju darbu izpildes laikā.</p> <p>1.2. Noteikumi nosaka kārtību, kādā saskaņojami un veicami darbi Rīgas ielu sarkano līniju, transporta būvju un inženierkomunikāciju aizsardzības zonu robežās, ja tie saistīti ar transporta būvju un inženierkomunikāciju izbūvi, rekonstrukciju vai remontu, veicot ielu seguma uzlaušanu, zemes darbus un ielu konstrukcijas atjaunošanu pēc inženierkomunikāciju izbūves, rekonstrukcijas vai remonta, vai būvdarbi, kuru laikā nepieciešams aizņemt ielas elementus, kā arī gadījumos, kad nepieciešams aizņemt ielu elementus, novietojot uz ietves, brauktuves, laukumos, zaļajā zonā, pieturvietās u.c. pagaidu tirdzniecības vietas, nožogojumus, sastatnes, konteinerus, estakādes, būvmateriālus un dažādus mehānismus, kā arī citas pagaidu konstrukcijas.</p>	
Rīgas domes 1999.gada 31.augusta saistošie noteikumi Nr.44 “Rīgas iekškvartālu teritorijas aizsardzības noteikumi”		
1. Vispārīgie noteikumi	1.1. Rīgas pilsētas iekškvartālu aizsardzības noteikumi (turpmāk tekstā-noteikumi) reglamentē jebkura veida saimniecisko darbību ārpus ielu sarkano līniju robežām un transporta būvju aizsardzības zonām, lai nodrošinātu iekškvartāla ietvju, pievedceļu, laukumu, pagalmu atbilstošu tehnisko stāvokli gājēju un transporta drošai kustībai, kā arī laukumu, pagalmu un zaļās zonas labiekārtošanu un uzturēšanu.	

1.1.8. Būvniecības normas

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Būvniecības likums		
2.pants. Likuma mērķis	Likuma mērķis ir kvalitatīvas dzīves vides radīšana, nosakot efektīvu būvniecības procesa regulējumu, lai nodrošinātu ilgtspējīgu valsts ekonomisko un sociālo attīstību,	Likums stājas spēkā 2014.gada 1.oktobrī. Prasības jaunajā teritorijas plānojumā

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	kultūrvēsturisko un vides vērtību saglabāšanu, kā arī energoresursu racionālu izmantošanu.	jāsalāgo ar jauno būvniecības kārtību
5.pants. Ministru kabineta kompetence būvniecības jomā	(1) Likuma izpildei Ministru kabinets: 1) izdod vispārīgos būvnoteikumus, kuros nosaka: a) būvju iedalījumu grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi,	Publiskās ārtelpas elementi ir dažādās būvju grupās. Tas nozīmē, ka ir atšķirīgas prasības attiecībā uz projektēšanu (projekta sastāvu un procesu).
Vispārīgie būvnoteikumi		
	<p>1. Šie noteikumi nosaka:</p> <p>1.1. būvju iedalījumu grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi;</p> <p>1.2. gadījumus, kad nepieciešama inženierizpētes darbu veikšana;</p> <p>1.3. gadījumus, kad nepieciešama būves ekspertīze, kā arī būvprojekta ekspertīze, un būvprojekta ekspertīzes sastāvu, veikšanas kārtību un apjomu;</p> <p>1.4. gadījumus, kad nepieciešama autoruzraudzība un būvuzraudzība, kā arī autoruzraudzības un būvuzraudzības kārtību un būvuzraudzības plāna izstrādes kārtību un saturu;</p> <p>1.5. būvniecības kontroles kārtību un nosacījumus, būvinspektoru tiesības un pienākumus, kā arī birojā, institūcijās, kuras pilda būvvaldes funkcijas, un pašvaldībā nodarbināto būvinspektoru sadarbības kārtību;</p> <p>1.6. būvspeciālistu atbildību;</p> <p>1.7. principus un dokumentus, uz kuru pamata pieņemams lēmums par tādas būves sakārtošanu vai nojaukšanu, kura ir pilnīgi vai daļēji sagrūvusi, bīstama vai bojā ainavu.</p>	Vēl nav spēkā
7. Pirmās grupas būvju būvniecība	<p>71. Pirmās grupas būvju būvniecību ierosina iesniegt būvvaldē paskaidrojuma rakstu vai apliecinājuma karti. Būvvaldē iesniedzamo dokumentu saturu un apjomu nosaka speciālie būvnoteikumi;</p> <p>72. Lēmums par būvniecības ieceres akceptēšanu ir spēkā divus gadus un šajā termiņā ir</p>	

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	<p>jārealizē iecere, ja speciālajos būvnoteikumos nav noteikts citādi.</p> <p>73. Pabeidzot pirmās grupas būves būvdarbus, būvvaldē iesniedz speciālajos būvnoteikumos noteiktos dokumentus.</p>	
8. Otrās un trešās grupas būvju būvniecība	74. Otrās un trešās grupas jaunu būvju būvniecībai, kā arī esošo būvju pārbūvei, atjaunošanai, restaurācijai, ierīkošanai, novietošanai vai nojaukšanai būvniecības ierosinātais iesniedz speciālos noteikumos noteikto būvniecības ieceres iesniegumu un dokumentus.	
Citu, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvnoteikumi		
	<p>1. Noteikumi nosaka:</p> <p>1.1. pirmās, otrās un trešās grupas citur, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju (kas nav autoceļi un ielas (valsts un pašvaldību), dzelzceļa būves (valsts, pašvaldību un privātajām), elektronisko sakaru būves, enerģijas ražošanas, glabāšanas, pārvades un sadales būvēs, hidrotehniskās un meliorācijas būves, ostu hidrotehniskās būves, ar radiācijas drošību saistītās būves un būves Latvijas Republikas teritoriālajos ūdeņos un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā) būvniecības procesa kārtību, būvniecības procesā iesaistītās institūcijas un atbildīgos būvspeciālistus;</p> <p>1.2. pirmās, otrās un trešās grupas citur, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvniecības procesam nepieciešamos dokumentus un to saturu;</p> <p>1.3. būvatļaujā iekļaujamos nosacījumus;</p> <p>1.4. atkāpju saskaņošanas kārtību;</p> <p>1.5. būvprojekta ekspertīzes apjomu;</p> <p>1.6. par pirmās, otrās un trešās grupas citur, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvniecības procesa kontroli un tiesiskumu atbildīgo institūciju;</p> <p>1.7. pirmās, otrās un trešās grupas citur, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju konservācijas kārtību;</p> <p>1.8. pirmās, otrās un trešās grupas citur, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju</p>	<p>Vēl nav spēkā. Attiecībā uz pilsētas publiskās ārtelpas elementiem, pašlaik publiski pieejams vienīgi noteikumu projekts attiecībā uz labiekārtojumu.</p> <p>1.grupas citas, atsevišķi neklasificētas inženierbūves;</p> <p>1) Atsevišķie labiekārtojuma elementi, kas atrodas publiskajā ārtelpā– soliņi, bērnu rotaļu ierīces, sporta aprīkojuma, atsevišķās laternas un apgaismes ķermeņi, karogu masti, velosipēdu statīvi u.tml *</p> <p>Savukārt pilsētas centra ielas, pamatā ir 2.grupas inženierbūves, uz kurām attieksies speciālie būvnoteikumi</p>

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
	novietojuma uzmērījumu veikšanas un pieņemšanas ekspluatācijā kārtību; 1.9. būvdarbu garantijas termiņus pēc otrās vai trešās grupas citur, atsevišķi neklasificētas, inženierbūves nodošanas ekspluatācijā.	autoceļiem un ielām.

1.1.9. Normatīvie akti Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas saglabāšanai un veidošanai

Sadaļa, pants, punkts	Normatīvais akts, prasības	Komentārs
Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums		
	3.pants. Šā likuma uzdevums ir noteikt Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas statusu, teritoriju, saglabāšanas, aizsardzības, izmantošanas, kā arī attīstības projektu īstenošanas kārtību un prasības Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma izstrādei.	
	5.pants. (1) Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā aizliegta jebkāda darbība, kas var izraisīt tajā esošo saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu. (2) Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā saglabājamas un aizsargājamas šādas tajā esošās autentiskās kultūrvēsturiskās vērtības: 1) vēsturiskā plānojuma struktūra (ar vēlākos laikos veiktiem kvalitatīviem pārveidojumiem); 5) publiskā ārtelpa; 6) zaļumu un zaļo zonu sistēma; 7) vēsturiskās ūdensteces un ūdenstilpes; 8) vēsturiskais zemes virsmas iesegums (bruģa segumi, grants celiņi u.c.); 9) vēsturiskie labiekārtojuma elementi.	Vairākas likumā minētās saglabājamās vērtības attiecas uz publisko ārtelpu. Skaidrots publiskās ārtelpas jēdziens.
Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumi Nr.127 Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi.		
	1. Noteikumi nosaka Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas saglabāšanas, aizsardzības, izmantošanas, kultūrvēsturiskās vides pārveidošanas, kā arī attīstības projektu īstenošanas kārtību un attiecīgās kultūrvēsturiskās vides vērtībai atbilstošas prasības.	Noteikumos ir arī detalizētas saglabājamās vērtības, tostarp publiskās ārtelpas elementi. Akcentētas vērtības katrā no RVC un tā aizsardzības zonas

		daļām.
2. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas nozīmīgākās saglabājamās kultūrvēsturiskās vērtības ir:	2.1. vēsturiskā plānojuma (telpas) struktūrā: 2.1.1. ielas un laukumi, kuru izveidē nozīmīga ir ielu un laukumu apbūves līnija (būvlaide) un ēku dzegas augstuma līnija; 2.1.2. kvartālu iekšējā telpa ar apzaļumojumu; 2.2. Vecrīgas siluets; 2.3. arheoloģiskais kultūrslānis un arheoloģiskie elementi; 2.4. neapbūvējamas publiskās ārtelpas, kuru robežas nosaka teritorijas plānojumā: ... 2.5. parki, dārzi un vēsturiskās kapsētas: ... 2.6. ielu un pagalmu apzaļumojums saskaņā ar teritorijas plānojumu; 2.7. vēsturiskās ūdensteces un ūdenstilpes: 2.7.1. Daugava Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas robežās; 2.7.2. Rīgas pilsētas kanāls; 2.8. vēsturiskā apbūve: ...	

1.1.10. Standarti⁷ vadlīnijas

ICS grupa	Standarts, vadlīnijas	Apraksts, komentārs
ICS grupa 91.020 Teritoriālā plānošana. Pilsēt būvnieciskā plānošana	LVS CEN/TR 14383-2:2008. Noziedzības profilakse. Pilsēt būvnieciskā plānošana un projektēšana. 2. daļa: Pilsēt būvnieciskā plānošana LVS CEN/TR 14383-5:2010. Noziedzības profilakse. Pilsēt būvnieciskā plānošana un projektēšana. 5. daļa: Degvielas uzpildes stacijas LVS ENV 14383-2:2004. Noziedzības profilakse - Pilsēt būvnieciskā plānošana un projektēšana - Pilsēt būvnieciskā būvēšana.	Pilsēt plānošanas jomā Latvijā ir adaptēti vienīgi standarti attiecībā uz plānošanas risinājumiem, kas veicina kriminogēnās situācijas ziņā drošākas vides veidošanu. Standarti ir angļu valodā.
	Standarti, kas saistīti ar publiskās ārtelpas struktūrelementu plānošanu un projektēšanu	Standarti izstrādāti ceļiem ārpus apdzīvotām vietām, bet to daļas izmanto

⁷Latvijas valsts standarti – normatīvi ar rekomendējošu raksturu. Iepriekšējā prakse – padarīt tos saistošu, atsaucoties uz šiem standartiem būvnormatīvos, kas pieņemti kā Ministru kabineta noteikumi.

ICS grupa	Standarts, vadlīnijas	Apraksts, komentārs
		arī pilsētu situācijās
	Transporta būvju standarti	
	LVS 190-8:2004. Autobusu pieturu projektēšanas noteikumi	Pieturu atrašanās vieta, izveidojums, parametri, aprīkojums. Pilsētas situācijā ierobežotas izmantošanas iespējas.
	LVS 190-9:2012. Ceļu projektēšanas noteikumi. 9. daļa: Velobūvju projektēšanas noteikumi	Velosipēdu ceļu, gājēju un velosipēdu ceļu, kopīgo gājēju un velosipēdu ceļu un velojoslu izvēles nosacījumi, to parametri un izveides iespējas. Velopārbrauktuvu veidi. Velobūvju segumi.
	LVS 448:2012. Dzelzceļa aprīkojums. Pasažieru platformas un gājēju pārejas dzelzceļa līnijās ar 1520 mm platumu	
	Atsevišķu elementu projektēšanas, būvniecības, vērtēšanas standarti	
	LVS CEN/TS 16165:2012. Slīdes pretestības noteikšana virsmām pa kurām pārvietojas gājēji. Novērtēšanas metodes	
	LVS 190-10:2007. Gājēju pāreju projektēšanas noteikumi	Standarts apskata gājēju pāreju izvēles nosacījumus, izveidi un aprīkošanu.
	LVS CEN/TS 15209:2008. Taktilie seguma virsmas indikatori no metāla, māla vai akmens	Vides pieejamības elementu projektēšanas normas.
ICS grupa 93.080.40 Ielu apgaisojums	Apgaismes stabi (vairāki standarti)	Virkne standartu, kas nosaka prasības dažāda veida apgaismes stabiem ārtelpā
	LVS CEN/TR 13201-1:2004 Ceļu apgaisme - 1.daļa: Apgaismes klases izvēle LVS EN 13201-2:2004. Ielu un ceļu apgaisme - 2.daļa: Veiktspējas prasības. LVS EN 60598-2-3:2003. Gaismekļi - 2-3.daļa: Īpašās prasības - Gaismekļi ceļu un ielu apgaimei	Ielu / ceļu apgaismojuma prasības
ICS grupa 97.200.40 Spēju laukumi	LVS EN 1176-1:2008 Spēju laukumu aprīkojums un pārklājums. 1. daļa: Vispārīgās drošības prasības un testēšana	

ICS grupa	Standarts, vadlīnijas	Apraksts, komentārs
Vadlīnijas, ieteikumi		
-	Vadlīnijas būvnormatīvu piemērošanai attiecībā uz vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem (personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem).	Izvērts risinājumu apraksts vides pieejamības nodrošināšanai t.s. ārējā vidē – publiskajā ārtelpā; grafiski piemēri. Lietojams praktiskajā darbā projektēšanā. Ierobežotas iespējas jau apbūvētā teritorijā, vēsturiskajā vidē. Šādas situācijas ir maz risinātas, būtu ieteicamas vadlīnijas tieši specifiskām teritorijām, tostarp, RVC.
-	Vadlīnijas velosipēdi novietņu izveidošanai ⁸	
	Nozīmīgākās prasības velostatīviem un velonovietnēm	Daļu šo rekomendāciju ieteicams ietvert TIAN.

⁸<http://www.veloriga.lv/?ct=drosiba&fu=read&id=1481>

